

Ad primū in oppositū dicēdū q̄
fiet virtute diuina p̄ncipalit̄ me
diāte voce instrumentali p̄ mod̄
sic dictū est. **A**d secūdū dicēdū
q̄ forme verborū sacramentaliū ha
lent suum effectū nō ex hoc q̄ au
diunt s̄ ex hoc q̄ p̄ferūt. **E**t sic i p̄
posito. **A**d terciū dicēdū q̄ v̄t̄
non ē in voce subiectiue s̄ dī esse
in voce q̄ voci assistit operando.

Ad quartū p̄ q̄ fiet p̄ncipalit̄
virtute infinita. **A**d quintū q̄ re
surrectio xp̄i ē causa exemplaris
n̄re resurrectōis non autem effici
ens p̄rie.

Capituli q̄ntū. **Lcō 18.**

Tunc stabunt iusti in
magna constācia ad
uerfus eos qui se angu
stiauerunt et q̄ abstu
lerunt labores eorum.

Postq̄
sp̄s sc̄is declarauit formā confu
sibilem in qua necessario op̄aebūt
iniusti i iudicio ḡnali. **D**ic̄ osequē
ter a ordiate occasione tā malorū
q̄ bonorū aggredit̄ enarrare ordi
nē eius in speciali. **I**n quolibet
aut̄ iudicio q̄tuor p̄sone requirūt
tur ad minus de cōi iure. sc̄z **J**udex.
Actor. testis. et reus. **I**n isto vero iu
dicio iudex erit de⁹ **R**e⁹ peccator.
Actor p̄ctm̄. testis iust⁹ i quē pec
cator deliq̄t. **S**i agat̄ de iusticia p̄ti
culai. d̄d q̄ ē de⁹ ip̄e. **S**i agat̄ de iu
sticia ḡnali. sic mō dictū ē in vlt̄ia
lectōe q̄ in iudicio ḡnali peccata
tenebūt locū accusatoris. **S**ic dic
tum fuit heri q̄ traducunt illos ex
aduerso iniquitates eorum q̄ non
restat describendū illud iudicium
n̄ q̄ntū ad tres p̄sonas viz **T**estes
Reos. **J**udices. **E**t hoc facit sp̄s sc̄a

ad in capitulo isto toto. **V**i sic p̄t
capituli ist⁹ it̄ duci. declaro quō
se hēbit accusator: s̄ d̄clat̄ quō
se hēbit testis. **J**udex. et **R**e⁹. **E**t s̄m
h̄o capl̄z. **I**st⁹ totū diuidit̄ i tres p̄
tes. **N**am primo declarat q̄ testis
non terrebitur ab aduersitate.
Secundo q̄ reus confitebitur sine
falsitate. **T**ercio q̄ iudex nō mo
uebitur a summa equitate. **S**ed a
pars ibi. **V**identes turbabuntur.
Tercia ibi. **I**usti in perpetuum vi
uent. **E**st igitur intencio huius
capituli q̄ tum ad reprobos declarare
tria videlicet q̄ accusabuntur
cū feruore laudabili turbabunt̄
tūmō miserabilia confitebuntur
cum pudore inestimabili. **P**rimū
ostenditur in hodierna lectione
Secundū ibi. turbabuntur viden
tes. **E**t terciū ibi. dicentes intra
se penitenciam agentes sicut infra
patebit. **Q**uantum ergo ad p̄
mum. videlicet testes nō terrebitur
aduersitate sed accusabunt
malos feruore laudabili. **D**icit sic
Tunc stabunt iusti in magna
constācia. **q̄** **I**n quo processu
quinq̄ circūstancie iudicialis
testimoniū iustis assignantur. **V**i
delicet tempus comparēdi. gest⁹
proponēdi. modus prosequēdi
forma resistēdi et causa contra
dicēdi. **T**empus comparēdi
exprimit̄ cum dicitur **T**unc gest⁹
proponēdi. **S**tabunt. **M**odus
prosequēdi. **I**n magna constan
cia. forma resistēdi: aduersus eos
qui se angustiauerūt. **E**t causa cō
tradiciēdi. **E**t qui abstulerūt la
bores eorum. **D**icit ergo **T**unc viz
in die iudicij non modo durante

pacia huius vite. sed tunc q̄ Luce
2. Tunc videbunt filium hois ve-
 nientem in nube cum pot. mag. et ma-
 iestate Et in ps̄. Tunc loquetur ad
 eos in ira sua et in furore suo turba-
 bit eos Et ideo tunc stabunt q̄ prius
 iacuerunt opediti ligati oppressi et
 prostrati Mach. 1. State nunc con-
 tra inimicos et expugnate eos Vult
 enim scriptura q̄ iusti stare debent ad
 quatuor adus. scilicet ad videndum ad do-
 cendum ad testificandum et ad pug-
 nandum. Primo ad videndum. Na
 ille qui stat ad emotum perire q̄
 qui sedet He. 6. State super vias
 et videte et interrogate de semitis an-
 tiquis que sit via bona et ambulare in
 ea. Secundo ad docendum. prece-
 damaturus edictum regis ascendit
 in altum ut emittat andiat. Pre-
 ceo quatuor est quasi predicator
 prodamaturus edicta regis et pre-
 cepta cristi Adu. 4. Stantes loquuntur
 in templo omnia verba vite
 huius It. nec. 8. Stetit Esdras super
 gradum ligneum quem fecerat sibi
 ad loquendum Tercio stare iube-
 iustus ad testificandum Mark. 8.
9. Stabitis ante reges et presides
 propter me Quarto ad pugnandum
 ad Ep. 6. Accipite armaturam dei
 ut possitis resistere in die malo et
 in omnibus perfecti stete Stabunt
 ergo iusti in magna constantia que
 in vita ista abiecti fuerunt in mag-
 na miseria p̄mi. Mach. 4. Matha-
tias et filii eius ostanter steterunt
 vnde Costantia martiri ac. Quod
 responsum fecit quidam rex fracie
 nomine Ropertus qui floruit circa
 annos domini. 996. hac occasio-
 ne Cum esset in litterature et sub-

tilitate celebris et modum civilita-
 te urbanus. carmina multa in la-
 tino sermone ad honorem dei com-
 posuit videlicet pro fam Sandi spi-
tus assit nobis gratia. Et respon-
 sorium de nativitate domini videli-
 cet Judea et iherusalem Et responso-
 rium de beato Petro Cornelius
centurio Et de omnibus sanctis Concede
nobis Cuius uxor vocabatur Con-
stantia que moleste tulit q̄ de ea
 nichil opus fuerat qd̄ posset ad eius
 laudem decantari Ille ergo ad pla-
 eandum eius impatientiam com-
 posuit predictum Responsorium
de martiribus Constantia mar-
 tirum qd̄ illa de se estimans deca-
 tati placata est. Stabunt ergo
iusti in magis constantia ad usus eos
 que se angustiauerunt Iniuriis a fla-
 gell. ad Deb. 2. Circueunt in me-
 lotis in pellibus cap. ege. an. aff. q̄b
 digni car. mund. Et subdit causa
Qui abstulerunt labores eorum
 auferre voluerunt cogendo eos de-
 relinqueret legem cristi

Dubitatio circa materiam huius
 lectionis erit ista. Vtrum in iudi-
 cio generali erit aliqua discrepta-
 tio verbalis. Quod non: q̄ fm Aug.
de. ci. de. li. 2. c. 26. Deus conscientia-
 as reproborum conuincet sine ul-
 la sermone prolixitate. Sed si he-
 ret accusatio singulorum fieret magis
 sermo prolixitas Ergo nulla est ibi
 verbalis discreptio neq̄ iudicis neq̄
 testium neq̄ reorum Aug. eodem li.
2. 14. loquens de libro vite ex cuius
 scriptura omnes homines iudica-
 bunt Sicut dicitur Apo. 20. dicit
 q̄ hoc non debet intelligi colliter q̄
 haberent magnitudinem ineffabilem

et vij in longissimo tpe possit le-
gi h non min⁹ temp⁹ requirit ad
narrandū oreten⁹ q̄ ad legēduz
in libro si esset ibi scriptura Ergo
sicut lib vite debz intelligi simpli-
citer p̄ q̄dam virtute diuina per
quā fiet vt vnicuiqz opa sua tam
bona q̄ mala in memoriā tuocē-
t atqz simul omīs a singuli iudicē-
tur Ita debet iudiciū a q̄tū ad se-
tenciā a q̄tū ad disceptacōez intel-
ligi mētaliter ¶ **pp̄ ad Rōs 2.** Te-
stimoniū eddente illis conscia eo-
rum a mē seimicē cogitationū ac-
cusanciū seu etiam defendenciū in
die qn̄ iudicabit de⁹ Ergo accusa-
cōes ibi non erūt nisi mentales a
eadem racōe disceptatio a sentēci-
a iudicis ¶ **Ad oppositū est Gre-**
xxvi. moral. c. 21. vbi loquēs d re-
pbis dicit Illi verba iudicis au-
dient qui ei⁹ fidē saltē verboten⁹
tenuerunt S; hoc de verbo interi-
ri intelligi nō p̄t ḡ de verbo vca-
li. ¶ **pp̄** sententia debet congruere
statu dlorū contra quos ferēda
est Ergo sicut i iudicio particula
contra animas exutas fertur sen-
tencia spiritualis Ita tunc cū fer-
tur in homines corporaliter assi-
stentes: debet esse corporalis ¶ **pp̄**
Augustin⁹ 10. 8. ci. dei. c. 1. dicit qz
per quot dies hoc iudiciū tēda-
tur incertum est Si fieret mentali-
ter statim expediretur Ergo erit
vocalis ¶ **Ad istam questionem**
respondet sanctus thomas super
q. sentēciarum d. 2. q. 1. a. 2. d. qz
quid in ista questione sit veruz p̄
certo diffiniri nō potest probabi-
lius tamē estimatur qz totum il-
lud iudiciū et quo ad discutiōis

et quo ad accusacionem malorū
a commendacionem bonorum a
quo ad sententiam de vtriusqz mē-
taliter perficietur quia si singulo-
rum facta nārentur inestimabi-
lis tēpōis longitudo exigeret. Vñ
fm̄ eum **Probabile** ēqz p̄cessus
recitatus **Math. 27.** Efuriū q̄cētā
mentaliter tū p̄ficietur salua tēue-
rentia doctoris sancti Alij dicunt
probabilius a concordancius cū
textu sacre scripture videlicet qz ibi
erit disceptatio tam vōlis qz men-
talis quia xp̄s qui iudicabit ē
deus a homo a iudicabit modo di-
uino a modo humano Et ex h^o e-
rit mai⁹ gaudiū sensibile beatorū
a magis dolor sensibilis malorū
Magis autem congruet corporali
apparitione iudicis a iudicandū
a etiam vocali eorum citacioni p̄-
cedenti iudiciū p̄ tubam de qua
lectiōe precedenti dictū fuit Vñ
dicendum vidēt qz vocalis erit ac-
cusacio malorum a cristo dicente
realiter consimilem processum sic
ipse posuit **Math. xxv.** Et commē-
dacio a sentētia diffinitiva. conse-
quentē erit similitē accusacō menta-
lis sicut dī in lectiōe p̄cedenti qz
traducent eos ex aduerso iniqui-
tates eorum An homines testifi-
cabunt vtr̄ malos vocalis ē in du-
biū. Dicit q̄dā qz sic Angli vtr̄ q̄
fuerūt custo des ē p̄toz specialitē tes-
ficabunt cōtra eos sicut tenēt s̄ā
Et h^o idē d̄t **Apul⁹ li. suo de do so-**
ctis Notād ē at qz fiet discussio
8 duobz viz 8 p̄ceptis iusticie de
opibz mie **Re. pbi** ei dānabūt p̄
8 2° viz qz p̄cauerit tūsgredie^o p̄
cep̄ iusticie a qz p̄cā sua n̄ edierit

p opa mie . prima erit de meritis
 a erit mental . scilicet de opibus
 mie vt appareat eos nō eē dignos
 mia a erit reuerabilis sicut sonat
 textus euangelij . In oppositum
 huius vie dicendum q̄ Augusti-
 nus non negat sermonem s̄ ser-
 monis prolixitatem . Ad scidū
 vult Augustinus dicere q̄ non fi-
 et discussio in particulari a singil-
 lari de culpis vocaliter : s̄ mentali-
 ter simul tñ a inuicem salū indica-
 bunt vltimē sicut dem est . Ad ter-
 cū q̄ accusatōes fiēt vtroq̄ mō
 a p cogitatōes vniuscuiusq̄ ad se-
 metip̄m mentalit̄ a p replicatōem
 iudicis ḡraliter de opib⁹ mie ne-
 glectis . Ad motiū doctoris tenē-
 tis viā opposita de p̄lixitate t̄pis
 p̄t̄ q̄ non requirit magnū t̄pus
 ad replicandū cōtra omnes in ge-
 nerali a ad p̄ferendum sententiā
 nō predicto . Sed discussio taz me-
 ritōrum q̄ peccatorū in particulari
 erit mentalis vt dictū est . De die
 vero iudicij generaliter hoc credi-
 mus a tenemus q̄ non erit ante
 q̄ antichristus veniet sicut Ap̄osto-
 lus . 2 . ad . Thess . 2 . Cui⁹ aduen-
 tus nobis omnino incertus est .
 Nam circa eius aduentum calcu-
 latores a pseudo astronomi sedu-
 ti sunt . hoc tamē sciendum sicut
 de quidā exposito sup capiti . 2 .
 Ap̄c . Antixpus regnabit sic ibi
 ē de . 2 . mensib⁹ a trib⁹ ānis cum
 dimidio a t̄nc veniet Enoch a He-
 lyas a p̄dicabūt dieb⁹ . 120 . hoc
 est totū t̄pe q̄ regnabit antixpus
 am̄ti factis vt puocēt hoīes ad
 p̄māz q̄s tandē occidet Antixpus
 a sepulti iacebūt p tres dies a di-

midij p̄ Antixpi timorem Et po-
 stea resurgēt a ascēdet in celi a po-
 stea occidet Antixpus a p̄p̄o v̄t
 a Michaele sicut de Glō . Thess . 7 .
 Post mortem autē Antixpi dabū-
 tur ad p̄māz . 4 . diebus p illis q̄ i
 p̄secutione Antixpi t̄rtubauerūt
 Tūc ergo mistri a sequaces Anti-
 xpi licet ipse sit mortu⁹ pacē a secu-
 ritatem h̄ntes vbiq̄ ducēt v̄ros
 a celebrabūt cōuiuia Et cum dixe-
 rint pax a securitas tūc repentinus
 eis supueiet interitus Ita grauis
 a subitus sicut ē dolor mulieris p-
 turientis Et non effugiet sic de
 Ap̄lus Thess . 4 . Vbi in glosa fe-
 re omnia p̄dca ponūtur . Sic etiā
 de Waymo Et h̄tur etiā in Glosa
 Thess . 2 . Pasetur de tribu Dan .
 Cridetur autem in monte oliueti
 in papitione a i solio suo . In loco
 illo circa quem dominus ascendit
 Cū autem dominus post illos . 4 .
 dies venturus sit penitus ignorat
 h̄c Waymo .

720

Loō quinquagesimali .

Uidentes turbabunt timo-
 re horribili a mirabuntur
 in subitacione insepara
 te salubris gementes pre angustia
 spiritus dicentes intra se peniten-
 tiam agentes a pre angustia spiri-
 tus gementes . Declaratū est su-
 perius q̄ tria genera personarū
 necessario comparebunt i iudicō
 generali Iudex iustus a reus . Iu-
 stus non terrebatur aliqua aduer-
 sitate Reus confitebitur sine falsi-
 tate Iudex nō mouebitur a legis
 equitate . De istis tribus quantū
 ad primum declaratum est in pre-
 cedente lectione vbi oñsūz ē q̄mō

iusti se habebunt: semetipsos for-
 tité p iusticia opponedo. Continu-
 atur g latio ista sic **P**ostq̄ spūs
 sanct⁹ declarauit qualis iusti in
 iudicio testificabūtur veritatem lau-
 dabiliter. **H**ic ostendit quō reprobī
 in iudicio cōfitebuntur veritatem
 cōfusiōnē. **E**t circa hoc duo fa-
 cit. **N**am primō ponit cōfessionis
 causā necessariā. **S**ecūdo subdit
 eiusdem cōfessionis multiplicez
 materiā. **S**ecūda ps̄ ibi. **H**ij sunt
 quos aliquñ **C**irca primū d̄t spi-
 ritus sc̄s q̄ illam tardā et inuti-
 lem eis saltem cōfessionem quā
 faciet reprobī in iudicio tria p̄ce-
 dent: quia turbabūtur. mirabun-
 tur a tristabūtur. **E**t ex istis tribus
 causis cōacti veritatem de seip̄s
 necessario fatebūtur. **Q**uantū
 ad primū d̄t q̄ vidētes turbabū-
 tur timore horribili. **G**reg. 24. mo-
 ra. c. 2. **O**culos quos culpa claudit
 pena aperit **S**ed certe in presentis
 culpa claudit oculos malorū: ne
 videant veritatez: s̄ statim in mōr-
 te pena aperit oculos. ḡ isti hoies
 vidētes se de gloria mūdi transfe-
 rendos statim ad penā inferni me-
 rito debent turbari. nec mirū: quī
 a horrendū est incidere in manus
 dei viuentis ad **H**eb. 9. ḡ tantum
 est q̄ nullam oportunitatē euadē-
 di vidētes cōfitebuntur illud qd̄
 postea subiūgetur. **S**ecūdo mira-
 būtur. sicut in l̄a dicitur. a hoc in
 subitacōne insperate salutis. **R**ū
 homo vehementer sperat vnū ne-
 gociū a p̄sequens negociū suū desi-
 cit mirat̄ de subitacōne negocij.
Mō sic est q̄ iniusti nullam spem
 habent de cōualescētia iustorum

postq̄ fuerūt ab eis suppressi. a iō
 merito ammirari dicuntur i subitacō-
 ne insperate salutis. **Q**uia de inius-
 tis supra **S**apie. 2. nec sperauerūt
 mercedem iusticie. **I**sta autem sa-
 lus licet esset insperata a malis. tñ
 fuit sperata cotidie a bonis **I**n ps̄
In te dñe speravi nō cōfundar ie-
 ternum **Q**uia salus iustorū a dño
 a p̄cedor eorū in tp̄e tribulacōnis
Tercio reprobī ante eorū cōfite-
 cōfessionem inutilem cōtristabū-
 tur. **E**t quantū ad hoc dicit. **E**t p̄ce-
 angustia spūs gemētes. **E**t meri-
 to: quia h̄ noluerūt angustiari s̄
 deliciarī. **E**t impossibile est sic d̄t
 sc̄dus **I**herom⁹ q̄ quis a delicijs
 ad delicias transeat. **I**deo ibi cru-
 ciabūtur q̄ h̄ delicate a deordinate
 vixerūt. **E**t dicit̄ it̄ se penitētiā
 inutilem agentes **A**d heb. 12. **N**on
 iuenit penitētie locū q̄ q̄ cū lacri-
 mis inquisiūisset eam. **E**t it̄ ad
 d̄t **P**re angustia spūs gemētes p̄
 duplicē materiā gemētus. **G**emēt
 em̄ a p̄ pena quā sustinebūt a p̄
 gloria qua i p̄petuum carebunt
Quia igit̄ in ista lectōe est men-
 tio de penitētia et attritione quaz
 mali homies sustinēt post mortē
Occasione huius querit̄ de attri-
 one penitētiū virtuose in presē-
 ti. **E**t sit hec dubitatio **V**trū dolor
 penitētis possit esse nimius. **R**es-
 nō: q̄ dolor de pctō p̄cedit ex dei a-
 more quia omnis dolor fūdatur i
 amore. **S**i em̄ hō nō amaret deū nō
 doleret si eū offenderet. **S**ed amor
 dei n̄ potest esse nimius. ḡ nec do-
 lor de pctō **I**n Anselm⁹ i quadā
 oracōne **V**tinā sic impiguenē vis-
 cera aie mee vt medulle corporis
 mei ex

mei exaltentur. Ergo talis dolor
 de peccatis qui mortem cordis inducit
 est laudabilis. & licet esset tantus
 non est nimis. **¶** **¶** de pe. dis. 3. cito
 post principium dicit de penitente Sem-
 per doleat et non sit quod satis doleat.
¶ **¶** ad contritionem requiritur dolor
 maximus. & nullus potest esse nimi-
 us. Assumptum patet quod quantum est
 amor coniunctionis ad deum tantus
 debet esse dolor de separatione. Sed a-
 mor coniunctionis debet esse maximus quod
 maior debet esse quam amor coniunctionis
 anime ad corpus. Ergo dolor debet
 esse maximus. & dolor de peccatis non
 potest esse nimis. **¶** **¶** Ad oppositum
 ad **Rō. 12.** Exhibeatis corpora vestra
 hostiam viventem deo placentem: ratio-
 nabile sit obsequium vestrum. Sed dolor
 contritionis potest esse tantus quod in-
 terficeret penitentem. & foret irra-
 tionalis. **¶** **¶** Virtus moralis con-
 sistit in medio et corrumpit tam super-
 habundantiam quam defectum. Sed con-
 tritio est virtus moralis cum sit per
 iustitiam. & consistit in medio. **¶** **¶** Ad
 questionem dicendum quod in penite-
 te est consideranda triplicem dolorem
 Unus est essentialis penitentiae et est in vo-
 luntate ipsa: videlicet displicentia de pec-
 cato pro quantum peccatum est offensa dei
 Et ista displicentia voluntatis est es-
 sentialiter contritio. Et quia dolor di-
 recte causatur de caritate in deum que
 secundum legem datam intendi nimis non
 potest. Iste dolor non potest esse ni-
 mis. Alius est dolor non essentialis
 penitentiae et est in sensualitate. Et est
 passio appetitus sensitivi. et iste do-
 lor causatur uno modo ex redundantia
 doloris vel displicentiae in voluntate pro
 modo quo vires inferiores obtent

patit in suis actibus seu viribus
 inferioribus. **¶** **¶** **¶** Aristoteles ^{supra 12. 16.}
 3. de anima. quod appetitus intellectualis
 rapit aliquando appetitum sensitivum sic
 spera speram. Tercio potest accipi do-
 lor in penitente per afflictionem corpora-
 li. Et istis duobus modis possibile
 est quod dolor penitentis sit nimis. **¶** **¶**
 doctores multos: quod non licet alicui
 inferre sibi ipsi ex intentione causam
 mortis. Sed de secundo dolore potest esse
 dubium: ex quo ille dolor causatur di-
 recte et naturaliter ex displicentia
 voluntatis: cum displicentia ipsa non
 possit esse nimia non apparebit quomodo
 aliquis dolor possit esse nimis.
¶ **¶** **¶** de isto tercio dolore qui causatur
 ex afflictione corporali constat quod
 possit esse nimis. Ideo videtur dice-
 dum quod si penitens ex vehementissimo
 amore ad deum tantum doleret de pec-
 cato suo quod causaretur dolor in appe-
 titu sensitivo tante intentionis quod cor-
 rumperet armoniam corporis ne-
 cessariam ad vitam et si induceret
 mortem: non esset iste dolor excessi-
 uus in genere mortis nec superfluum. si vi-
 tuosus et opus perfectae penitentiae: hoc
 tamen supposito quod voluntas sic peni-
 tentis non ferretur in illam passionem
 causandam propter mortem consequen-
 dam sed tantum propter displicentiam
 de peccato de quo in quem deum offen-
 dit. Et sic legitur multos comenda-
 tos de perfectione contritionis. **¶** **¶** **¶** Ad
 primum concludendum est conclusio de do-
 lore qui est displicentia voluntatis
 vel de dolore ab ea naturaliter vel cau-
 so a dilectione. **¶** **¶** **¶** Ad secundum de
 beo **Anselmi** Excessivus et metha-
 phisicus modus loquendi est nec
 apparet quod humores sui corporis

efficarentur ad literam: sed motus
 ones carnales in eo extinguerent
 vel cōcedi potest q̄ appetit dolorē
 secūdo modo dictūz quē posui op̄
 perfecte cōtriciōis. ¶ Ad tertium lo
 quitur de displicencia voluntatis.

¶ Ad quartū dicendū q̄ dolor p̄mo
 modo acceptus debet esse maxim⁹
 in genere. quia quantū aliqd̄ pla
 cet: tantum contrarium displicet.
 Deus autem summe placet: a idē
 debet summe displicere peccatum.
 Non est tamē necesse q̄ dolor sen
 siciuus sit maxim⁹: sed tantum
 intellectuus. quia sic debet homini
 peccatum displicere: q̄ nichil plus
 sibi displiceat a q̄ pro nulla re vel
 let peccare. Et hoc ē necessariū; ad
 cōtriciōem. Et pro tanto dicit max
 imus dolor: per cōpacionem ad ali
 os dolores de tribu creatis causatos
 Notabiliter dicit q̄ vidētis turba
 buntur timore. Cā em̄ quare pueri
 nō turbantur est: q̄ nō vident de
 frat̄ suos neq̄ picula suoz defedu
 um. Et vna ratio q̄re nō vident est
 sic gligētia platoz a doctoz. Nō e
 nim se nō videt nisi per speculū sibi
 obiectū. Prelati a doctores sunt vbi
 debēt esse specula laycoz viuendoz
 docēdo a corripēdo. a si sic essent
 peccōres se viderent a agerent peni
 tentiā. Istud aut̄ speculū offēsiuū
 est insipientib⁹: s̄ placitum valde
 sapientibus puerbioz. 9. Argue
 sapientē a diliget te. Et ruerā op̄
 caritatis maxime: est p̄mūre hō
 minem de suis defectibus modēate
 Nemo enim est quātumcūq̄ sapi
 ens qui omnes defectus suos vidē
 possit. Vnde in libro quodam qui
 intitulatur de dictis philosophoz

a sapientium. e. de dictis Alexandri
 sic narratur. Quidam vice domin⁹
 diu fuerat in seruicio Alexandri cō
 moratus a numq̄ increpauerat Al
 lexandru ad partem. Isto ergo v
 no die ad se vocato Allerāder dicit
 ei. Non delector inq̄t in seruicio tuo
 Et abus. Quare demitne. Et Alexā
 der Quia homo sum: a homines q̄n
 peccant resistere non possunt Et tu
 si in tanto tempore n̄lum mecum
 perpendisti errorem nimis ignar⁹
 ingratis fuisti. Et si percipiēs: oc
 cultasti eās mei fraudator. Et con
 firmās sententia ponitur eodem li
 bro capitulo de dictis Plōis. Pla
 to dicit sic. Homines iquit magis
 ex inimicis q̄ ex amicis proficiūt
 quia dum inimici errores eis pro
 perant inde corriguntur. Dum vero
 amici sibi eis non annunciant erro
 res: s̄ tolerant a occultant. Ipsi eo
 rum errores augmentant a conti
 nuant. Vnde si peccatores nobis
 annunciantibus vel peccata sua l
 deum pro peccatis punientem viderent
 non est dubiū quin salubrit̄
 turbarentur. In Psalmo Vidēt
 te aque deus viderunt te a timō
 tunc turbati sunt abissi. Vidēt
 te aque glosa id est populi a timu
 erūt de peccatis a turbati sunt p̄
 ter contricionem abissi id est pro
 fundissimi peccatores. ¶ Lectio
 sexagesima

Hij sunt quos habuimus a
 liquādo in derisum a in si
 militudinē improperij. Nos
 insensati vitam illorum estimat
 mus insaniam a finem illorum si
 ne hōre. Quomō ḡ cōputati sūt mī
 filii dei a iter scōs sors illoz est.

Post q̄ sp̄s s̄ct̄ assignavit cō-
 fessionis confusibilis a reprobis
 in iudicio faciente causaz necessa-
 riā **P**ic enātat eiusdē confusiois
 materiam multiphariam **Pri°** ei
 fatent̄ se peccasse in primos **S**cd̄o
 se errasse quo ad seip̄os ibi. ergo
 errauim⁹ **C**irca primū duo facit
 quia primo p̄it recongnicioez p-
 ueritat̄ **S**cd̄o adm̄acōez noui-
 tatis ibi quō ḡ. **Q**uātuz ad pri-
 mū recongn̄o eoz stat ex duob⁹
Fatentur ei exp̄sse. p̄mo q̄ viuos
 iustos iniuste cōtempserūt. **S**cd̄o q̄
 vitam eoz male iudicauerūt. **D**e
 primo dicunt sic **H**ñ sūt quos ali-
 qñ habuim⁹ in derisum ⁊ in simi-
 litudinē ip̄p̄erij **A**liquā° supple-
 b̄ui tpe vite mundial̄ hūmus i-
 derisum **J**ob 12. **D**eridet̄ iusti sim-
 plicitas **S**ed certe non ip̄p̄ne q̄a
 p̄ri. 7. **I**llos ipse illudet ⁊ mā-
 fuctis dabit gratiā **E**t ei⁹ d̄z r̄ix.
Parata sunt derisorib⁹ iudicia et
 mallei p̄cipientes stultoꝝ corpi-
 bus. **C**ōmūiter derisores sunt per-
 tinaces ⁊ dure siue ferree ceruicis.
Et ite o dyabol⁹ sicut falx ferral-
 us malleabit sup̄ eos q̄ si sup̄ can-
 dens ferēū in inferno **E**t i similitudinē
 im̄p̄erij q̄ im̄p̄erij qd̄ fecerunt
 sanctis nō fuit verū im̄p̄erij **V**e-
 rū enim im̄p̄erij est de malo **I**p-
 si aut̄ im̄p̄erauerūt quod nō fu-
 it malū imo bonum sicut q̄ erant
 paupes ⁊ abiecti in mūdo q̄ ip̄i cre-
 debant in hominē crucifixum qd̄
 euera non fuit im̄p̄eriosū s̄ poti-
 us glorioſū **A**d Gal. 6. **A**bsit glo-
 riati nisi in cruce dñi n̄i ih̄u cristi
Sic ḡ fatentur quia viros iustos
 iniuste cōtempserunt **S**ecundo fa-

tenē q̄ vitam illoꝝ male iudica-
 uerūt **E**t hoc dicitur quātū ad me-
 ritum ⁊ quātū ad premiū **R**uarū
 tum ad premiū fatetur q̄ vitaz s̄a-
 ctorum estimauerunt insaniam.
Unde dicunt sic **N**os isē nsati esti-
 mabam⁹ vitam eorum insaniam
Ecce mirabilis transmutatio **Q**ñ
 vixerunt ⁊ alios reuerunt reputa-
 bant se sapiētissimos **S**apientes
 ad decipiendum: sapientes ad ac-
 quirendum. ⁊ sapientes ad semz
 ipsos defendendum **S**ed reuera
Stultam fecit deus sapienciā hu-
 ius mundi **E**t ite bene incipiunt
 suum confiteor dicentes. **N**os isē
 sati vitam illoꝝ estimabam⁹ i-
 saniam **V**ñ de nostris temporib⁹
 procedamus quocūq̄ vita maḡ
 reputatur insania q̄ vita illoꝝ
 qui cristum totaliter imitantur in
 voluntaria paupertate qui relin-
 quunt habita ⁊ habenda. **R**enū-
 tiant curis ecclesie. ⁊ hereditates
 amplas permittunt alios occu-
 pare **I**sti apud mundo debitos fa-
 tuū fabulosa insani putantur **S**;
 a quibus. **C**erte non nisi ab insa-
 nis mundi amatoribus **E**t istud
 est mirabile **C**redūt fatū p̄p̄ianū
 p̄p̄m saltē v̄loten⁹ eē ⁊ fuisse del-
 p̄is sapiāz ⁊ v̄isse in mundum
 ad docendū hoīes viam rectam ve-
 ram ⁊ sinceram: in celum producē-
 tem **E**t tamen illam viam sectan-
 tes derident et ab hominantur et
 quantum possunt deprauantur.
Nota q̄ quatuor genera hominū
 cristum legimus derisisse. **D**iuites
 auaros. **P**rincipes p̄reclaros. mi-
 lites amaros. et simplices igna-
 ros. **E**t isti minime peccauerūt inter
 R. 7.

122

omnes. **De primis habemus Luc 16.** Vbi xps legitur docuisse qd nemo potest deo seruire a mamone. Et ibi subditur sic **Audiebant autem omnia hec pharisei a q̄ erant avaricia a deridebant eum.** **De secundis Luc 23** deridebant eum principes dicentes. **Alios saluos fecit: seipsum non potest saluum facere.** Et in eodē capitulo **Spreuit autem illum Herodes a exercitus eius a ilusecūt indutum veste alba.** **De tercio genere hominum Luc 23** Illudebant autē ei milites a accesserūt a afferentes acetuz dicentes illi. **Si tu es rex iudeoz saluum te fac.** **De quarto genere hominū scribit Luc 18.** **Quā fuscitavit filiam archisynagogi q̄ a dixerat Nō ē mortua puella sed dormit.** deridebant eū sciētes qd mortua est. **Cum ergo xp̄st⁹ tot derisiones patienter pro nobis sustinuit felix est qui pro eo vices rependēdo derisiones maloz equanimiter tolerabit a sustinebit.** **Risi ei sanctorū a mūdi dilectoribus cōtemnatur: viam xp̄i non sequit nec discipulorum eius.** **Qui enim mūdū dereliquit: a honorem tñ a mūdā amicitia requirit.** **Iste videtur seruire deo: si mercedem recipiet a diabolo.** **Gaudēt ergo mūdi contēptores quociens vite sue inueniant derisores: immo ex hoc recipiant augmentū qd viam xp̄i imitantur si a mūdi dilectoribus tamq̄ fatui contemnentur.** **Vnde Seneca libro de morib⁹** **Nondū felix es si non te turba irriserit.** **Si beatus vis esse cogita hoc primū non contēpnere ab alijs cōtempni** **Coy. 2. Spectaculū facti sum⁹ mūdo: angelis a hominibus.**

vobis sc̄m

Sicut apostol⁹ de se a suis sequacibus **Nos stulti ppter xp̄m. vos autē prudentes in xp̄o.** **Et ē promissa dictum scdm glo. qd. Nos ēputamur stulti: a qui xp̄m pdicamus a putatis vos esse prudentes quia tacetis a non est verū.** **Vnde Aug⁹ super ps 38** **Et ponitur ibidem in glosa super illud preallegatū. āgelis a hominibus.** **Poni enim angeli a homines laudāt nos a mali irridēt.** **Hec sunt dextera. a hec sinistra.** **hij svimur quasi armis ad ferendum dyabolum scilicet laudātib⁹ a vituperantibus si nec ista eleventur nec illa frangant.** **Hec Aug⁹ dicent g xp̄stian⁹ a xp̄i sequaces cōtempnentes in iudicio generali** **Nos isensativitatem illorū estimabamus insaniam a finem illorum sine hōra.** **Istud fuit licet satis facie ppter falsitatem aūtis tamē satis bñ consequent estimatur.** **Si enim vita foret insania: finis foret sine honore.** **Ram honore est p̄mum virtutis scdm omnes.** **Secundo principaliter in ista lectione posita ecogniciois p̄veritatis.** **Ponitur admiratio novitatis sub nota questiois tal.** **Quō ergo computati sunt in filios dei: a inē sacros fors illorum ē.** **Istam questionem querent rationabiliter quia certe est de mirabili euentu.** **Sed querent eam nimis tarde pro salute sua.** **Si ei hāc que fuissent invita: eam p̄fecte p xp̄i pdicatores didicissent qd **Joh. 1.** **De die eis potestatem filios dei fieri. ac** **Vnde qui natura erant filij iretalem a deo recepim⁹ pte gratiam caritatis vt filij dei noiaremur a sim⁹** **Jo. 3. Videte qualem caritatem dedit****

nobis deus vt filij dei noiaremur
 a simus Ad huc tamē aliquid re-
 tinentes de veteri fatuitate expri-
 munt eam in titulo q̄omis cui; di-
 cunt q̄ inter sc̄os sc̄os illorū est
 quasi status b̄titudinis nō meri-
 tis; s̄i sortī dēteret attribui. p̄t ta-
 men m̄tes sanctōū pro tanto vo-
 caū s̄os q̄ q̄ diu homo viuit inē-
 tum est quid de eo finaliter eueni-
 at a p̄pter mutabilitatē volūtatis
 p̄ p̄m̄ defacili indinabilis ad pec-
 candum **Ec̄c̄. 2.** Sūt iusti atq̄ sa-
 pientes et opa eorū in manu dei
 a tam̄ nescit homo an amore vel
 odio dignus sit sed omnia in fu-
 turū seruantur incerta. Et bene di-
 cunt q̄ iusti computati sunt inter
 filios dei. **Illa** que sunt preciosa bo-
 na seruantur sub certa computa-
 tione. **Illa** que sunt vilia n̄ cadūt
 sub computatōe. **Isto** mō sancti
 qui sunt preciosi corā deo p̄saie.
17. Pretiosior est vir auro a homo
 mundo obriso. **Fatui** vero non ca-
 dunt sub cōputatōe quia **Ec̄c̄. 1.**
Sultorū infinitus est numerus. **Hij**
 sunt quos aliqui habuim⁹ in deri-
 sum. **Notandū** q̄ inter locutōnes
 humanas vna que vehementē cō-
 trariatur virtuti est derisio. et est
 derisio locutio deordinata de defec-
 tu hominis p̄pter ludum vt hō i-
 de erubescat. **Vñ** intencio derisōis
 s̄ q̄ derisio est p̄m̄: est diminu-
 ere gloriam quā homo p̄t in con-
 sc̄ia sua habē de bono virtutis per
 erubescenciā creatam in eo sub spe-
 cie ludi vntē dicit **Aristoteles 2.**
ethicorū c. 2. q̄ circa ludum conti-
 git repire sup̄ abundantā et de-
 fedum a medium in quo cōsistit

virtus? Est enim ludus necessari⁹
 ad vitam sicut requies quedā mē-
 tis q̄ si mens humana semp ex-
 tenderetur circa seria hebetaretur
 a fatigaret̄ nimis. Et ideo cōueniēs
 est q̄ pro loco a tēpore habeat req̄-
 em hoc autē est per ludum. **Caueri**
 tamen debet sup̄ abundantā max-
 ime. **Quia** dicit **Aristoteles ix. Ethi-**
corū delectatō est necessaria ad vi-
 taz sicut sal ad cibū. **Modici** autē de
 sale sufficit ad magnā q̄titatē ci-
 bi. **Vnde** si quarta p̄s cibi foret s̄
 sale nichil valeret. **Eodem** modo s̄
 ludō certis tēpōib⁹ sufficit ad q̄e-
 tem mentis. **Vñ** illi qui totum tē-
 p⁹ suum expēdunt in ludis vena-
 cōib⁹: aleis a tarillis excessiui sūt
 a viciosi in ludō. **De** quib⁹ v̄ificat
 illis sapie. **17.** Estimaueūt ludum
 esse vitā nostraz. **Dicit** ḡ **Aristo-**
tes loco p̄ allegato q̄ nimis deusi-
 ui sup̄ abundant in ludō a sunt
 tales qui nichil curāt qd dicant
 siue sit offensiui siue placiduz si-
 ue hōestū siue inhōestū dūmō cau-
 sēt risū. **Et** tales sūt onerosi nichil
 oino desiderātes n̄ risū et vocātur
 belmolothi. **v̄** raptoēs tēploz. **Et** i-
 ponebatur illis hoc nomē ad fili-
 tudinē miluoēū volitantiū circa tē-
 pla gētiliū. **In** illē em̄ locis relinq̄-
 bantur intestina s̄ sacrificijs aiali-
 um. **Vñ** sic milui cōtinue volitant
 circa tēpla ad nich̄ aliud valētes
 nisi vt rapiāt intestina. **Ita** belmolo-
 thi i oferēdo cū hoib⁹ nich̄ aliud
 explorāt n̄ defect⁹ hoiz q̄ possint
 recitatē ad causandū risum in a-
 lijs a in alijs erubescenciā. **Et** tal-
 ludus non est ludus liberal̄ nec
 disciplinatus s̄ p̄uīl̄ a idisciplinat⁹
 R. 3.

quia ad ludum literalem requiritur
quod dicantur placida et honesta. **E**
Est ergo notandum quod derisio qua-
tuor facit. **Primo** ostendit stultici-
am: suspendit amicitiam: offendit
iusticiam et intendit maliciam. **Pri-**
mo ostendit stulticiam: quia qui de-
ridet hominem similem sibi pro quo-
cumque defectu naturali vel morali ig-
norat propriam fragilitatem. **Potest**
ei fieri derisibilis de consimili si de-
permittere. **Vnde Gregorius 24 Moral.**
c. 1. Quid sumus hodie nouimus:
quid autem post paululum esse pos-
sumus nescimus. **U**ero quos for-
tasse despiciamus et tarde possunt in-
cipere et tamen vitam nostram fer-
uentioribus studiis anire. **T**imor
dum itaque est ne etiam nobis cadentibus
fureat, quod nobis stantibus iridetur.
quis stare iam non nouit quod non sta-
tem nouit iridetur. **Hec Gregorius Et** ide-
o aduertat quilibet illud **Job. 2.**
Cum ceteros iriseris tu a nullo con-
futaberis. **q. d. q. sic** Quia prouerb. 3
de deo dicitur Illusores ipse deludet
Secundo suspendit amicitiam **Est**
enim ut frequenter causa conten-
tionis et discordie prouerb. 13. **Eice** de-
risorem et eribit cum eo iurgium.
Tercio offendit iusticiam. **Facit** ei
derisor alteri quod sibi nollet fieri **Et**
ideo prouerb. 19. **Parata** sunt deri-
sionibus iudicia. **Quarto** intendit ma-
liciā. **Incipit** ei in ludu et sub specie
ludi intendit in honestatem proximi
et sic committit mendacium facti.
Iherem. 6. **Omnis** amicus fraudulente
incedet: et uir fratrem suum iri-
debit et ueritatem non loquetur **Et**
ideo contra derisores datur scriptura
quatuor minas. **Dicit** enim quod non

fuit arguendi de iniquitate: non sunt
instruendi de fatuitate. **Sunt** eicie-
di a societate et sunt deridendi a dei
maiestate. **De primo prouerb. 9.** **No-**
li argue derisorem ne oderit te. **Ar-**
gue sapientem et diliget te. **De secun-**
do **Queret** derisor sapientiam et non
inueniet. **De tercio prouerb. 10.** **Fi-**
ce derisorem et de quarto **Tu** domine
deridebis eos: ad nichilum deduces
omnes gentes **Sapientia 12** **Propter** hoc tamen
quod pueris israelitis iudicium eis in deri-
su dedisti **Lectio 61**

Ergo errauimus a via rel-
tatis et iusticie lumen non
illuxit nobis et sol intellige-
re non est ortus nobis. **Postea**
est super violenta confessio quam repro-
bi compulsi faciunt in iudicio gene-
rali quantum ad iniusticiam quam
proximis intulerunt. **Hoc** ergo fac-
to exequitur spiritus sanctus ponere
eorum confessionem quantum
ad maliciam quam in seipsum ha-
buerunt. **Et** circa hoc duo facit. **Pri-**
mo ponit eorum confessionem. **Secun-**
do dictorum recapitulacionem in hiis:
Talia dixerunt. **Circa** primum tria
sunt. **Primo** fatentur se fuisse fuis-
se defraudatos a vera cognitione:
Secundo fatentur se fuisse frustra fati-
gatos in operacione. **Et** tercio fatentur se
fuisse uane deordinatos in dilectio-
ne. **Secunda** pars in hiis. **Lassati** sumus
Et tercia in hiis. **Quid** nobis profuit super-
bia. **Dicitur** ergo primo consequenti-
ter sic inferendo. **Ergo** errauimus a via. **Op-**
tie concludunt de seipsum: nos insensati
estimabamur uita sanctorum fuisse insani-
am et fine illorum sine honore. **Et** ita uide-
re quod uita eorum fuit summa sapientia et finis
eorum est in maximo honore. **ergo** constat nobis

modo q̄ tunc erratum a via veritatis a doctrina xpi **Joh. 1. 9.** Ego sum via veritas et vita **Et iusticie lumen non luxit** Quia sponte recessim a via veritatis a doctrina fidei cristiane. et ideo lumen iusticie non luxit nobis **Sicut ille qui elidit vis in sup̄ficie terre. ambulabat p̄ specus subteraneos ip̄emet recedit a lumine et est causa sibi ipsi si carentia luminis** Sequitur et sol iusticie non est ortus nobis. **Dicit enim christus sol intelligencie et sol iusticie** Sol intelligencie q̄ facit eum nobis intelligere p̄ fidem **ysaie. 1.** Nisi crederitis non intelligetis **fm vna lra;** Sol iusticie q̄ iuste retribuet nobis **fm facta nostra.** **Malach. 3.** Orietur vobis timens nomē meū sol iusticie. **Compat autē xps soli p̄pter tria. primo** q̄ sicut sol ē causa et fons luminis et caloris et vite corp̄aliter in istis infirmitatibus **Vnde dicit Aristoteles 2. phisic. hō gnat hōies et sol** Ita est eius causa est noticie et vite gr̄ie in omnibus creaturis **Vñ sicut sol radios suos ubiq̄ picit supra pulchra et feda** Ita xps radios sue bonitatis extendit non solum ad bonos sed etiam ad malos eos ad penitenciam alliciens eis t̄p̄alia largiendo et penā eis debitam differendo **scilicet. 22.** Sol p̄ omnia illuminans respicit et **Matth. 7.** Solem suū oriā facit super bonos et malos. **Quā autē ita ē q̄ sol picit radios suos sup̄ niuem et super glaciem et non liquefunt signū est q̄ aliq̄s planeta frigidus impedit radios solis et eius effectū** Et ita est moraliter quādo christus picit radios sue demerit

tie sup̄ cor congelatū; alie peccatoris facit eum cogitare de beneficiis cristi in creatōe redempcōe et peccatorū remissione. et premioū distributione et tamen non liquefit cor illud durum **Reuera signū est q̄ frigidus planeta et dyabolus p̄ maliciam infrigidatus** **Ie. vi.** Sicut frigidā facit cisterna aquam suam; sic frigidam fecit maliciam suam dñat dyabolus sup̄ regionem cordis talis **Et per oppositum ē de peccatoribus congelatis non tamen in tanto excessu infrigidatis** Illi enim liquefunt ad ēdicos solis xpi **Exemplum de petro Luc. 22.** Qui post q̄ xpm negauerat et xps eum respexisset egressus foras fleuit amare **Ecce quomodo liquefuit et conuertebatur in aquam** **Exemplum de magdalena Luce septimo** que irradiata ab isto sole lacrimis cepit irrigare pedes eius et capillis tergere de qua canit ecclesia liquefecit et refecit et solutam in lamentis verbum missum celitus. de talibus exponi potest illud **2. Regum 3.** Surgentes orto sole ex aduerso aquarum viderunt moabite. **Secundo compat xpus soli: ratione sue motōis.** **Quando ita ē q̄ sol rubet de mane in ortu suo signum ē tempestatis sequentis et quādo rubet in occasu signum ē serenitatis** **Vnde Matth. xvi.** Facto vespere dicitis. **Serenū erit.** **Rubicundum ē enim celum.** **Et mane hodie tempestas erit.** **Rutilat enim triste celum.** **Sc̄ circa cristum accidit.** **Nazp̄ ortum et originem sue predare naturatatis stati rubor apparuit q̄ die** **R. g.**

o d'auo uene sunt circūcidere puer
Vnde statim effudit suuz sangui-
nem. Et certe istum rubore; seque-
batur tempestas valida. In psal-
mō. In circuitu eius tempestas
valida. Iterum etiam sero in occa-
su istius sol apparuit rubedo mag-
na quando totum corpus effulsit
sanguine flagellatum. condaua-
tū. lanceatū a spinis in capite coro-
natū. Sed iste rubor fuit signū; fu-
ture serenitatis in resurrectione a trā-
quillitatis ppetue. **Thob. 3.** Post
tempestate tranquillū facis a post
lacrimaōez a fletū; exultacionez
infundis. Sicut autem sol sine lesi-
one oculoꝝ conspici nō potest daē.
si si nube tegatur que nō ē nimis
grossa delectabiliter iā uidet **Ecclesi-**
astes. 2. Dulce lumen delectab de
oculis est uidere soles. Ita filius dei
in sue nature pulchritate ab oculis mor-
talibus uideri non potuit ante incar-
nationem. Et ideo uolens se exhibe-
re hominibus nube humanitatis
nostre de uirgine sumpta se inuol-
uit operante spiritus sancto: sicut p-
phetatum fuerat **Ezech. 32.** Soles
nube tegam. Tercio sic radio itro-
misso in domum quātumcūq; uide-
atur puā: oñt eam habere plures
que tamen non uident nisi i radio
solis. Ita declarat xps domum con-
scientie i quocūq; homine quantū
cūq; uideatur honesta magnam co-
piam habere uenialium peccatorū
qz quauto magis aliquis gratie ra-
dium recipit: tanto mag se frequ-
cius de erroribus p̄rijs deprehen-
dit. Istum solem a suum radiū; a
tria a nobis subtrahunt a abscon-
dunt. tra. nubes a luna. Tera mū-

dial cupiditatis. Nubes temporal
vanitatis. Et luna carnal volupta-
tis. Quando terra q̄ ē ifimū elemētū
inponitur iter aspectū nostrum a
solem sicut contingit de nocte. Nec
uidemus solem nec solis radios: si
manemus omnino in tenebris in-
fraymbra tere. Isto modo mul-
ti sunt inter quozū aspectum a de-
um interponitur ipsa terra quia
tota eorum sollicitudo: cogitacio
affectacio ad terram dirigitur. Et
eis occidet sol in meridie sicut dicitur
Amos. 8. Sunt alij quib; sol ab-
sconditur prop̄ nubem interposi-
tam. Dignitates huius uite volati-
les sunt quasi nubes sine quiete.
que inponuntur super oculos sup-
borum a ambia o seum a deum qz
eum uidere nō possunt quia nubi-
bus atis condita nullum fundere
possunt sidera lumen. Primo de co-
solatione i fine: si i morte satis eu-
uidebunt ad trorem a iudicium su-
um. **2. Mach. 1.** Tempus affuit qz
sol refulsit qui prius erat sub nubi-
bus. Tercio sunt alij quibus sol
eclipseatur per inpositionem tunc
carnalis voluptatis. Et hii sunt tes-
tiales libidimbus dediti a igne co-
cupiscentie inflammati. In ps̄ **Sup-**
cecidit ignis a non uiderunt solē.
Dicitur est superius qz p̄ristus so-
li comparatur propter operationē
uiuificantem: apparicionem signā-
tem a declarationem manifestan-
tem. Restat ergo considerare qua-
liter iste sol moralit̄ complet a p-
agit motum suum. Vbi sciendū
qz sol sicut ceteri planete describit
zodyacū complens cursum su-
um in anno solari et pertransiens

vniuersa sig^a q^{ae} s^{unt} 12. iuxta illos
 versus cōes. Est aries taurus gemi
cancer leo vgo Libra q^{ue} scorpis
architenēs cap amphoā pisces
 dicitur aut aries esse dignior ps
 dextra celi a nobilior vnde incipit
 motus Vnde aries ē primū signū
 smpm a smp catholicos Sol cre
 atus fuit in ariete 7 ideo in ariete
 fuit primo sicut tenet cōmuniter.
 Moraliter p ista signa 12. transit
 a trāsbic xps. Primo enim i sta
 tu innocēcie qn creauerat pmos
 pntes a in p adiso collocauit nul
 lam adhuc feritatem eis oñdit h
 tantūmō potēciā in creādo a gu
 bernando res a innocēciā. Aries
 aut est aial naturalit^{er} innocēs smp
 genus suū fortis tamē a potens i
 sua specie Et ideo moraliter dei fili
 us tunc fuit qsi in signo arietis qz
 nichil aliud adhuc mundq signa
 uerat pū. 7. Aries ē a non rex qui
 resistit ei Sed statim homine pec
 cante transiuit in thaurū qui est
 anim al magne fortitudis a mag
 ne feritatis quia statim eos expu
 lit de p adiso in terram Infrigit eā
 am eis necessitatē moriendi in cor
 pore ad inferos descendēdi in mor
 te. Et at natuā thauri qz q^{ui} tūc
 fuerit feror si ficui alligatē māfue
 cit. Sicut dicit p^{er} et b. 11. c. 1. Et
 ita fuit de filio dei donec alligatus
 esset ficui dulcissime v. virgini glo
 riōse p incarnatōem: cōtinuam fe
 rocitatem ad genus humanū ser
 uauit h alligat^{us} ad eam vinculo
 filiali continue mansuescit Et vel
 ficatum fuit illud Mathei vicefi
moprmo. Ecce rex tuus venit ti
bi mansuetus Et ideo tunc tran

siuit iste sol in signum geminoū.
 quando duas naturas ineffabi
 liter copulauit procedens de tha
 lamo suo pudoris aula regia ge
 mine gygas s^{ub}stācie alac^{is} ut cui
 rat viam sicut dicit Ambrosius
Gen. vicefiō qnto Et ecce gemini
 in vtero eius reperti sunt. Depin
 gitur illud signum in forma duo
 rum iuuenum seinuicem amplex
 tenciu; Et sicut quidam fingunt
 Illi fuerunt Castor a pollux duo fi
 lij Iouis se mutuo diligentes i tā
 tum qz cum Castor haberet a p^{re}
 immortalitatem v. posse non mori si
 voluisset imoi voluit p germano
 suo ad temp^{us} vt vtriqz daret im
 mortalitas Vnde ambo stellificati
 sunt et signo illo nuncupati qd
 gemini dicitur Ita xps fact^{us} ger
 manus hominis q^{ui}is posse non
 mori habuit: si voluisset. p^{er}legit
 tamen pro hōie mori ut nos imor
 talitatis sue faceret esse participes
 De isto signo transiuit sol iustici
 e cristus in Cancrum. Cancer est
 piscis retro cedens id est passo re
 trogrado vadens Iuxta illud Aui
 am in quoda; Apollogo. Curua
 retrocedens dum fert vestigia cā
 cer. Et isto modo videbatur cristus
 retrocedere dum vixit in mundo.
 Rectus enim incessus iusti homi
 nis deberet esse de v^{ir}tute ad hono
 res. de merito ad premium. de la
 bore ad requiem. Sed cristus con
 tinue retrocessit de virtute ad vitu
 perium. de vituperio ad verbera.
 De verberibus ad crucem. et sic
 ad mortem. et tandem ad infernuz
 Vnde toto tempore inter natiui
 tatem et resurrectionem moratus

est sol noster i cancro. Et sicut so-
le existente i cancro maximus fer-
uor mundo infunditur. Juxta illud
Etiopiam terras ac In cancro sol
ac. Ita xps isto tempore i termedi-
o maximam caritatem hominib9
demonstrauit. Sed de isto signo i-
trauit leonem i resurrectione. Dicit
enim **Isid. 12. Ichim c. 2.** qd catul9
leonis de nouo natus tribus dieb9
iacet quasi mortuus. a tandem p9
tres dies pre patris rugitu suscita-
tur a dormicione seu a morte. Isto
modo xps cu mortu9 esset tres di-
es per sinodichē mortu9 iacuit p9
quod tempus uirtute patris resus-
citatus surrexit. Sic est leo de tribu
iuda **Apocal. 4.** De quo pphetauit
**Jacob bndicēs filijs suis Jude. Ge-
nes. 29.** Catulus leonis iuda ad p-
dam filium ascendisti requiescens
acubus iuxta leo a quasi leona qd
suscitabit euz. De leone transiuit
in uirginem. Toto eni tempore me-
dio iter resurrectionem suam a asse-
sionem doctrina a fides ecclesie in
beata uirgine potissime cōseruaba-
tur. Nec iterim aplos a discipulos
doctus monuit. consolata ē ut po-
te illa que repleta fuit spiritus sanc-
to plenissime in uerbi dei concepi-
one a ideo tunc temporis mansit i
signo u in fide uirginis de qua **Qui-
dus 3. de uetula c. ultimo** **O uirgo**
felix. o uirgo significata. Per stel-
las ubi spica nitet quis det michi
tantū **Uuere qd possim laudum fo-
re prece tuarum.** Nam nisi tu pfe-
cta fores non eligeret te. **Dic deus**
omnipotens ut carnem sumeret a
te. Vbi pphetat diffuse qd deus
omnipotēs sumeret de ea carnem.

a qd resurgeret a mortuis a qd mēz
suam uirginem assumeret i corpe
a anima in celum. Vnde dicit sic in
fine **Non opus est ut eam uelit ex-
altare gdatim** Sed simul assumet
a eandem cōceterabit. **Illic esto**
tui memoris memor optimavirgo
Illic cum fueris pro nobis tracta
trahendis Pro nobis non te pige-
at suadere qd ad se. **Post trahat is**
per te qui per te uenerat ad nos. A
nōb ipsi sit gloria laudis ab ipso.
Gratia sit nobis a me te nescia vi-
ta. Au sit liber **Quidē deus nouit:**
quis a leone pro thōnotario sacri
palaçij Vastasi principis referat
liber ille extractus de sepulchro
Quidē. Vnde testamentum **Quidē**
nuncupatur. Dicit enim qd inuen-
tus fuit in cimiterio publico i quo-
dam sepulchro in suburbio diosco-
ri ciuitatis que ē caput regni Col-
torum. Et quia ibi non erat copia
latinorum eo qd armēnici lingua;
latinam non intelligunt. **Rex Col-**
torum misit illum libez **Constan-**
tinopolim: ubi tunc erat copia la-
tinorum. Refert etia; qd iter anti-
quoru sepulchra unum inuentum
est: in cuius epigrama fuit sculp-
tum litteris armēnicis cuius iter
pretatio sic sonabat. **Dic iacet**
Quidē ingeniosissimus poetarum.
Obijt autē anno xpristi decimooc-
tauo sicut refert **Gudhelm9 de vā-**
g in Cronica sua **Tercio anno Ti-**
berii. Vnde constat qd si liber uera-
citer suus erat: fuit pulcherrā pro-
phēcia. Sed hec sunt extra propo-
situm. **Septimo xpristus solius**
ticie trāsiuit de uirgine in libram
quando a uirgine benedicta matre

sua suisq; discipulis licenciam acci-
 piens ipsis vidēibus est eleuat⁹
 in celum **Actu. 1.** Tunc enim tran-
 siuit ad libram quando coram pa-
 tre passionis sue meritum contra
 p̄m p̄uaricatoris pctz appendit of-
 tendens se plus soluisse in pena q̄
 Adam commisit in culpa **In cuius**
 ade persona dicit **Job** Vinam ap-
 penderentur peccata mea quibus
 iram merui ⁊ calamitas quam pa-
 tor in statera id est xp̄istus hūa-
 nitus loco mei: q̄i arena maris hec
 grauior apparet **Job. 6.** Octauo
 de libra transiuit in scorpionē q̄n
 corpus suum quod est ecclesia tirā-
 norum ⁊ hereticorum p̄secutiōib⁹
 quasi quorundam scorpionum a-
 culeis lacerari permittit vt diceret
 tunc merito ecclesie sue illis **Eze. 2.**
Subuersores sunt tecum ⁊ cū sco-
piombus habitas. Nonno tran-
 siuit sol noster in sagittariū. Fuit
 enim a tēpore **Siluestri pape ⁊ Cō-**
stantini imperatoris: qui tempora-
 lia ecclesie primo dicitur debisse se-
 pe iudicia: platiaciones ⁊ dissen-
 siones inter clericos; quis eorū vi-
 detur maior ad pascendū oues
 xpi. **Hec est causa quaē volant sa-**
gitta acute Nūc regaliū supplica-
 tiōnū ad romanam curiam: nunc
 accusationū; nunc diffamacionū;
 ad inferiorum iudiciū audientiaz
Ita q̄ plena est ecclesia aduocatis
 in omni causa ad defendendum in-
 iuriam. Et ideo vsq; in hodiernum
 diem sol stat i signo sagittarij. **p**
uerbioꝝ 24. **Iaculum ⁊ gladius**
 ⁊ sagitta acuta homo qui loquitur
 contra proximum suum falsū tes-
 timonium. **Et hī sunt qui xp̄istū**

spoliant vulnerāt ⁊ p̄dantur. **Si**
 esset ita pauper ecclia modo: sicut
 fuit quando xp̄s in ea vixit in ter-
 ra non haberet xp̄s tales placita-
 tores nec tales inuasores. **Pauper**
 ⁊ inuenis mercator: nō timet p̄-
 dones nec patitur insultus: sed cū
 est diues tunc eum intantur spoli-
 are: etiam qui eum prius conabā-
 tur ditare. **Ita est quando ecclesia**
 studuit paupertati leniebat: mo-
 do studet ditari ⁊ patitur a sagitta
 rīs. **Et ideo modo de xp̄o verificatur**
illud primi Re. 21. **Consecuti sunt e-**
um viui sagittarij ⁊ vulneratus est
vehementer a sagittariis. **Decimo**
 transibit sol noster xp̄istus i sig-
 num **Capricorni.** **Capricornus ha-**
 bet primam partem sui corporis ca-
 prinam ⁊ tunc est sol in maxima e-
 longatione a nobis. **Quia i primo**
 punctu capricorni est solsticiū; hi-
 emale. **Vnde istud signum signat**
 tempus anticristi qui capnus di-
 ci potest. **Tum quia capra est ani-**
 mal multū libidinosum. **Et de anti-**
 xp̄isto dicitur **Daniel. 4.** **Frustrā con-**
cupiscencijs feminarum nec quid
q̄ deorum curabit. **Tum quia cap-**
generat hēdos ⁊ filij sui atq; sequa-
ces hēdi vocantur. **Matthi. 24.** **scri-**
bitur. **Statuet quidem oues a dex-**
teris hēdos autem a sinistris. **Vnde**
 tempore anticristi erit xp̄s sol in
 stice i signo capicorni ⁊ tūc videbit⁹
 quasi maxime elongatus ab eccle-
 sia sed nō durabit. **Quia statim in**
 capricorno incipit sol ascendere ⁊
 xp̄istus statim anticristo occiso:
 in cordibus suorum fidelium resul-
 gebit. **Vndecimo transibit sol**
 i aquariū; **Aquius depigit imago**

15
hominis tenentis vna subuersa
de qua aqua pleno foramine pro
rupit Et significat q̄ 7. dies cum to
to residuo t̄pis post mortē ant̄xp̄i.
In quib⁹ pluet crist⁹ m̄iam sup
iustos qui tēpōe ant̄xp̄i vacillaue
rant sicut superi⁹ dictū fuit Vnde
tunc erit cristus ī aquaio Eze. 36.
Effundam super vos aquā mūdā
et mundabimini ab omnib⁹ inq̄
namētis vestris. // Duodecimo
et vltimo sol erit ī piscibus Mo
ralit̄ quādo ei sol ad signū pisciū
puerit tunc desinit esse hyemps.
et incipit ver̄ Iurta illis Cedit hy
emps retro cathedrato symōe pe
tro: quo die sol est ī piscib⁹ neces
sario Isto tēpore quācumq̄ radices
et semina sub terra latuerunt: inci
piunt se exserere et terra se incipit
apire et pandere que occultauit.
Et significat tempus resurrectionis
ḡnalis omnū corporū humano
rum quando terra se aperiet et red
det luci mortuos occultatos Et tūc
erit xp̄s ī piscibus quādo cū fu
is piscatoribus quos olim ap̄los
fecerat ad iudicium veniet Et tūc
adimplebitur illa parabola Ma
th. 13. Simile est regnū celorum sa
gene misse in mare et ex omni ge
nere piscium congreganti quā cū
impleta esset educentes et secus
litus sedētes elegerunt bonos ī va
sa sua. malos aut̄ foras miserūt.
Sic erit ī consummatione seculi.
Abacuek. 1. facies hominis quasi
piscis maris Et sicut ī fine piscū
est ipsum oriens quod est caput
arietis vbi sol fuit creatus et ibi
stabit post iudicium ī perpetuū
nec mouebitur vlt̄ius circa ter

ram faciens ortum et occasum Ita
xp̄s deinceps cum matre ī medi
o electorum suorum stabit sine sic
Et tunc erit dulce lumen et delecta
bile oculis videre soles Ecc̄s. xi. Et
implebitur illud Abacuek 3. Sol
et luna steterūt ī habitaculo su
o. Ad q̄d nos p̄ducatur. Lc̄ 62.

Lassati sum⁹ ī via iniqui
tatis et perditionis et am
bulauim⁹ vias difficiles
Viam autem domini ignoauim⁹

Postq̄ declaratū est q̄ impij et
male viuentes ī presenti fatebū
tur se fuisse defraudatos p̄pter cul
pam suam a veritate et a sensitiua
cognitione **Hic** ostendit spirit⁹
sanctus qualiter fatebuntur se fu
isse frustra fatigatos ī operatōe
Vnde dicit sic. lassati sumus. Nō
est mirū quia graue onus impo
sitū viatori faciet eum cito lassū
de iniquitatib⁹ vero scribit ī ps̄.
Sicut onus graue grauate sūt su
per me Ergo velint nolint peccato
res lassabuntur. **Ista** lectio occu
lato experimento verificatur: ī o
ni genere hominum peruersorum
Inter nobiles et milites qui pro va
nitate ī fama volatiliū ore homi
num totaliter se exponunt **Ma**ifest
tum est q̄ plus sustinebunt d̄ pe
na ī vno torneamēto vel bello q̄
sanctus monachus ī decem an
nis. **Item** mercatores qui maria
pertranseunt personaliter pass⁹
periculosos latronum insidias et
insidias sotorum vere experim
tur vias huius mundi esse diffi
ciles. **Clerici** vel layci qui curias
magnorū Regū Comitū et Ep̄orū
igrediunt̄ ad fruendū sciūt q̄tū

habet ista via difficultatis ubi per
decem vel septem annos seruiet cu
remorso conscientie: cu obiurgaci
onibus dominoru: cu inuidia soci
oꝝ: cu omni ifortunio corporali. Et
ideo omnes illi siue subditi siue do
mini qui peccato deseruiunt pro fe
licitate mundi dicere poterunt i di
e iudicii **Lassati sumus etc.** Est au
tem hic notandum q̄ septem sunt
vie iniquitatis que sunt valde dif
ficles a tamen hominibus multu
amabiles. Et huius causa esse no
potest nisi ignorantia. Omnis em
via e difficil: si sit motuosa: si spi
nosa: si lutosa: si tūbrosa: si tumult
uosa: si presumptuosa: si tediōsa.
Primā istaru viaru accipiunt sup
bizi ambiciosi. semper vadūt vias
montuosas tamē hoc est valde pe
riculosū: quia de modico lapsu imi
net magnum periculū. Quia scdm
Gregoriū quāto gradus altior tā
to casus grauior. Sed est de eis sic
de lepore: quia ml̄to melius currit
lepus contra montem ascendendo q̄
descendendo de mōte in valley. Ita il
li de mōte supbie: cum difficultate
descendunt: sed ad loca dignitatis
cu magno conatu ascendunt. Rati
o de lepore est quia habet cura an
teriora breuiora q̄ alia. **Moraliter.**
Affectōnes hominis ad deum sunt
quasi tibie anteriores. affectōnes
ad mundū sunt quasi posteriores
tibie. Quando ergo in homine af
fectōnes ad deum breuiores sunt
q̄ affectōnes ad mūdū. ille homo
velociter currit contra montem in
acquisitione dignitatis vel diuici
arum **Job 14** **Cucurrit** aduersus
deum erecto collo: a pingui ceruice

armatus est. **Secundam** istarum
viarum eligunt cupidi a auari. vi
am videlicet spinosā. **Saluator** di
cit **Luce 8.** q̄ diuicie sunt spine: q̄
a habent punctionem laborum in
acquirendo: timores in custodiendo
a dolores in amittendo. **Ozee. 2.** **Se
piam** viam tuam spinis. **Tercia**
istarum viarum que est lutosa eli
gunt luxuriosi: bouim a bestiales
qui accipiunt semper viam magis
tritā a illa cōmunit est turpior.
Ita isti illam preeligiunt quaz plu
res frequentant. **Cū** tamen **Sene
ca** doceat oppositum. quia i via pe
dum forte illa securior: sed nō in vi
a morū quia pauci sunt virtuosī
De viis luxuriosoz **In Psalmo.** In
quinatae sunt vie illius in omni te
pore **Et Mat. 6.** Lata est via que
ducit ad perditionem a multi am
bulant per eam. **Et per oppositum**
in **Psalmo** **Ambulans** in via ima
culata hic michi ministrabat. de
isto. **proverb 3.** Vie eius vie pul
chre. **Quartam** viam que est tene
brosā eligunt inuidi qui per mali
ciam suam propriā sunt excecati.
Et iō vbiq̄ sūt in tūbris ambulāt
Proverb. 2. **Relinquūt** iter redū
a ambulant per vias tenebrosas
q̄ letātur cū malefecerit: a exultāt
in rebus pessimis **Et i Psalmo.** Si
at via eorum tenebre a lubricum
Et tunc necessario habebūt cadere
Proverbiorum quarto. **Via** impi
orum tenebrosa: nesciunt vbi cor
ruant. **Quintam** viam eligunt
gulosi videlicet viam sumptuosam
Nō sic est q̄ magna caristia sit in
ciuitate aliq̄ de pane de vīo de ali
is necarijs. **Isti** inuitores q̄ vadūt

2

3

12A

4

5

ad nundinas propter lucrum non libere
intrant tales villas quod plus pro-
derent in una nocte quam lucrarent in
duobus diebus. Moraliter loquen-
do Omnes sumus mercatores et ne-
gociatores **Luc. xix.** Negociamur
dum venio. mala et superuiose tabe-
ne ubi unus homo plus expendit
in una hora quam tibi possit suffice-
re in uno die. Similiter unus gulo-
sus ubi cuique fuerit plus consumet
quam sibi expedit uno die. Et ideo om-
nis via hominis gulosi est superflua et
superuosa et ideo detestanda. **In ps.**
Via illorum scandalum ipsis. et post-
ea in ore suo complacent. **Ber-**
tam viam eligunt iracundi. s. via
tumultuosam et est plena pressura. ha-
bitumque sunt: pressura erit unde
Seneca 3. de ira c. 6. Narrat de ce-
lio oratore qui iracundissimus extitit
ait. **In ps.** Contritio et infelicitas
in viis eorum. et viam pacis non co-
gnouerunt. **Septima** viam tedi-
osam videlicet accidiosi eligunt. Isti ni-
hil faciunt ubi cuique fuerint et sem-
per tamen sunt fatigati. Est enim acci-
dia quod dicitur spirituale tedium
in hiis que dei sunt ita quod omne illud
quod ad diuinum spectat officium repu-
tatur ab eis nimis longum. **Hic** vo-
lunt habere longa conuiuia et bre-
ues gratias. **Garrulaciones** diutur-
nas et horas sine copatas. **Somni-**
a infantis et missam venantis. **In-**
fans habet necessariam multum dor-
mire quia in sompno maxime nutri-
tur. **Sapie 1.** Ubi dicitur quod puer nu-
tritur ex delectamento sompni con-
uenientis. **Per oppositum ps. ix.**
Relinquitte infanciam et viuete et am-
bulate per vias prudentie. **Hec sunt**

vie iniquitatis de quibus **psal.**
quingentesimo. 7. Derelinquat ipius vi-
am suam vir iniquus cogitationes su-
as. **Et eze. vi.** Couertimini a viis
vris pessimis. Et quare morientur
domus israel. **Et ideo humiliter cum ps.**
petere debemus a domino. vias tu-
as domine demonstra michi et se-
mitas tuas edoce me. **Et iterum.** No-
tam fac michi viam in quaambu-
lem. **Ubi notandum** quod vita me-
ritoria christiani non potest esse continu-
e uniformis. **Et apud sanctos** vita
christiani communiter diuiditur in vi-
tam actiuam et contemplatiuam
quod non est sic intelligendum quod
ab una et eadem persona continu-
ari semper debeat actus vite con-
templatiue et ab una alia actus
vite actiue et nunquam actus vite con-
templatiue quia hoc non esset hu-
mane fragilitati possibile nec rec-
te rationi conforme. **Sed** una et
eadem persona pro loco et tempore
vtraque istarum tenetur incedere.
Idcirco vita meritoria christiani aliqui
nuncupatur in singulari a psal-
mista. et aliquando in plurali. **Un-**
de dicit notam fac mihi viam in quaambu-
lem. **Et tunc vias tuas domine demonstra**
mi. **Aristoteles** de problematibus
particula quinta proble. x. queit
istam questionem. **Quare** homo ma-
gis laborat continuando diu vi-
am planam quam ambulando per
viam non planam sed aliquotulum mo-
tuosam et vallosam. **Et respondet**
quod causa est quia quando homo ince-
dit continue et uniformiter per viam pla-
nam continue et uniformiter fatigat in-
stumenta sunt partes quibus ambulat sic ge-
nua crura et tybias. **Un** quod in istis

Instrumentis ambulandi cōtinue
 tenetur vna figura motus in pla-
 na. Ideo configit homini maior la-
 bor a maior fatigatio. In processu
 vero non plano vbi aliqui ascendi-
 tur: aliquando descenditur. nō sem-
 per tenetur eadem figura motus in
 instrumentis mouēdi hec ille par-
 tes vixantur vni formiter continue
 sed alternatim. qz ascendendo plus
 laboramus in gēibus a tibijs: des-
 cendendo plus in femoribus. Et ppe
 istam alternacionem laboris inter
 partem supra genu a reliquam sū
 genu in via non plana contingit
 minor labor a minor fatigatio in vi-
 a alternatim: tunc vallosa: tunc mō-
 tuosa. Isto modo moraliter i viuē-
 do virtuose. Fragilitas enim huma-
 na nō permittit aliquo mō qz mēs
 a studiū hominis vni formiter exten-
 dat in cōtemplando hec itez expe-
 dit qz semper descēdat ad opera vi-
 te actiue circa mundum quia tunc
 fieret nimis aridus a in deuotus.
 Et ideo sicut homo est compositus
 ex corpore a anima de quorum nu-
 mero corpus fatigatur ascendendo
 per orationes. studia: vigilijs cōn-
 templaciones anima fatigatur et
 deficiatur descendendo a occupando
 se cū ep alia primis dispēlanda. I-
 deo sic alternati a vicissim tēp⁹ ice-
 dere vt qm̄ possu⁹ fatigacōem a ca-
 diam deicemus i seruiendo deo a
 interdum ascendē cōtemplando a
 postea descēdē proximum iuuādo.
 In cuius figurā Jacob vidit āge-
 los ascendentes a descēdētes de ce-
 lo ad terram a de terra ad celus vi-
 cissim Gen. 26 Vnde sicut in vitis
 patrum predicatorū legit. Quidaz

iuuenis quesitū a fr̄e Iordano q
 fuit sanctissimū homo a secūdu
 magr orbis p⁹ sc̄m dōmiciū. quid
 esset sibi vtilius: vel cōmibus isis-
 ret vel se scripturaz studijs occu-
 pare. Cui magister rēdit. Quid ē
 inquit melius: semp bibere vel sep
 comedē. Et vtiqz sicut ista compe-
 tit alternatiu hie: sic a illa. Vnde
 de Paulo scribit Quimo qz vna p-
 tem diei solebat expēdere in ora-
 tione a aliam in predicatione. ter-
 ciā in operatiōe manuali. Ne ḡ cū
 istis malis dicamus i fine. Ambu-
lauim⁹ vi. disti. Via; autē domini
 ignorauimus Petat quilibet cum
Ps Notam fac michi viam i qua
 ambulem. Multum enim confert
 ad solacium ambulātis bona no-
 ticia vie per quam debet ambula-
 re. Nam ceteris paribus ipse vide-
 tur ambulanti breuior qz via igno-
 ta eiusdem quātitatis. Vnde Aris-
totiles de probleumatibus parte
 quinta pbleumate. 24. querit. Qua-
 re ambulantes viam nescientes:
 quanta est ipsa apparet nobis lō-
 gior qz quādo scimus eam. fr̄e qn̄
 ter fumus eius quantitatem expe-
 tit. Et respondet qz anima in tali vi-
 a palogifatur quod animo a se
 ipsa. Experitur enim anima istam
 consequentiam esse certam. Scio
 mensuram huius vie ergo est fi-
 nita. Et quia nescit mensuram hu-
 ius vie Ideo arguit quasi a nega-
 tione antecedentis. Quis vie nes-
 cio mēsuram ergo est infinita. Et
 sic in iudicādo decipitur. Isto mō
 moralit⁹ Hoies datū vicij nō iudicāt
 qz aliq hoies possent viuē virtuose
 Vñ hō luxuriosus iudicāt quō aliq

potest seruire perpetuam continentiam. Homo gulosus est. at quod nullus homo potest facere abstinentiam. homo iustus et cupidus credit quod omnis homo cupiat habere diuitias et habundantiam. Et ideo omnis homo indicat alium secundum seipsum. Sicut dicit Crisostomus in imp. ope c. 33. Omnis homo secundum se existimat alterum nec potest ipse melius sentire de altero quam sentit de seipso. Ecce fornicari? neminem estimat castum. Castus non de facili de fornicatione suspicatur. Superbus neminem putat humilem et humilis nullum credit superbum et sic de aliis. Eccl. 10. In via stultus ambulans cum sit ipse insipiens omnis stultus existimat. Ergo causa est quare via virtutis via penitentie et sancte religionis reputatur laboriosa et difficilis est in experientia et ignorantia. et quod anima palogisata semetipsam. Et ideo nobis dicitur Ier. 6. State super vias et videte et interrogate de semitis antiquis que sit via bona et ambulate in ea et inuenietis refrigerium aieb? vris. **Lco. lxij.**

Quid nobis profuit superbia: aut diuitiarum iactantia quid contulit nobis. Declarato in parte precedenti quod mali in iudicio generali fatentur se fuisse indicados defraudatos et inopandos veratos. Sic profertur enarrando qualiter fatentur se fuisse in amando deordinatos. Et circa hec duo facit Prius omnia que fuerunt illa que sume amaerunt. Sed quod prius extiterit ibi. Tunc erunt. Circa primum est sciendum quod affectio hominis fuit deordinata per appetitum singularis excellencie. Sed per

amorem secularis opulencie. Et ideo quantum ad primum dicunt sic. Quid nobis profuit superbia. et facilis est finis quod nichil profuit nisi multum obfuit quod deus superbis resistit. humilibus autem dat gratiam. Iacob. 1. Et notandum quod non solum est confessio immo vehementis contritionis recognitio quando peccata sua cum quod dicitur impetio sibi ipsius obiecto confitentur. Unde non solum confitentur immo sibi ipsius vehementer insultant per ineffabilem remorsum conscientie sue. Et hoc notant iste questiones quas non alii sed sibi ipsius proponunt soluendas. quid nobis prodest. Est enim superbia inter vicia magis generosum nascendo. magis animosum inuadendo. et magis cautiosum in alligando. Primo superbia est viciu valde generosum in nascendo quia spirituale et inter angelicos spiritus ad inuentum est. Et ideo nobiles mentes nimis impedit. Unde Ieronimus in epla. Superbia natione celestis sublimium appetit mentes et quasi ad proprios reuolans ortus appetit gloriam et puritatem hominum irrepere que de gloria et puritate angelorum erapit ut quos inuenit participes nature: faciat consortes ruine. Sic tamen fatua est quod ad domum nescit redire. Unde Hugo li. suo de anima. Superbia in celo nata est sicut velud imemor quod via inde deciderit. Illuc postea redire non potuit. Secundo superbia est viciu valde animosum inuadendo quod non potest loco suo persone. non tempore. non statui. Non potest loco. quod quanto loco? solum pro tanto superbia promptior in aggregationibus

Collo

In predicacionib⁹ in quibuscūq;
negocijs publicis statim superbi
a se immiscet. quia in ecclesia in lo
co sacro valde lucratur: qv̄ triusq;
sexus persone in ornatu a gestu a
maxime in ecclesia vbi cōtricioni
a humilitati se dare deberent ostē
tacioni a superbie magis student
q̄ deuotioni. **Rō** parat persone:
Xp̄stus enim spiritus superbie
inuasit **Math. 23.** Angelum p̄mu⁹
hominem a vnumquemq; etiā sac̄
tum. Quia dicit **Hieronim⁹** in epis
tola. Difficilius arogācia q̄ auro
vel gemmis caremus **Vnde Aug⁹**
in epistola ad thymotheū. **Vicia** ce
tera in peccatis: superbia vero in re
ctis factis timenda est. ne illa que
laudabiliter facta sunt: ipsius lau
dis cupiditate amittantur. **Idem**
in regula alia. **Que** cumq; inq̄tas
in malis operibus exercetur v̄t fi
ant: Superbia vero etiam in bonis
operibus insidiat v̄t pereat. **Ter
tio** non parat tempore: quanto di
es sacracionis: sicut in natali: in pas
ca a huiusmodi: tanto magis isel
tat: minus tamen de die q̄ de noc
to. **Amat** ei luce: qv̄ sunt de vna pa
tria **Ambe** ei venerunt de celo. **Re
to** non parat statui quin omnes
inuadat **Senes** cū iuniorib⁹: religi
osos cū secularib⁹: diuites cū pau
peribus: subiectos cū inferioribus
Vt nō sit qui se abscondat a calo
re eius. **Et** ideo mētrice dicitur. **Cū**
bene pugnatis cū cuncta subacta
putatis. **Que** maḡ iselstat vincēda
superbia est. **Et** ideo orat p̄s. **Nō**
veniat michi pes superbie a m̄. **pe. nō**
moueat me. **Ceciderunt** qui operā
tur iniquitatem expulsi sūt: nec po

uerunt stare. **Pes** superbie ē affec
tio qua itur a deo. a manus pecca
toris est temptatio ab intrinseco l
impulsio per suggestiōem dyabo
li vel maluz exemplū proxim. **Tet
tio** superbia est vicium maḡ caute
losum alliciendo. **Facile** est euitāe
gulam a vitare luxuria: respectiue.
furtum: homicidium a huiusmodi
grossa peccata. **Vnde** sicut sagitta
tius si percussit testiam i p̄de vel
i dorso non est securus de ea: s̄ tm̄
i corde. **Ita** dyabolus maximam se
curitatem reputat habere de hoīne
quando percussit eum i corde suo p
superbia: **2. R. 9.** **Egressa** est sagit
ta p̄ cor regis statimq; corruit. **Ita
rem 26.** **Arrogantia** tua decepit te
a superbia cordis tui **Omnis** super
bus habet deum aduersariuz qui
a **Ecclesiastici 2.** **Odibus** deo a la
mibus superbia **Vnde** bene dicit
mētrice **Actibus** a verbis homo tu
quicumq; superbis **Doc** retinere
bum frangit deus omne supbus.
Poterunt ergo imp̄i merito que
rere. **Quid** profuit nobis superbi
a: aut diuiciarum iactancia quid
contulit nobis. **Quā** enim coniun
gunt superbia a diuicias. **Qui**
a sicut dicit **Augustinus** sermone
31 **Verem̄** diuiciarum est superbi
a **difficile** est vt non sit superbus
qui diues est **Tolle** superbia a
diuicie non nocēbūt **Hec** **Augus
tinus** **Quid** ergo diuiciarum iactā
cia confert inuictis. **Fatius** esset
saccinarius qui se iactat de one
re quod portat cum inde nichil lu
cretur nisi dorsum excoriatur a cor
pus fatigatum. **Et** cum ipse toto
die portauerit onus suuz portatus

129

129 De superbia

ducitur ad stabulum et onus suum
portatur ad thalamum et ab eo elo-
gat. Sic malus diues est quasi e-
quus portans thesaurum domini sui
qui est mundus et nichil inde sibi
lucrat nisi remorsum conscientie
et fatigacionem corporis et anime in fine
diei id est vite sue ducitur ad sta-
bulum infirmitas diuicie sue reponunt
in thalamum mundi **Eccl. v.** Est ali-
a infirmitas pessima quam vidi sub
sole. Diuicie conseruate in manu
domini sui **Et par. ante** Vbi sunt opes
multe: multi et qui comedunt eas
Quid potest possessori: nisi quod enat
diuicias oculis suis. **Quis** fatuus
gloriaretur vel se iactaret quod spiritus
portaret in pede. **Spine** diuicie sunt
Luc. 8. pes affectio cordis **Fatuus**
est ergo de diuicijs gloriari. **Vn**
Seneca epla liij. Nemo est deo dig-
nus nisi qui opes contempnit qua-
cumque tamen possessione tibi non incedi-
co sed efficere volo ut istas in te-
pote possideas **Tercio.** fatuus for-
qui de tali re gloriaretur et se iacta-
ret que leticia et securitate priuaret
Primo autem faciunt diuicie. **Vn** **Se-**
neca epla lxx. Terrena acquisita
libertatem nostram extorserunt:
nisi essemus ista nostra non essent.
Vn idem epla x. **Animus** sapientis
vadit audacter contemptor omni-
um. nec ad pecuniam respicit: aurum
et argentum illis quibus latuerit te-
nebris dignissima non est. **Scit**
alibi positas esse diuicias quam quo
congeruntur animi impleri debere non
archam. diuites cum suis opibus
despiciat hoc est sub se positos res-
piciat quorum nemo tam letus est
suo quam tristis est alieno. **Auferunt**

ergo diuicie ab homine libertate
hilaritatem et securitatem quia
omnis diues est suspiciosus **Si** vi-
det pauperem estimat esse furem
Si diuitem putat eum esse predo-
nem **Vnde** **Boet. 3.** de conso. philo-
sophia 3. **Probat** quod diuicie non au-
ferunt indigentiam sed afferunt
Non auferunt tristitiam sed sem-
per ponunt hominem in quadam
anxietate **Vnde** philosophia que-
rit a **Boetio.** **Primum** ergo tri-
sum qui paulo ante diuicijs afflu-
ebas interrogo **Inter** illas habu-
erantissimas opes. **Nunc** ne ani-
mum tuum concepta ex quadam
iniuria subdit anxietas. **Boetius**
respondit **Atqui** quod fuisse me libe-
ro animo quin aliquo semper an-
geret reminisci nequeo **Et** philo-
sophia. **Nonne** quia vel aberat:
quod abesse non velles. vel aberat
quod adesse non voluisses. **Ita**
est magis. dicit boetius. **Ergo** dicit
philosophia huius absentiam
et huius presentiam desiderabas
Ergo indigebas **Ergo** diuicie non
conferunt sufficientiam nec aufer-
unt indigentiam. et tamen hoc
promittere videbantur **Iterum** di-
uicie poterunt auferri inuito do-
no ergo diues indiget extrinsecus
petito presidio. quo suam tueatur
pecuniam: et illo presidio non ege-
ret nisi pecuniam possideret. **Ergo**
diuicie que promiserint facere suf-
ficietes: faciunt exterioribus indi-
gentes **Item** **Nunquam** diuites e-
furiis nequeunt. **Vnde** **Sitire** non
possunt. **Numquam** frigus hibernum
pecuniosorum corpora non sen-
tiunt. **Concludit** ergo metro

sequente q̄ omnem auarū diuicēz
 duo mala sequuntur in vita. **Cura**
 mor: bacitas a in morte paupertas
Vnde dicit sic. Quamuis fluētē di-
ues auri gurgite. Non expleturas
 cogat auarus opes **Oneretq; bac-**
 cis colla rubri litoris **Ruāq; cente-**
 no scindat opima boue **Rec cura**
 mor: daz desit superstitem **Defunc-**
 tūq; leues nō comitāt opes. **Vult**
 dicit q̄ licet diues auar⁹ cogat id
 est congregat opes nō expleturas
 indigentiam suam. **Congreget in-**
 quit in tanta habundantia quasi
 gurges fluminis auri ad se sponte
 flueret a hoc quantum ad pecuniā.
Et oneret etiam colla id est colluz
Donitur pluāle pro singulari. bac-
 cis id est gemmis collectis in lito-
 re mais rubri: quod est mare egip-
 tiacū. a hoc dicit quantum ad iocali-
 a a ortum. **Quamuis etiā sit ita di-**
 ues agrisq; scindat vira opima tē-
 tum lobus id est 60. iugis. **Quam-**
 uis inquam ita triplicē sit diues:
Ista duo icōueniētia eū necessariō
 consequuntur id est **In vita Cura**
 mor: daz non desit superstitem. **De-**
 fundumq; leues id est leuiter trā-
 scunt opes nō comitantur. **Job**
 21. **Diues cū dormierit nichil secū**
 afferet: aperiet oculos suos a nichil
 inueniet. **Ecclio. 6. q.**

Transierunt omnia illa tā-
q̄ vmbra a tamq̄ nunc⁹
precurrens: aut tamq̄ na-
uis que pertransit fluctuantem a-
quā cum preterierit nō est inueni-
tere reliquum neq; semitam carine e-
ius in fluctibus. // Posita confel-
sione faciēda ab impijs i iudicio
generali p̄ quam declaraf q̄ ipsi a-

mauerunt temporalia tamq̄ sum-
 mam felicitatem **Hic ponitur con-**
 fessio p̄r quam declarabūt tempo-
 ralis felicitatis vanitatem. **Et circa**
 hoc duo faciūt. Nam primo exem-
 plificāt. **Secūdo exempla applicāt**
Secūda p̄r ibi Sic nos nau. Cir-
 ca primuz ponūt quinq; exempla
Et scdm hoc litera diuiditur i quin-
q; partes. Comparant enim tem-
 poralem felicitatez vmbre vanescē-
 ti: nuncio precurreti: nauī trāsfre-
 tanti: aui trāsuolanti a sagitte fel-
 tinanti. **De istis quinq; tria ponunt**
 tur exempla in lectione hodierna s̄
 sicut patet dicent ergo sic. **Transi-**
 erūt oia illa q̄ nos tm̄ amauim⁹ i secu-
 lo tāq̄ vmbra **Sic ei vmbra absco-**
 dit hōiez a luce solis materialis **Ita**
 diuicie: honores a cupiditates mū-
 dane auferūt a abscondūt hōi gra-
 tiā a dilectioez dei **Sap. 6. 2. Vmbra**
 eū transitus est tempus nostruz.
Item Ps̄ Sicut vmbra cū declinat
 ablatus sum dicit in p̄sōa pecca-
 toris **Ubi notādum q̄ iux̄ tria**
 geneā peccatorum triplex vmbra
 eo respondet. **Est enim peccatuz ori-**
 ginale: est peccatuz veniale: est pec-
 catum mortale. **Peccato originali**
 si non deleatur p̄r baptismum cor-
 respōdet pena eterna. **Mitissima ta-**
 men est sicut dicit **Augusti. Pecca-**
 to veniali corripit pena temporal
Aut hic: aut in purgatorio Peccō
 mortali corripōdet pena eterna: a
 tanto maior q̄to in hac vita fuēit
 diuiniō: a intēsiō. **Isti t̄plici peccō**
 corēnd; triplex vmbra **Est ei q̄dā**
 vmbra s̄ figurā chilidroides s̄ q̄dā
 conoides. q̄dāz v̄eo c. lathoydes
Chilidz ē figurā rotūda a lōga a iē

130

lineas eque distantes contenta.
Vñ quādo corpus opacum a lu-
minoso corpore sūt equalia piciē
vmbē chylindroydos in ifinitū su-
p lineas eque distantes: posito q̄
nullum aliud corpus luminoso
impediat. Sic p̄ctm̄ origenale est
quasi equale lumini gracie q̄ pos-
set cōcedi homini a que primo ho-
mini fuit cessa in statu innocentie
p se a suis successorib⁹. Et iō pena
corespōdens isti p̄ctō est ifinita.
a tamen semp̄ iter lineas eq̄ dis-
tantes. quia illud peccatum auge-
ri nō potest: licet alia possint sibi
addi. vnde pena ista tenet quasi fi-
gurā chylindroydos. Sed pene pec-
cati venialis corespōdet conoytes
vmbra. Conus est figura a lato
tendens in acutum a causat quo-
ciens corpus obscurum est min⁹
corpore luminoso cui obiciē. Tūc
enim vmbra necessario tendit in
conum a terminat. sicut patet in
vmbra terre īsp̄ctu solis. Sic mo-
raliter peccatum veniale min⁹ est
q̄ gracia. quia graciā ānichilare
nō potest. vñ licet feruorē gracie ī-
pediat in operacōe meritoria. stat
tamen cum gracia. a ideo pena si-
ue vmbra quā causat peccatum
veniale finitur necessario a tēdit
in conum. q̄a satisfactioe t̄pali
finiri p̄t. pene vero peccati mortal-
corespōdet vmbra calathoydes.
Calatus est figura cōtraria cono
q̄ incipit ab acuto a tendit in la-
tum. Et hec figura cōuenit vmbre
q̄ corpus luminosum est minus
corpore opaco. Et hec vmbra fig-
ficat penā peccati mōilis incipien-
tem a modica temptatione a ten-

detem in latū p̄ cōtinuationem af-
fuefōez a reciduationē. a hoc m̄ i-
finitum. Et hec est vmbra mortis
vbi nullus ordo s̄ sempitern⁹ hor-
rori inhabitat Job. 10. ¶ Secundū
exemplū de felicitate temporali ē
q̄ cōpatur nūcio precurrenti. licz
omnis nūcius habeat festinare
ille tamen maxime qui precēdit
dñm suū pro hospicio a cibo p̄pa-
rando. Ideo felicitas mūdana nō
cōpatur cuiuscūq̄ nūcio s̄ curso-
ri velocissimo qui precēdit dñz fu-
um Job. 19. Dies mei velociores fu-
erunt cursore: transeūt a nō vide-
rūt bonum. ¶ Tercium exemplū
est de nauī transeunte p̄ mare. Et
quanti ad illud dicit sic. Aut tam-
q̄ nauis que p̄transijt fluctuan-
tem aquā: cui⁹ cū p̄transierit nō
est inuenire vestigiū neq̄ semitā
carine illius in fluctibus. Carina
est vter nauis siue media pars
nauis. Iuxta illos v̄sus dñales.
P̄ora prior pars est nauis alte-
ra tertia puppis. Dic̄ latus esse ra-
tem ventrem dic̄ eē carinā. Exem-
plū est satis planū. q̄ sicut nauis
nō relinquit vestigiū post se. Ita
vita hominū mundaliū nullam
relinquit memoriā trāsactis pau-
cis ānis. a hoc ē verissimū. Plures
em̄ nobiles perierunt q̄ habeantur
in memoria: siue p̄ scripturaz
siue p̄ memorialia quecumq̄. Et
hoc intense recogitare ad contēp-
tum seculi multū inuat. vñ Ihero-
m⁹ i epla. cxx. narrat q̄ Xerxes
rex p̄sarū auz semel de sublimo lo-
co quasi ifinitam hominū mltitudi-
nem a innumerabilem cōsiderat
set exercituz: prupit in lacrimas
Et ai ab

Et cum ab eo requireretur causa
 R^udit Post centū ānos inq̄: nul-
 lus istorū quos nunc cerno sup̄uic-
 tū: est. **Tamq̄** nauis que p̄tū
 sūt fluctuātem aquā. **Notandū**
 est q̄ stat⁹ p̄mē quē iaz inchoa⁹
 oparatur nauis: triplici racōe viz
 p̄pter figure qualitatez. p̄pter vec-
 tūre comoditate. a p̄pter iadure
 possibilitatem. **Primo** penitētia
 oparatur nauis p̄pter figure quali-
 tatem. Nauis em̄ figura stricta ē
 in extremis a lata in medio. Et is-
 to modo est de penitētia: quia in
 principio difficilis est: p̄pter defec-
 tū assuefactōnis a resistentiā car-
 nalis delectatōis. **Math. 11.** Angus-
 ta est via a arcta que ducit ad vi-
 tam a pauci ambulant p̄ eā. **In**
 fine etiā est āgusta: quia dyabo-
 lus insidiatur fin̄ iusti cuiuscum-
 q̄. **Vñ** dicit **Glosa Thobie. 6.** fu-
 p̄ illud. Ecce piscis imanis exiit
 de mai ad deuorandū eū: dicit do-
 mino in cruce passo diabol⁹ q̄ mo-
 riēte crucifixo aderat: venit q̄rens
 si q̄d peccati in eo inuenisset. **Vñ**
 mors est illa āgusta porta de q̄ dicit
Luc. 13. Contendite p̄ angustaz
 portam intrare. **Ista** porta est ita
 stricta q̄ null⁹ oneratus diuicijs.
 null⁹ impinguat⁹ dilicijs. null⁹
 adornatus vestib⁹ preciosis pote-
 rit p̄trāsire: donec om̄ia deponat a
 nudus euadat. **Job. p̄mo** Nudus
 egressus suz de vtero m̄ris mee a
 nudus reuertar illuc: in terraz q̄
 est mater omnium fr̄noz. **In** me-
 dio est via penitētie aliquantulū
 a sufficienti āmpla. **Quia** fm̄ **Bo-**
 ecū. Paucis minimisq̄ natura o-
 tenta est. **Vñ** **Gregor.** Via dñi mi-

si arto itinēte ichōatur a amoris
 dulcedie dilatatur. **Proū. 9.** Duce
 te p̄ semitas equitatis. quas cuq̄
 ingressus fueris nō artabuntur
 gressus tui a currens nō habebis
 offendiculū. **Glo.** Semite eq̄tatis
 dum ichōantur arte videtur a an-
 guste. **Cū** vero p̄fectū capiūt iam
 ex cōsuetudine spaciose videntur
 a late. **Vñ** a pro diuerso tempore
 dicebat p̄s. p̄pter verba labioz
 tuoz ego custodiui vias duras.
 Et viā mādatoz tuoz cucurri cuq̄
 dilatasti cor meū. **Ecōtra** mali hoi-
 nes igrediūtur latam i principio
 a postea i p̄gressu artantur. **Job**
8. Artabūtur gressus vtutis eius
 Sic ergo vna obitio nauis est q̄
 est stricta in extremis a ampla i
 medio. **Alia** vero obitio eiusdem
 figure est q̄ est clausa vsus mare
 a apta versus celū. Et sic anima
 penitētis claudi debet ad mundū
 a aperti ad celū. **Facta** est em̄ na-
 uis ad calcādum mare a superan-
 dum: nō ad recipiēduz mare. **Ita**
 anima penitēns calcare debet mū-
 dum nec tangere ad delectationē.
 s̄ ad calcādūz a dispensādūz. **Pro-**
uer. 21. **Fr̄a** est quasi nauis insti-
 toris de lōge portans panē suū.
Secūdo p̄mā nauis oparatur p̄pter
 vectūre comoditate. **faciliter** mer-
 ces a quecumq̄ alia necessaria de-
 portantur de terra ad terrā p̄ na-
 ues. **Existens** in insula nullo modo
 potest exire eā nisi p̄ nauem. **Isto**
 mō nos qui sumus in insula mun-
 di nullo sēsu exire poterim⁹ ad ce-
 lum nisi p̄ nauiculaz penitētie. Et
 istā nauiculaz xp̄s a discipuli ei⁹
 p̄mo intrauerūt vt nos audaces

efficerent. Illi qui non sunt experti nauigiū cū timore intrant naues **Egypti** et assueti sine difficultate. In cuius figurā dicitur **Matth. 8.** Ascendente **Die** in nauicula; secuti sunt eum discipuli eius. **Ite** nauis est vas cōmune pro preciosis et uilibus: omnia recipit et saluata ad portum optatū perducit. **Isto** mō penitentiā nullum respuit peccatorem quantumcūq; sit in turpibus. proiciat se in nauem penitentię et saluabitur. In cuius figuram **Genes. 8.** Legimus: q̄ omnia animalia que non intrauerūt nauē que ācha **Noe** uocabatur mortua sunt. **Tercio** penitentiā nauis cōparatur propter iactuē possibilitatem. Est enim nauis quasi in cōtinuis piculis ppter scopulos: ppter fluctus: ppter uāgines **Eccl. 7.** Qui nauigat mare enarrant pericula eius. Et **ideo** nauis periculanti quadrupliciter succurritur: per exonerationem: p foraminum obstructionē: p aque eiectionem et per anchorę fixationē. **De** primo prudens nauta quando uenit ad passum periculosum ubi timet submergi: exoneret nauē suam. **Sicut** dicitur **Act. 27.** q̄ illi qui fuerūt cum **Paulo** in nauē: arma menta nauis eiecerūt. **Isto** modo persone que sūt onerate diuicijs **ante** q̄ ueniāt ad passum periculosum mortis: exonerāt se per cōfessionem et elemosinarum largitiōez. **Secūdo** inuatur nauis cōtra piculū per foraminū obturacōem. **Sensus** nri sunt q̄si quedā foramina et fenestre per quas aque temptacionum ingrediuntur ad animā. Et **ideo** ista debent obturari p bonā custo-

diā ratiōis quia si irruerit pro expulsiōe sine nōcūmēto spālis gratiā dei requiritur. **Hoc** recognouit p̄s qui dixit. **Saluum** me fac deus q̄ in aqua est. **Tercio** aqua debz eici q̄ si aliqua noxia delectacio subitauerit eici debet per confessionem. **Quarto** figi debet anchora in te firma hoc est in deo qui non mutatur. **Anchora** est spes. **Ad** hebreos sexto **Confugimus** ad tenēdam propositam spem quam sicut anchora habem⁹ tutam et firmam. **Ad** **Rō. 8.** Si de⁹ pro nobis q̄s cōtra nos. **Sed** ē notādū q̄ in picula maisisofota fa sunt metuēda. **Sirene** cātica **Cirtis** pocula et ceti fallax ifula. **Sirene** fm fabulas tres fuerūt: ex pte uirgines et ex pte uolucres hitans in māi. **Et** dicebāt sirene et sirenes q̄ trahētes. **Sire** ei grece: traho interpretat latine eo q̄ p dulcissimā armoniam hoies auscultantes ad se traxerūt: et attractos occiderūt. **Vna** em canebat uoce hūana **Alia** in b̄ijs **Tercia** lira: sicut ecclat **Alexander** i scitillario p̄es. **Vlipes** ḡ t̄i siturus p eas t̄i cautela vs⁹ ē. **An** res socioꝝ obturauit c̄a: ne aliqd de armonia audirent. **Scipsum** alligauit malo nauis et sic euasit. **Sic** moralit. **vlipes** sapiēs interpretatē designat mētez in q̄ prudētia ihabitate debet. **Tres** iste sirene corpōales designāt dilectabz que per diuersas lasciuias attrahunt ad peccatum nauigātes per mare hui⁹ mūdi: sed mens prudēs socioꝝ aures et sēsuū corporeoꝝ p̄nas obturat cera: mēoria nre fragilitatis et semetip̄ū alligat ad lignū cēcē qd ē mal⁹ nauis p̄m̄ea sic euabit

Secundum periculum singulari
 est cyrces pocula. Narrat enim
 Boecius quarto de consolatione
 metro tercio qd Ulixes rediens de
 bello troyano decimo erravit per
 maerino vero tempore videns qd da
 insulam in qua Cyrces pulcherrima
 dicitur que solis filia dicebat habitauit
 Ad eam applicuit et intrauit
 Ista per incantaciones et carmina mis-
 cuit quedam pocula per que bitem-
 tes transformauit sicut voluit a na-
 tura humana in bestias. Vnde sta-
 tim socijs vlixis porrexit de pocione
 sua et mutauit vnu in aprum aliud
 in leonem terciu in ceruum et sic de
 alijs. Vlixi vero dederat mercurius qd
 deus archadie dicit vnu florez cui-
 us virtus fuit contra tales incan-
 taciones resistere. Vnde nichil passus
 euaginato gladio maga insequitur
 et eam ad sociorum suorum repa-
 rone coegit. Moraliter ista maga e
 cupiditas seculi hec per incantacio-
 nes suas homines transformat in be-
 stias et eos spoliat ratione et mansue-
 tudine per que duo homo efficit a-
 billis ad conuictu. Quia multipli-
 citer homines in bestias varias trans-
 formantur per seculi cupiditatem
 patere possent in ductiue. Quidam lu-
 pi rapaces sicut iniusti milites. Qui-
 dam vulpes fallaces sicut subdo-
 li mercatores. Quidam canes mor-
 ces sicut falsi aduocati et placitato-
 res qui contra quolibet latrant nisi
 ab eo aliquid accipiant. Terciu
 piculum insolitum est. Ceti fallax
 insula. Est enim cete belua maxima
 maxima. hec aliquando colligit in
 dorso suo lutum et super illud lu-
 tum crescant gramina et herbe vi-

rescunt. Vnde quasi moticus vi-
 rens pratu nauigantibus appa-
 rere videtur. Qui decepti applicant
 vela soluunt et anchora ibi figunt.
 Cum autem se estimantes in fra-
 solida collocatos. Ignez accedunt
 per decoquendis necessarijs. bestia
 calorem sentiens subito se subte-
 hit et in mari submergit. Et cum ea
 omnes illi in profundu feruntur.
 Hec bestia moraliter dignitatem
 vel statum nobilem potest signifi-
 care. Hanc simplices nauigantes
 in mundo desiderant estimantes ibi
 esse locum soliditatis et quietis.
 Vnde vnus desiderat epatum. Alter
 comitatum. Tercius abbatiu vel p-
 oratum. putantes se fore felices si
 status huiusmodi assequuntur. Sed
 cum iocundius se habent putan-
 tes pacem et securitatem solimo-
 do cogitantes superuenit interit
 repentinus et multo velocius descen-
 dunt ad infernum quam prius ascen-
 derant talem gradum.

132

Lectio 67.

Hut tamquam avis que trans-
 uolat in aere nullum inuenit
 tur argumentum itineris
 illius. Sed tantum sonitus alarum
 verberans leuem ventum et scin-
 dens per vim itineris aerem com-
 motis alis transuolauit. Et post
 hec nullum signum inuenitur iti-
 neris illius. Postquam compara-
 ta est felicitas temporalis nauis trans-
 fretanti. Sic comparatur quarto
 auis transuolanti. Sicut enim a-
 uis velociter transuolat et nullu
 argumentum relinquit itineris
 per quod volat. Ita diuites et po-
 tentes volant in suis honoribus.

O. 2.

in dignitatibus ad tempus a sub
 ito subtrahuntur. nec remanet de
 eis vestigium siue signum. Sic autē
 in volatu auis tria sunt. somitus im
 petus a transitus. Ita in vita poten
 tum a nobilitate est somitus pompe
 a magnificentie. Impetus prede a
 violentie: transitus culpe a impeni
 tentie. Et ista notantur signanter in
 lectione hodierna ubi dicit **Sed ta
 tum somitus alarum verberans ve
 tum leuem a scindens per vim iti
 neris aerem.** Comotis alis volant
 aē. Habent enim isti mali nobiles
 alas suas hoc est consiliarios suos. se
 nescillos a balliuos suos. Isti sunt
 ale a dexteris a a sinistris per infā
 miam a famam vt rapiant paupe
 res. Per istas alas volant ad pre
 dam suam. Nō enim possunt ferri
 ad iniurias nec ad predaciones quas
 faciunt circa pauperes: nisi p ma
 los consiliarios qui sunt damnabi
 les ale dominorum **Iher. 2.** In aliis
 tuis inuentus ē sanguis animarū
 pauperum a innocētum. Quis est
 somitus istarum alarum. Jactan
 tie oraciones a pōpe a false mgnificē
 cie. Vñ nichil veritatis subest. Sed
 quia nō solum habet somitus pōpe
 a magnificentie: sed etiam impetu
 prede a violentie. Ideo subiungit.
**Et verberans leuem ventum a scin
 dens per vim itineris aerem.** Aer si
 ne ventus qui hic accipiuntur pro
 eodem: designant populum medi
 ocrem dominis magnis subiectus.
**Sicut ei sine aere nullus potest vi
 uere: sed aer est communis respi
 ratio omnium.** Ita vita populi me
 dioctis qui terras colūt: artes me
 chanicas exercent talis est: q sine

eis nullus potest aliquo modo victi
 tare. Et tamen in tales isti rationa
 biliter potētes exercent vices suas.
**Verberant: scindunt: spoliāt a expo
 riant.** Per vim id est per violentiam
 a iniustam potentiam. vbi malos
 predones a eis consimiles sine isul
 tu permittunt. Vnde signanter ma
 li recolligētes in iudicio statum suū
 dicēt: q fuit sicut volatus auis ver
 berans leuem ventum: a scindens
 per vim itineris aerem. Et tercio in
 vita iniustorum posetum: est trā
 situs culpe a impententie. Et quanti
 tum ad hoc subiungit. **Comotis
 alis transuolauit.** Et post hec nul
 lum signum inuenitur itineris illi
 us. Sunt inter aues quedam que
 mare transuolant: sed certis tem
 poribus redeunt. Quedam trans
 uolant a numq̄ redeunt. Sic est in
 ter peccatores. Quidam a deo volūt
 per peccatum: sed redeunt a māfues
 cunt per penitentiam. Sed frequē
 ille nobiles aues: sicut falcones ni
 mis lasciuē auolant prospere: qui
 a raro peritē perfecte. Et post hoc
 nullum signum inuenitur itineris
 illius. Non est sic de deuotis diuiti
 bus qui largas elemosinas faciūt
 imperpetuum duraturas. Sicut de
 illis qui abbacias perpetuas fun
 dauerunt. Ecclesias collegiatis do
 tauerunt. Pauperes religiosos fū
 dauerunt. Ac dotatis ecclis q̄mplū
 ribus largiter instituerunt. Sic cer
 te omnes isti transuolauerunt: sed
 signa itineris remanserunt. Sci
 mus enim q̄ ipsi rectum iter atq̄
 pfectū tenuerūt ad celū a multoma
 gis illi qui omnia mundana mū
 do relinquentes ad statū suū religiois

volauerunt. **Narrat Sextus Julius**
Seeto gemato. li. pri. c. 2. qd est
 de consilijs explorandis hostiam
 qd **Gemilius paulus** Consul rom. apud
 opidum quoddam dimissurus erat
 exercitum in quandam planiciem.
 Et subito circaspiens vidit qua-
 rundam avium multitudinem subito
 excitata; a quadam silva confurge-
 re. Et statim concepit qd ibi fuerunt
 insidie. Missis ergo exploratoibz
 didicit ibi decem milia armatorum
 se abscondisse vt romano exercitui
 obuiarent. Missis g per viam aliam
 militibus eos circumdedit et con-
 fudit. **Hec** pro tanto dixerim qd ar-
 gumentum debemus accipere de opor-
 tundi et bene viuendi a sanctis qd
 nos precesserunt a mundo volaue-
 rint. **In**redientes pro amore ci-
 sti sanctam religionem et si non p-
 habitum exteriorem tamen per sanctam
 et deuotam conuersationem qd hic non
 fuit motum **Iuxta** publicum. Et si tales
 consideremus videbimus multas
 sanctas auiculas auolasse a silua
 mundi. p quod satis nobis patet
 qd in silua huius mundi insidie multe la-
 teant. **Est** hic notandum qd homo viator
 aui volanti merito oparetur **Iuxta** illud
Job v. Homo ad laborez nascitur
 auis ad volatum. **Possunt** autem qd
 tuos genera hominum quatuor generibus a-
 uium comparatae. Sunt ei milites
 mercatores. et prelati. et predica-
 tores. **Milites** siue nobiles assimila-
 nantur falconibus. **Sunt** enim falco-
 nes aues generose quia viuunt de
 preda. Et ita est communis de isto
 genere hominum. **Viuunt** enim de spo-
 liatione ecclesie et religiosorum et
 pauperum subditorum. **Et** sic dicit **Am-**

brosius in **Exameroni.** **Omnes** aues
 prediales prebantur preclari; alte-
 rius generis qd de sua specie. **Excep-**
 to solo niso. **Nisus** enim expars
 est huius pietatis. **Istam** formam
 seruant communiter nobiles: potes-
 tes et diuites qui sunt quasi eiusdem
 speciei cum eis non venantur. **Sed**
 tantum illos qui non possunt resi-
 ste. **Sicut** sunt **Canoici** seculares.
Monachi. **Benedictini.** et **Tisterci-**
les et multi alij religiosi. bona sua
 temporalia extra ciuitates et loca
 munita habentes, que vi et violen-
 tia ab eis auferruntur et tolluntur
 quia non audent nec possunt ea
 defendere. **Istam** autem violentiam
 illis qui sunt de sua specie non infe-
 runt. **Et** hanc pietatem: si pietas
 debeat dici. erga semetipsum obferre
 et custodiunt. sed vt dicebam hu-
 iusmodi pietatis solus niso est
 expars et non princeps. **Nisus** est puerus
 falco in specie sua. sed animosus et
 crudelis pro quantitate corporis
 sui et venatur paruas auiculas et
 tamen in necessitate: speciei sue non
 parcat: sicut tamen maiores falcones fa-
 ciunt. **Isti** nisi figurant vnum ge-
 nus militum qd non propter strenui-
 tatem corporis non propter inge-
 nuitatem sanguinis: non propter
 nobilitatem virtutis applicantur
 militiae: sed quod armorum temeraria
 assumptione et abusuua exci-
 tatione sicut sunt modis tempo-
 ribus **Britones** et eis conformes
 qui spoliant milites et veros ami-
 geros cum quibus sunt eiusdem
 speciei. **Sed** propter perniciem inuis
Armati enim sunt legibus et sta-
 tutis: non lanceis neq; scutis. **Isti**
 Q. 3.

in venando nulli parcunt in quos
possunt. Spoliant milites qui sunt
aprie speciei Clericos: rusticos: mo-
nachos & canonicos quia iusticie
copiam ad quaz tenent non exhi-
bent nisi p munera conducant. De
istis co queritur ecclesia in persona
pauperis **Tren. 3** Venacoē cepit
me quasi auez inimici mei gratis
Et Michae. 1 Vir fratrem suum ve-
natur vsq; ad mortē Isti g mali mi-
lites & armigeri rapaces: sunt fal-
cones dyaboli. Et isti portant super
pugnum dyaboli: q; constituntur
in officijs baluoz iniuste. Vnde
locus: status & gradus quem ha-
bent est p manū dyaboli. Caueant
sibi tamen q; i duplici periculo sūt
q; habent oculos cooptos quodā
velamine ne tra se considerēt. & ha-
bent pedes illaqtos quodā ligamē-
ne a domino suo auolent nisi quā-
do placet domino pro solatio & lu-
cro suo Ita ē de istis nobilibus Se-
dent sup pugnū dyaboli i magna
reuerentia & dignitate Sunt tamē
execati ad omne illud quod ad ve-
ram & ppetuam felicitatē ptinet q;
nō habet i vita ista ad **Cor. 9.** De
us huius seculi exēcauit mētēs nō
fidelium. Quā tñ placet dyabolo q;
isti venētur ista mūdāna depōit co-
opione eorū vt videant pcedā su-
am & pmittit eos quasi liberos ad
tempus & statū redamat eos q; hūc
ita assuefacti ad manū suaz q; nō
hūc auolare. Sed qd de eis accidet
finalitē. Reuera iuxta antiquū ex-
emplū Falco & gallina habent fa-
ta cōtraria. Nā falco dum viuūt & pte
volatē ponit sup pteicā in aula reua-
rentē & habet vestes sub pedib; ne

ledat vngues. Gallina fugat ab
aula viuūt in curia: scalpit in terra
& colligit grana que potest. sed in
morte mutatur hec fortuna. quia
falco mortuus eicitur de aula & pro-
icitur ad funarium. Gallina inter
scutellas argēteas affectur ad mē-
sam & ponitur ante dominum. Ita
erit de dite pdone & paupere iusto
Luce decimo sexto. Factum est vo-
moretur mendicis & portaretur
ab angelis in sinū Abrate Mortu-
us autem est diues & sepultus est
in inferno. Et hoc est quod de eis
prophetat **Baruth. 3.** Vbi sūt p-
cipis gētiū qui dñantur super bestias
q; sunt sup terrā & sup paupes
qui nō eputantur ab eis n̄ bestie.
Qui in auiro celi ludūt q; argētū ē.
& au. i quo oñdūt hoies & non ē fi-
nis acq; hōis eoz. Et statim videt
Exterminati sunt & ad iferos desce-
derunt & alij in loco eoz surrexerūt
**Secūndum genus hominū sunt mē-
catores. & isti assimilanē pdici: vi-
uo & cigno. Perdix sicut dicit Am-
brosius oua alteri? pdicis rapita
furatur. Sed pulli pcreati statim ab
voce matris relinquūt falsam nū-
cem & sequuntur matrem Sic quic-
quid est iniuste acq; situm & illi-
cite est furtiuum. Conuenit ergo q;
mercator: per viam vsure vel aliam
conuencionem iniustam emit ter-
ras redditus & māmō que alij pro-
curauerunt & occupant ad temp;
Sed certe post mortē suam omni-
a ab eoz heredibus suis recedunt
vt cōmuniter q; de male questitis
vix gaudet tercius heres. De tali
bus dicitur **Jeremie decimo septi-
mo** Perdix fouet q; n̄ pepit. fouet**

diuicias et non in iudicio. // **S**e-
 cundo comparant **Coruo** coruus
 furatur quicquid potest de porta-
 re et abscondit et credit se illud ali-
 as inuenturum. Et veniunt testis
 et comedunt si e cibis. Sic mul-
 ti de istis mercatoribus avarissimi
 sunt et pessime viuunt et quicquid
 possunt lucrari abscondunt in ar-
 cha donec moriantur et totum ce-
 dit ad manus aliorum. **T**ercio span-
 tur **Cigno** qui suauissime canit im-
 minente morte et ideo a canendo cig-
 nis appellatur sicut in ysaie .12. **E**th. c. 10.
 Sic avarus namque dulciter canit
 nisi imminente morte quando co-
 dit testamentum et incipit dispen-
 sare quod congregauit. **V**nde **Seneca**
Auarus nichil tibi facit nisi cum moritur.
Tercium genus hominum sunt pre-
 lati ecclesie. Et isti comparantur aq-
 uile. Dicit enim aquila sicut dicitur
 in libro de naturis rerum de tertio pede
 maiorem sinistro diligenter nu-
 trit pullos suos. imo corpus suum
 interponit inter eos et sagittarium
 ad defendendum eos. **C**apta preda
 est ita liberalis quod auius assisten-
 tibus cuiuslibet impititur. Sic mo-
 dicitur prelati licet habeant duos pe-
 des. duas affectiones unam ad ai-
 mas eorum cure commissas. aliam
 ad decimas que est quasi pes fini-
 ster. tamen zelus animarum qui est dex-
 ter pes est longe alio pede maior pro
 dei gratiam. **V**nde illa est causa quod
 de decimis placitant in curiis pro ec-
 clesiis non pro decimis et oblatio-
 nibus sed pro omnibus christi tuendis
 quorum zelum maximum habent. **S**e-
 cundo se inter pullos suos et prochi-
 anos et sagittarium militem. vixit

tantum iniustum interponit non su-
 stinent eos iniuste pati pro quan-
 to eorum suppetit facultati. **E**t ter-
 tio predam suam et bona ecclesie cu-
 rialiter impituntur in elemosinis
 vicinis indigentibus ut christus lo-
 quens prochianis eorum dicere
 possit illud **Exo. xix.** Vos ipsi vidi-
 stis quomodo portauerim vos super
 alas aquilarum et assumpserim in
Seb timendum est ne quidam eorum
 sint struciones quidam butones et
 quidam vultures. **S**truciones ha-
 bent pennas sicut falcones **Job 39.**
Penna strucionis filis est penis
 herodii et accipitris. **H**erodius est ge-
 nus falconis. **V**nde strucio habet
 pennas et non volat a terra. **I**ta quod
 dam prelati habent prebendas et
 dignitates et scienciam et tamen
 semper occupantur in terrenis.
Butones diligunt ecclesiam pro-
 pter oleum. **V**nde extinguunt lu-
 men et consumunt. **I**ta quidam
 ecclesiastici lumen sciencie extin-
 guunt et piguedinem ecclesie comedunt.
Vultures pullos suos in summa macie
 custodiunt. **I**ta quidam prochiacos
 in summa paupertate retinent pro pla-
 citacione. hinc curia ecclesiastica. nunc
 in curia laycali pro iniustas exacti-
 ones et iniustas extorsiones nec
 in eis augeri permittunt vel pigue-
 dinem gracie. **E**t sicut secularis. et ta-
 les prelati semitam christi ignorare
 omnino **Job 28.** Semitam igno-
 rauit auis nec intuitus est eam o-
 culus vulturis. **Q**uartum genus
 hominum sunt predicatorum et hi
 dunt esse galli predicato **Job 29.** **C**a-
 larem esse ad et grues puolando.
Job 30. Quis posuit in visceribus hois

sapientiam. vel quis debet gallo i-
telligentiam. Gallus annunciat
horas noctis: excitat homines a so-
pore. Sic predicatorum prius debent
penitentie operibus macerari. Debet
secundo esse calandri in confessan-
do. Dicitur in libro de naturis rerum
quod Calandrus est avis alba que si
infirmum respiciat infirmitatem au-
fert. Sic confessores infirmos respi-
cere debent quod peccata deleant. Et ter-
cio sicut grues preuolando et oste-
dendo viam. Sed timendum est quod
quidam sunt similes phitaco in a-
dulando: quidam grifalcones indigni-
do: quidam gallinacii educando.
Phitacus naturaliter salutat qua-
si voce humana. Et ideo significat
adulatores. quod confessoribus
loco confessionum maxime est pe-
riculosum. Grifalco si primo ictu pre-
dam non capit: indignatur. nec ad
redemptorium redit. Sic quidam con-
fessores de peccatore recidivante. quod
non capiunt eum primo ictu indigni-
nantes desperant. quod nullo mo-
do est faciendum. Gallus gallina-
cius si sub ventre deplumeretur: et
vericis vberetur fouet pullos mo-
re galline. In hoc tamen est diffe-
rentia quod gallina hoc facit naturali-
ter propter commodum pullorum.
Gallinacius vero effigiativus et propter
commodum proprium. quia plus
boni a pullis recipit quam pullis impe-
dit. Sic nonnulli predicatorum fouent
filios spirituales eis confessos propter
bonum temporale quod ab eis ite-
dunt recipere. non propter zelum ai-
marum. Et sunt matres effectus potius
quam affectus. Sunt enim pauperes
deplumati. et ideo pullis insident vel

non ab ipsis pullis: sed ipsi a pullis
potius calefiant qui pro tempora-
li propositi merebuntur tribulatio-
ne perpetua coronari. **Iher. 22.** Ecce
dominus asportare te faciet sicut gal-
lus gallinacius asportatur a qua-
si amicum sic subleuabit te. Coro-
nans coronabit te tribulatione.

Lectio. 66.

Aut tamquam sagitta emissa in
locum destinatum. diuisus
aer in se continuo redusus
est ut ignoraretur transitus illius.
In ista parte ponitur quintum
exemplum: quo terrena felicitas com-
paratur sagitte festinanti ad termi-
num. Et circa hoc duo facit. Primo
ponit exemplum. Secundo applica-
tur ad propositum. Secunda pars
ibi. **Sicut nos nati.** Exemplum est ma-
nifestum sicut litera preterit. qui
a sicut sagitta emissa ab arcu velo-
cissime transit versus metam. Ita
nos missi sumus ut per mundum
traheremur ad mortem. quod quis ista
quinque exempla quibus mundana
felicitas comparatur viz umbra
uanescentis: nuncius precurrens: nauis
transfretans: avis transimans
et sagitta penetrans satis declarant
temporalis prosperitatis velocitatem
habent tamen singula exempla suas
proprietates designatiuas malici-
arum quas diuersi mundi exercen-
t. Nam per umbram designatur
vanitas lasciuie. Per nuncium fa-
cilitas humane prudentie. Per na-
uem instabilitas auaricie. Per a-
uem sublimitas superbie. Et per sa-
gittam dolositas malicie figuratur.
Est ergo notandum quod sicut sagitta velo-
cissime transit: tamen nescit quod vadat quod

aliquando infigit luto. Aliquando
repercutitur in petra. Ita miseri in
hac vita qui dyabolo seruiunt sunt
quasi sagitte sue et mittuntur ab
eo ad certas malicias adimplen-
das sicut sibi placet. Et sicut diffus
aer in se continuo redusus est. Ita
multitudo populi siue in regno siue
in patria siue in ciuitate subtrac-
to vno homine malo qui perturba-
uit totam patriam. Statim recon-
siliatur vna multitudo. vna patri-
a siue puicia sic patet. Et cum ipse puta-
ret quod eo subtrahendo patria dissoluere-
tur vel ciuitas tanta erit vnititas post
eum et concordia. ipso in inferno
dimmerso sicut ante. Et hoc est quod
dicit. **Diuisus aer in se continuo re-**
clusus est ut ignoraret transitus
illius. Quia in ista lectione homo
maliciosus comparatur sagitte.
Notandum quod dyabolus habet arcum
et sagittas ad nocendum. Et cras-
sus arcus et sagittas consimiliat
ad regendum. Habet enim dyabo-
lus tres malos arcus quibus videtur
contra sanctos. Arcum carnalis con-
cupiscentie. Arcum fraternali inui-
denae. et arcum mundiali consue-
tude. De arcu carnalis concupiscentie
pedit. mala mulier vaga inqui-
eta et impatiens preparata ad capi-
endas animas. Sicut dicit **psalmista** qua
capitur et vulneratur coris iuueis
de quo ibidem subditur quod sequitur
eam quasi bos ductus ad viciam
et ignorat quod ad vincula stultus
trahatur donec sagitta transfigat
cor eius. Ita est pennata per orna-
tum curiosum. Ferrata per animus
maliciosum. Inflammata per amo-
rem libidinosum. Vnde cupidus filius vene-

sermo

ris dicebat quod cum sagittis et facula
pingebat. quod amor carnalis vulne-
ratur et inflammat. Cum ista sagitta fuit
vulnerata dicitur in aspectu Isabele cum
aspiceret eam se lauante. **2. Reg. 11.** I-
sta sagitta absconditur in pharetra quod
diu se occultat in camera. Arcus te-
ditur quando cum pueris in intentione orna-
mentis componitur. Sed sagitta emittitur
quando ipsa in publicum progreditur. Et idem
sicut periculosum est hominibus non arma-
tis inter sagittas volantes incedere.
Ita periculosum est iuuenibus non habitu-
atis in virtutibus et solidis moribus
inter muliercularum frequentias con-
uersari. Sed qui hitat in adiuto-
rio altissimi in protectione dei celi con-
morabitur. Et talis non timebit a sa-
gittavolante in die a negotio pambu-
lante in tenebris sic dicit psalmista.
Sed arcus dyaboli est finalis
iudicantis de quo pedit sagitta
detractionis pestifere. de quibus dicit
psalmista. Preparauerunt sagittas suas in
pharetra ut sagittent in obscuro reos
cor. Et bene dicitur in obscuro quod dyabo-
lus isto arcu non videtur nisi in obscuro.
Et sicut bonus sagittarius non eleuat
suas sagittas mittit contra lapides
vel rupes et franguntur. Ita nec dy-
abolus verba detractionis eicit ad au-
res sanctorum virorum qui in verbis ta-
lium non delectantur. Vnde **Iheronimus** in
epistola ad Rusticum monachum. Sicut
inquit sagitta si mittatur contra duram
materiam non nunquam inmittitur reuertitur
et vulneatur vulneratur. Ita detractor
cum triste viderit faciem audientis im-
mo non audientis sed obturatis auribus
suas neque aures. silico contumeliosus. palli-
dus. herens labia. salina siccatur.
Ite **Iheronimus** Idem **Iheronimus** Neque in
O. 7.

134

uito auditori libenter refert. **Sagitta** in lapide numquam infigitur et interdum resiliens percutit dirigentem. **Hec** est sagitta dolorosa que simul tres occidit. Sicut dicit Bernardus detrahentem: audientem et absentem. **Ier. 9.** Sagitta vulnerans lingua eorum dolorem locuta est. **Tercio** modo arcus dyaboli est arcus mundialis conscientie. de quo procedit sagitta malitiose conspirationis falsarum suggestionum et ad inventiones accusationum contra innocentes. **Proverb. 24.** Sagitta acuta homo qui loquitur contra primum suum falsum testimonium. **Isti** figurantur per illos sagittarios qui utraque manu fundis sara iacebant et sagittas similiter. Sicut dicit **Paralip. 12.** Ita isti equae beneformant accusationes et actiones iniuste sic iniuste. Ita libenter contra innocentem sicut contra nocentem persequuntur. **Vnde** conqueritur ecclesia in persona insti **Tren. 3.** Tetedit arcum suum et posuit me quasi signum ad sagittam: misit in remibus meis **figuras** pharetre sue. **Isti** sunt arcus dyaboli et sagitte. **Per** oppositum **Christus** habet triplicem arcum et tria genera sagittarum. **Arcus** primus est lex scripture. **Secundus** mors nature. **Et** tercius lex censure. **De** arcu scripture procedit predicator ubi dei. **De** quo **Isay 49.** Posuit me sicut sagittam electam. **Sagittarius** christus est. **Et** eius sagitte in principio fuerunt apostoli pennati per virtutes. **Vnde** habuerunt tres pennas que notantur. **1. Cor. 12.** **Fides: spes: caritas.** **Tria** hec fuerunt ferrati per constantiam et in

flamma igne spiritus sancti. **Iuxta** illud **Ps.** Sagittas suas ardentem fecit. **Et** iterum **Sagitte** potentis acute cum carbombus desolatorijs. **Sed** si sagitta sit nimis onerata et ravel luto numquam bene volabit. **Ita** modo quidam qui debent esse sagitte christi in actu predicandi sunt nimis onerati terrenis: ita quod volare non possunt. **Quidam** careent pennis qui licet scientiam habent eminentia vite carent. **Et** notandum est quod nisi principalis sagittarius manum apponat ad arcum arcus non bene emittet sagittas. **Vnde** de legi. **1. Reg. 17.** **Joas** rex israel petiurus consilium de **Elizeo** infirmato accessit ad eum dicens. **Patrem** patrem mihi **Currus** israel adest. **Et** dixit **elizeus.** **Affer** arcum et sagittas. **Et** posuit rex manum supra arcum: et **elizeus** manum suam supra manum regis et dixit. **Sagitta** salutis domini: et sagitta salutis contra sarracenos. **Sarra** interpretatur sublimis: manus christi gratia supposita manu predicatoris. **Nota** de **Cleomino** athenensi **Sexti** iulii stratag. **lib. 3. c. 6.** **Secundus** arcus christi est mors nature de quo egreditur sagitta penalitatis et infirmitatis. **In** **ps.** **Sagitte** tue israhel sicut michi et non adest. **Et** loquitur de penalitatibus consequentibus peccatum originale. **Iste** arcus percutit ante nos: cum interficit antiquiores nobis: retro nos cum interficit et percutit iuniores iuxta nos: auferit nobis ietate pares: super nos: cum potiores subit nos: cum inferiores. **In** **psalmo.** **Emitte** sagittas tuas et conturbabis eos. **Tercius** arcus christi est lex censure in futuro iudicio a quibus

egredietur illa acutissima sagitta
sententiae diffinitive. Venite bñdā
patris mei in ignem quod vobis
parati est ab inicio mūdici. Ite ma-
ledicti in ignem eternum qui dya-
bolo paratus est a an. suis. De isto
arcu dicit ip̄s. Dediti metuetib⁹
te significacionem vt fugiant a fa-
cie aris. Et tunc de malis adiple-
bit illud deus tricefimo secundo. Con-
gregabo super eos mala a sagittas
meas copletio i eis. Ite arc⁹ q̄to di-
ucius expectat a maḡ infedit: tan-
to graui⁹ vulnerabit. Vñ tunc ad-
implebit illud **Ezech. 4.** Mittā in
eos sagittas meas pessimas q̄ mor-
tiferę erunt vt dispergā eos. Et **Ihe-
re. 4.** Sagitta ei⁹ q̄h viri infēdatoris
non reuertet vacua. **¶** Mouet q̄o
vtrum licitum sit a meritorū ali-
cui xp̄stiano; aliq̄ue infidelem si-
cut paganum inuadendo per vim
occidere. q̄ non; quia deus nō vult
mortem peccatoris: sed vt conuer-
tatur a viuat. Sed p̄ mortē corpo-
ris neq̄ vt sic alienatum: n̄ corpus
ess; mā carole est tutū are suscitātū
Ergo tale; morti tradere nō est cō-
sonum diuine bonitati. Item nō li-
cet eos occidē pro quib⁹ tenet eccle-
sia orāe specialit. sed ecclā in die pa-
rasceues specialit pro talib⁹ orat. ḡ
nō licet eos occidere. Item deus est
nūc ita misericors sic fuit tēpore sue
passionis a pagani nō delinquēt
contra deum nec deliquit plus q̄
iudei qui eum morti tradiderunt. s; **¶**
deus pro illis patre exorauit. Et pe-
ctum quia vnum ex hīs percussio
inreparat vel salte eum a tali fac-
to cessare voluit dices. Omnis qui
gladio percutit; gladio peribit. Et

loquebatur ibi de gladio materiali
li. Ergo non licet gladio materiali
contra tales pugnare: sed tantum
gladio spirituali qui est verbū dei.
Item **Aristoteles** in quadam epis-
tola ad **Alexandru** sic dicit. **¶** **Alexander**
Noli sanguinem effunde-
re: quia quotiens creatura creatu-
ram occidit: virtutes celorum mo-
uentur ad diuinam vindictam.
Item ad **hebreos. 11.** Michi vindictā
a ego retribuam. Item **Deuteron.**
tricesimo secundo. Ego occidam a e-
go viuere faciam. Item maluz xp̄i
anum qui cōtra omnia dei precep-
ta oia ē trasgressus: non licet occi-
dere. Sed talis est proditor: contra
deum a per consequens meuit of-
fensam dei plus q̄ vnus paganus
qui se secte nostre numq̄ obligan-
do restrinxit. Itē tales credere non
possunt n̄ deus auferat sua pietate
velamen a cordibus eorum quo
velati sunt: ne lumen veritatis par-
ticipant: sed hoc non est in potes-
tate eorum. Iterum forte multi eo-
rum sunt qui si haberēt in iucto-
rem in fide vellent credere. Cū ergo
non sit in potestate talium paupe-
rum. q̄ tales instructorem habeāt
propter potestatem principum su-
orum. Videtur q̄ talium error est
eis inuincibilis. Vnde vt videtur
propter talem errorem non licet e-
os occidere. Item omnis effectus ē
bonus propter bonum finem. Sed
fimis ibi principaliter intētus est
eorum conuersio ad fidem nostrā.
Sed ad hoc faciendum nō possūt
cogi: quia nemo accedit ad deum
nisi per fidē: sed credere non potest
q̄s nisi volens ḡ ac. **¶** Ad oppōitū

Isti pagani vi armis iniuste oc-
cupant terram & permissionis que
terra a deo p̄mittēbatur abrahe
et semini eius. Cuius ex fide nos
sumus filij specialiter racōne bap-
tismi qui r̄spondet circumcisiōni i
lege moyfi. Ergo licitum est cum
talibus armis scilicet materialibz
iuste omni nisi pro p̄fata nobis
promissa pugnare cum armis ip-
si iniuste intantur contra nos resi-
stē q̄ licitū ē p̄ p̄fata pugnare vim
vi repellē cū modo amie saltē incul-
pate tutele et sic iniustū occupatōez
nre p̄fate expellē. Vel si credē si vo-
luerit eū inuadendo morti tradere
quo casu qui sic iniuste resistit vi-
detur esse causa sue mortis. Exem-
plum de adultero sponsam alicui-
us mariti in domo eiusdez mariti
occupante et ipsi marito vi et ar-
mis resistente et fugere non volen-
te. In quo casu si maritus adulte-
rum occidit non videtur esse re-
morsus. Itē talis effectus est lici-
tus respectu cuius votum est licitū
Sed votum respectu talis effectus
qui est inimicos crucis cristi occi-
dere est licitum s̄m ecclesiam mili-
tantem. Ergo talis effectus est li-
citus. Itē ille effectus videtur li-
citus pro quo a summo pontifice
pleissime indulgencie sicut a cul-
pa et a pena conceduntur. Sed cō-
tra paganos pugnaturis a sum-
mo pontifice tales indulgencie cō-
ceduntur. Ergo cōtra eos pugna-
re est licitum et meritorium. Itē
ad eos expugnandum taxantur
ecclesie anglicane hoc volente sū-
mo p̄fate. Ergo videtur omnibz
rectoribus ecclesiarum anglie esse

obediendum et hoc iuste in hac
parte quia omnia sua sunt. cum
ergo ipse colligat principaliter
propter talem finem videtur q̄
ipse finis sit licitus. **A**d quos-
tionem Dicendum est q̄ sic. Ta-
men inter infideles distinctio est.
Sunt enim aliqui infideles subie-
cti ecclesie et confederati fidelibus
sicut serui domini suis ut ab eis
regantur et protegantur. Alii sūt
infideles et rebelles ecclesie perse-
cutores cristianorum et insultan-
tes doctrine cristiane. **S**ecundo
distingendum est de inuasiōne
Ruiā vel aliqua priuata persona
hoc presumit sine auctoritate eccle-
sie. **T**ercio est notandum q̄ in-
fidelium varie sunt secte. Sunt enī
quidam gentiles siue pagani q̄
nullam legem habent nisi forte le-
gem nature. Sunt etiam iudei siue
sarraceni sunt p̄dolatre sunt heretici.
Isti autem ad fidem cristi diu-
simo de se habent. Nam heretici
compelli debent ad fidem quaz sus-
ceperunt. Sarraceni sunt tales q̄
predicadores fidei non admittūt
immo in lege eorum tantum est
q̄ quicumq̄ predicauerit contra
legem Machameti occidatur. Et
ideo de eis non est spes conuersio-
nis. Cum fides sit ex auditu. Au-
ditus autem per verbum dei. **A**d
Romanos de cimo. Non enim est
possibile docere vitam cristi nisi des-
tinando et reprobando legem Ma-
chameti. Unde isti prebent sibi ip-
sis obstaculum salutis. Loquen-
do de infidelibus alligatis cristia-
nis permittantur et protegantur.
Si tamen aliqui sunt tales non ē

licitum nec meritorium tales inua-
dere vi a armis cum sit contra fed⁹
imam a pacem eis concessam. Ex
emplu de gabaonitis **Iosue. 9.** Le-
gimus q^d pncipes populi **Israel**;
licet decepti per dolum gabaonita-
rum quia tunc iurauerunt eis: q^d
eos non interficerent permiserunt
eos vivere a eis seruitutem induere
e^{nt}. Sicut sequitur ibidem. **Reser-**
uet quidem a viuent: ne cōtra nos
ira dñi concitetur. si peiorauimus:
sed sic uiuant. vt in vsus vniuerse
multitudinis lig cedant. aq^sq³ cōpor-
tet. Sic a mltō fortiori. Si aliqui
fideles licite promiserunt paganis
tutionem a dominium qui volunt
conuiuere sine cōtūelia creatois
a maxime si sint in spe de cōuersio-
ne eorum non licet alijs tales inter-
ficere. Sed hoc est per accidens. Se-
cundo de alijs infidelibus rebellib⁹
ecclesie a persecutoribus fidei xpris-
tiane cuiuscumq³ fuerint condicio
omnis licitum est xpristiano preue-
niēte auctoritate ecclesie vi a armis
inua dere eos spoliare a interficere a
eorum bona fidelibus applicaē. Ex-
ceptis dumtaxat iudeis de quibus
estimo q^d dato. q^d ecclia posset eos
occidere non esset licitū; quia eccle-
sia permittit eos viuē precipue q^d
cum introierit plenitudo gentium
reliquie eorum conuertentur ad fi-
dem Sicut dicit **Apostolus Roma-**
vndecimo. Predicāte Enoch a He-
lia scdm glosam. Et **Isaye decimo**
Reliquie Israel salue fient Vnde
de eorum conuersione spes est xpe
prophetiam. Et ideo non debent o-
mino deleri. Vnde dicitur vicesima
tercia questione octaua dispar e

min iudeorū a sarracenorum cau-
sa In illos ei qui planos psequū-
tur a exurbib⁹ a proprijs sedib⁹
pellunt. Iuste pugnatur quando
scilicet iudei vbiq³ seruire pati sunt.
Qd autem cōtra sarracenos a alios
infideles licet auctoritate ecclesie
suffragante bellare persuadet mul-
tipliciter. Primo sic. Licet fidelibus
bona eis debita a ab alijs iniuste
detenta bellando recuperare. Sed
sarraceni a alij infideles terras oc-
cupant a alia bona que fidelibus
sunt debita Ergo a cetera Maior de
se patet ratioe a consuetudine ap-
probat. Minor ostenditur Nam
sarraceni occupant terram sanctā
a quedam alia loca olim a xpristi-
ani iuste possessa. Item de iure di-
uino omnia bona temporalia sunt
iustorū q^d iusti quicquid occupāt
iniuste occupant Ergo bona iusto-
rum sunt iustis debita. Sed licet iu-
stis illud quod est eis debitum per-
quirere bellando. Ergo licet iniustos
a infideles si nolint conuerti occide-
re. Item sicut in corpore naturali li-
cet a expedit: membrum putridū
abscedere ne membra seu partes
sane corumpantur. Ita in corpore
xpristi mistico ad quod gen⁹ hu-
manum a xpristo est redemptum
ergo rebelles a infideles xpristiano
a corruptores licet occidere a me-
ritorium est pro loco a tempore. p-
mo. peccatū; est dissimulare nisi p-
accidens impotentia vel damnum
aliud impediret. Item licitum est
per timorem inducere caritate; qui
a timor seruilis parat via; caritati
scdm **Aug⁹**. Sed qbuscūq³ infidelis
qbuscūq³ captiatis residui timebū;

et forsitan ex timore concipiet
veritatem et ita conuertentur ad fi-
dem. Item homo pro peccatum peior
efficitur quam bestia. Sed propter bonum
reipublice licet bestias interficere
et malos peccatores. Exo. 22. Ma-
leficos non pacieris vivere. Deli-
as homines occidit. Dauid Saül
13. q. 2. ea. vi. co. q. 6. Scisnatici.
Ad rationes in oppositum. Auctori-
tas intelligitur de morte pene eter-
ne quam deus non vult peccatori
absolute. Sed tantum sub obsequio
si non peccat. Et ista stant si nolo
sorte suspensum et tunc volo sorte suspen-
di si est latro. Eodem modo quod fideles expug-
nant si dunt eorum mortem pro se pro-
cipaliter et directe intendere. Sed pro-
accus. secundario et indirecte quia
principaliter debent velle eorum
conuersionem ad fidem. et secunda-
rio eorum mortem si velint in eorum
malicia perseuerare et sic se conforma-
bunt diuine voluntati. Ad secun-
dum quod ecclesia optat quod fiant ius-
ti et ideo pro eis orat sed si nolint
vult eorum maliciam abbreviare
pro morte. Ad tertium. quid est
accipere gladium exponit Augustinus.
videlicet auctoritate priuata sine
superioris iudicio iubente vel promit-
tere. Unde dicit libro 2. contra ma-
michos et ponitur in canone 23. q.
2. Ille gladium. Ille iquit gladi-
um accipit qui nulla superiori ac le-
gitima potestate vel iubente vel con-
cedente in sanguinem alicuius az-
matur. Dicendum a principio argu-
menti concedendo quod deus est ita mi-
sericors sicut unquam fuit hoc est po-
tens facere misericordiam et ita vo-
lens si homines se uniformiter dis-

ponant. Et quod interpretatur peccatum
de extractione gladii fuit propter
circumstantiam temporis sue pas-
sionis quia tunc non fuit tempus
vendi armis et gladio materiali
Unde factum petri reprobati non
fuit pro se sed facti quod nullus possit
gladio materialiter iuste sed pro-
pter circumstantiam temporis. Ad
quartum de dicto Aristotelis ac-
alexandrum. Noli sanguinem ef-
fundere. debet sic intelligi. Noli de-
lectari in effusione sanguinis si-
cut quidam peruersi complexio-
nis et crudelitatis assueti delectan-
tur effundere sanguinem siue ius-
te siue iniuste. Sed christianus de-
bet effundere sanguinem delectando
de fine quem intendit in effundendo non de
ipsa occisione pro se. Ad quintum de illis
vobis dominus dicitur. 22. Mea est ultio
et. Rursum auctoritas allegatur ad
Deuter. 10. sub his verbis. Michi
vindictam ego retribuam. Dicendum
quod retribuit vindictam aliquando
pro se ipsum. aliquando pro sibi serui-
entes. Ad sextum quod arguitur de
malo christiano quem nullomodo licet
occidere sic allegatur. negandum est. Pa-
ter in latronibus. probitoribus. hereti-
cis et multis aliis sic tota die videtur.
Sed verum est quod hoc non licet cuiquam
quam persone. sed ministris legis et aucto-
ritate principis siue legis. Ad
septimum quando arguitur quod
tales non possunt credere nisi deus ex
sua pietate et concedendum est.
Sed deus paratus est auferre quod
cumque voluit se disponere. Et ideo il-
lud velamen est in eorum peccatis. Illo-
modo loquendi quod dicimus quod hoc possu-
m. quod pro amicos possum. Et

isto modo loquendi quo dicimus
 quando habemus oculos clausos
 sole lucente q̄ possumus videre q̄
 uis ad videndum solis lumen re-
 quiratur. Ad octauum dicendum
 q̄ si qui sint inter eos qui uellene
 credere sicut argumentum allegat
Sive uiuant : siue moriantur de-
 us eos saluabit q̄ uis de deo fidem
 explicatam non habent nec bap-
 tismum fluminis : nec sanguinis.
Confirmat dicitur de quibusdā
 hominibus : ubi cumq̄ terrarum
 commorantibus qui bene lege :
 nature uirtute. deus de salute ipsi-
 s prouidebit : gratiam infundet si nō
 prebuerint obicem gratie a in fi-
 ne saluabit. **Q**uia deus uirtutem
 suam sacramentis non alligauit.
Unde credo q̄ homo nunq̄ dam-
 nabitur abultis atq̄ utens ratio-
 ne. **Q**uis errori uincit dīs excusat
 si in illum errorem incidit sine cul-
 pa. **A**d nouū q̄ finis principalis
 intentus eorum est salus a cōuer-
 sio ad fidem. **S**ed finis secundarius
 est extirpacio. **U**nde si uoluerint
 credere nō interficientur. **S**ic finis
 principaliter intentus medico : est
 sanare si possit pedem putridū. **E**t
 secūdo intendit si hoc nō possit : pedē
 abscindere. **E**t quādo dicitur q̄ nō
 sunt cogendi ad fidem. **D**icendum
 proprie loquēdo nō possunt cogi
 ad fidem : possunt tamen cogi de his-
 tere a blasphemis a alijs erroribus
 possunt etiam cogi ad quosdā dis-
 positōes preuias fidei. **S**imiliter cū
 bellatoribus debent predicatorēs
 assistere ut ex vna parte alligantur
 a ex alia non. **E**t si assistere nolue-
 rint seruantur. **Q**uia factum ē ref-

pondendo ad tertiū argumētū
 q̄ **P**etrus gladium extraxit tem-
 pore passionis x̄p̄isti. **Q**ubium es-
 se p̄tā ip̄e peccauerit h̄o f̄c̄en̄. **U**nde
 nō **Q**uia ex amore f̄ hoc fecit. **U**nde
 de **H**ieronimus. **P**etrus fecit hoc e-
 odem mentis ardore quo a cetera.
Rabanus etiam in hoc facto com-
 parat eū phinees. **S**ciebat enī q̄
Phinees puniēdo sacrilegos mer-
 cedē iusticie a sacerdotij perbenis
 acceperat. **S**ed ad oppositū est q̄
 dominus cum super factō increpa-
 uit ergo peccauit. **E**t p̄tē a nec iu-
 dex fuit nec a iudice auctoritate ha-
 buit. **E**rgo puniēdo licet peccato-
 rem : extraxit. **D**icendum est q̄ pec-
 cauit. excusat tamen i parte prop-
 ter zelum quo fecit sicut **M**oy-
 ses qui egipciū occidit **E**ros .i. **I**ste
 enim zelauit pro domino suo **M**o-
 yses pro fratre suo. **E**t ideo si **M**o-
 yses propter zelum quem habuit
 ad fratres est excusabilis i aliquo
 de homicidio egipciū sine autorita-
 te legis commissio multo forci⁹ **P**e-
 trus quia ductus zelo domini sui
 quem sciebat esse deū excusandus
 est. **U**nde **A**ugustinus .z. contra
Fauftum de **M**oyse a **P**etro i hoc
 casu loquens ait. **U**trq̄ nō detes-
 tabili immunitate. et non emēda-
 bili animositate iusticie regulam
 excessit. **U**trq̄ enī odio improbi-
 tatis aliene : sed ille fraterno. **I**ste
 dominico licet adhuc carnali amo-
 re peccauit. **D**ec **A**ugustinus. **A**d
 primum dicendum q̄ amor illi fu-
 it carnalis. **E**t ideo **P**etrum nō ex-
 cusaui. **E**odem enim amore mot⁹
 distulit x̄p̄isto alias : ne patres
 p̄ter quod domin⁹ eum increpādo

Phymos

sathā appellāuit Math. 16. // Ad
secundum de dicto Rabam. similit
fuit phyness zelo discreto: petrus
zelo impetuoso maxima in pntia
magistri. sine cuius impelo nichil
delebat fecisse. Similiter fuit sacer
dos ad quem pertinebat puniō
peccatorum in veteri lege. Et simili
ter Mathias q̄ trucidauit ydo
latram super aram Math. 2. // Sed
contra adhuc in excusatione; pe
tri arguitur q̄ cristus preceperat
ante: q̄ qui non haberet gladiū
vendendo tunicā; emeret gladiū
Et responderunt q̄ duo habuerūt
in promptu Et dicit cristus q̄ suf
fecit. // Ad istud respondet Augu
stinus 12. contra faustum. Uti
q̄ dominus iusserat vt ferrum
discipuli eius ferret. Sed non ius
serat vt ferrent quia nec adhuc
ferre precepit. erant qui gladijs
vt potuissent nec vsq̄ tūc de emē
dis gladijs preceptuz dedisset q̄
fm Lucā; iussit hoc post cenā quā
do iam oportune emi non possent
Sed voluit p̄ illud verbum osten
dere q̄ temp⁹ hie passionis imine
bat. vbi gladiorū fuisset necessi
tas si se defendē voluisset. sic nolui
t. // Ad istud dicit p̄t q̄ q̄dā de dis
cipulis qui magis animosi fuerūt
sicut petrus: cum frequenter au
dissent q̄ tradendus erat in ma
n⁹ peccatorum: de gladijs sibi p
tulerunt vt si forte opus esset ma
gistrū suum defenderent. inō xps
hoc noluit. et ideo petrus gladio
percutiens: peccauit. quia volūta
tem domini sui non inq̄siuit. Et iō
licet excusetur aliquomō. videlicet
inquinatū fecit hoc p̄pter zelū mag

ni amois quē habebat ad magi
strum suū dñm nostrū ihesū xpm
tamen non excusat a toto. immo
fm doctores ipse peccauit. Et sicut
docet bñs Aug⁹ libro p̄ allegato
Istud fuit signū probitatis futu
re in petro a magni ei⁹ zeli pro ec
lesia. licet zelus fuit indiscretus.

Lectio 61.

Sic et nos nati continuo de
sumus esse. et virtutis
quidem nullum signū va
luimus ostendere. In malignita
te autem nostra consumpti sum⁹
Posita reprobacione terrene fe
licitatis p̄ exempla: hic ponitur
adōptacio p̄ verba plana. Dicit
enim mali contemplantes vitam
suam transactam sine fructu sicut
vmbra q̄ euanescit. sic nuncijs
qui precessit. sicut nauis transe
tans. et sicut avis transuolās. et
sicut sagitta aerē penetrans. Sic
et nos nati continuo de sum⁹ eē.
Homo enim natus statim cu; in
cipit viuē eē incipit mori: cuius vi
uere est a vita transire. Vnde Au
g⁹. 17. de ciui. dei c. 17. Ex quo quisq̄
in isto corpore molitur esse cepit
semper in eo agitur vt mors veni
at. Hoc enim agit eius mutabili
tas toto tempore vite huius si ta
men vita dicenda est vt veniat
in mortem. Nemo quippe est qui
eius mors post anū sit propinq̄
or q̄ ei ante annum fuit a cras q̄
hodie. et hodie q̄ heri. Et paulo
post q̄ nunc a nunc q̄ paulo an
te. Quonia; quicquid cras de tē
pore viuatur. hoc de ipso spacio
viuendi demitur et etiam cotidie
fit min⁹ minusq̄ quod estat vta

omnino nichil aliud sit temp⁹ vi-
 te huius q^o cursus ad morte³. **Vn-**
 de **Senē** epistola 49. scdm librum
 nostrum. **C**oridie moimur. cotidi-
 e enim demitur aliqua pars vite
 tunc quoq^{ue} cum crescamus: vita de-
 crescit. **I**nfantiam amissimus. dem-
 de puericiam. deinde adolefcentia³
 vsq^{ue} ad senium. **Q**uicquid tranfit
 temporis parit hunc ipsum quem
 agimus diem cū morte diuidimus.
Non solum autem fatebuntur se fu-
 ille dum vixerunt morientes conti-
 nue naturaliter. **S**ed a delinquen-
 tes moraliter. **V**nde subdunt. **E**t v-
 tutis quidem nullum signum vau-
 imus ostendere. **S**tate videlicet ma-
 licia quam amauimus. **S**icut dici-
 tur de ligato q^o nō potest ambula-
 re. a tamen si soluat^{ur} potens est
 ad ambulandum. **E**ode³ modo pec-
 cato: dum ligatur p^occō: ad opus
 virtutis non valet: sed illa inuali-
 tudo eum non excusat. quia ipse ē
 sibi p^o causa illicite talis impotenti-
 tie vt dicit **Anselm⁹** libro 1. **C**ur de-
 us homo. c. 29. **E**t ideo condudunt
 flebilem condusionem. **I**n maligni-
 tate nostra consumpti sumus. **E**-
 conuerso est de iustis in quib⁹ etiā
 si p^occent a fiant maligni. **I**psa ta-
 men malignitas in eis cōsumitur
 per penitentiam a misericordiā di-
 uinam. **T**ren. 3. **M**isericordia domi-
 ni q^o nō sumus consumpti. **V**irtu-
 tis quidem nullum signum vau-
 ostendere. **N**ota q^o sunt tria sig-
 na virtutis in opacione humana
Sic enim homo opatur faciliter de-
 lectanter a perseveranter. **C**um e-
 nim virtus sit circa difficile: opari
 tamē faciliter circa difficile: signū

euidens est magne virtutis. **S**ecū-
 dum signum est delectabiliter ope-
 rari: non cum murmure: non cum
 excusatione: non cum tedio. **V**nde
Aresto. 2. ethico³ dicit q^o signū
 habentis habitū est superuenies
 delectatio. **E**t ideo de sanctis dici-
 tur in **Psal** q^o ibunt de virtute in
 virtutem delectabiliter. **T**ertium
 signum est opari bona perseverā-
 ter. **V**nde de **Caleph** dicitur **Eccle-**
siastici. 26. **V**sq^{ue} ad senectutem p-
 mansit illi virtus. et de apostolo a-
 ctuum 2. v. m. re. da test. n. **I**sta sūt
 vera tria signa virtutis que null⁹
 malis potest ostendere. **S**ed sunt
 quedam falsa signa virtutis que
 mali possunt. **E**st enim honor signū
 virtutis scdm **A**resto tilem. 2. **E**thi-
 corum. **V**nde qui honorat aliu³ sig-
 nat eum esse virtuosum. **S**ed certe
 istud signum est falsum. quia fre-
 quenter honorant qui parum va-
 lent. **S**imiliter dignitates a domini-
 um temporales a prelationes a offi-
 cium signa sunt virtutis. **S**ed fre-
 quenter fallunt. **I**n **Ps.** **P**osunt in
 egipto signa sua **E**giptus interpre-
 tatur tenebra a i tenebrosis ponū-
 tur frequenter illa signa. **N**ota q^o
 delectabiliter a virtuose debemus
 insistere operibus virtuosis. **V**n-
 glosa sup ill⁹ ps. **I**n custodieudis
 illis rebbutio multa. **N**on tantum
 pro eis in futuro reddetur premiū
 sed hic in eorum custodia magnū
 est gaudium. **C**uius gaudij ratio ē
 talis. **V**irtus consistit i mediis. **S**ic
 dicitur secundo ethico³. **E**t natu-
 ra semper delectatur de medijs si-
 cut per extrema corripitur. **V**isus
 delectatur i viridi qui ē medi⁹ color

139

139

inter album et nigru[m] Tactus i te-
pido qui ab excessive calido vel fri-
gido corrumpitur. Similiter natu-
raliter mulier gaudet cum peperit fili-
um Si bufonem siue monstru[m] a-
liquod peperisset mirabiliter trista-
retur quia foret contra naturam
Sic et anima rationalis quando p-
fert op[us] viciosum siue p[er]m[ittit] val-
de debet tristari quia contra natu-
ram r[ati]onis quasi monstrum e[st]. S[ed]
quando virtuosum opus profert
cuius difficultate et labore marie gau-
dere debet **Job. 16.** Mulier cum pa-
rit tristitiam habet quia venit ho-
ra eius Cum autem peperit filium ia-
no[m] me[um] p[ro]p[ter] eius. p[ro]p[ter] gau-
dium autem virtutis quade[m]pli-
citer gaudium mundi excedit. Co-
tinuitate. puritate. dignitate. et sa-
lubritate. Continuitate quia pro-
u[er]bi. xv. Secura mens quasi iuge
comuiuium. homo carnalis non sem-
per sedet ad mensam corporalem. Sed
homo virtuosus semper est in men-
sa delectationis sue. **Phil. 4.** Gau-
dete in domino iterum dico gaudete.
Et per oppositum **Job. 20.** Gaudia
p[ro]p[ter]ite ad instar puncti. **Secun-**
do precellit puritate dulcedo felici-
tatis mundane mixta e[st] multis a-
maritudinibus et hoc facit deus si-
cut nutrit amicum ponit circa ma-
millam quando vult puerum ablac-
tare **Aug[ustinus] 8. confess. c. 2.** Tu sem-
per aderas misericorditer seruiens
et amarissimis confusioibus asp-
gens omnes illicitas iocunditates
meas. Ita ut quere[re] sine offensi-
one iocundari et ubi hoc possens
inueni. Nunquid p[ro]p[ter] te domine
quod figis labore[m] i[n] p[re]cepto p[er]cutis ut

scias et occidis ut moueamur abs-
te. **Idem. vi. li. in fine.** Ve anime au-
daci que sperauit se melius habe-
re si a te recesserit versa et reuersa i[n]
dorsum et in ventrem in latea. du[m]
dura sunt hec o[mn]ia tu solus requies-
c[is]. **Tercio in dignitate precellit quia**
non datur nisi sanctis et dei amicis.
Temporalia et naturalia dantur bo-
nis et malis a frequenter habundant
malis. **Vnde Aug[ustinus] primo de ciui-**
dei c. 3. **Ista temporalia bona et mala**
voluit deus bonis et malis esse co-
mumia ut nec bona cupidius ap-
petatur. que mali quod habere cernu[n]-
tur. nec mala turpiter euitentur quod
bus et bonis plurimumque afficiunt
Vnde patet quod gaudium de virtute
precellit dignitate. **Iterum patet il-**
lud quia gaudium virtutis est in-
illis de quibus dignum est gaudere si-
cut dicit glosa super illud ad **Gal.**
v. **Fructus spiritus est caritas gau-**
dium. Et per oppositum **pr. 7.** Stultorum
exultatio ignominia **pr. 2.** Letan-
tur cum male fecerint et exultant
in ebriis pessimis **Vnde Aug[ustinus] 2.** Quod
est gaudium. breuiter dico **Sen-**
li leticia est impunita nequicia. si-
licet luxuriari in spectaculis. ebrie-
tate ingurgitari. turpitu[m] die fere-
re. et nichil male pati. Hoc gau-
dium peius est dolore. Peius enim
est gaudere de iniquitate quam dolere
de corruptione. **Quarto gaudi-**
um virtutis precellit gaudium mu-
di in salubritate facit enim mun-
dum contempnere et de dyabolo
triumphare **Vnde in Vitalis patrum**
dixit **Antonius.** **Vnica ratio vin-**
cendi inimicum est leticia spiritus
alis. **Vnde sicut dicitur Eccl. 30.**

Joanditas cordis hęc evita hois a
 thesaur sine defectoe scitatis. Vñ
 i libro de spu aia Vñ sic describi
 ē. Vñ hęc mētis bñ i stitute ad
 modū regni qd bñ ē i stituti si rec
 te i eo consulat: rē i eo p̄cipiat a re
 de obediat. Ito mō mēs bñ i stitu
 ta ē ai rō rē consulit: volūtas rē p̄
 p̄ie a sēsus rē obediat. Et sine isto
 regine pueilit mēs regit. Et assimi
 lat ē gno Robōā 3. r. 12. relicto cō
 silio senū: iunēibz acq̄uit. Vbi ei
 vñ ē q̄ servitē debuit: ipat Et qd
 dnāi debēt: mīstrat. Et iō regnum
 s̄ eo diuifū ē. Sēñ ep̄la 80. Vñ
 hois bonū ipsa vñ ē: q̄ it prosperā
 fortunā a adūsā supba icēdit cum
 magno vtriusq̄ cōtēptu. virt̄ rō
 tē: ducē q̄ ostēat: s̄ sine m̄grō vici
 a discit. Vñ idē de natūalibz q̄ sti
 oibz h. 4. Difficil i viciu ē vt̄. ducē
 rō rē q̄ ostēat: s̄ s̄ m̄grō vicia dis
 cit. **Dec Sēñ** Et tñ ad vicia totus
 mūd̄ nos docē: ad v̄tutes pauci a ē
 te maḡ rētēs q̄ modū. Vñ si ad vi
 tā aū q̄ v̄ sp̄icim̄ m̄ltos v̄tutū doe
 tores iueni. **Greg i moral. li. 1. c. 1.**
Ad oñdēdā inocentā v̄it Abel. Ad
 do cēdā mūdiciā v̄it Enoch. **Ad i**
finuādā lōganimitatē sp̄i a opis
v̄it Noe. **Ad maifestādā obedie**
tiā v̄it Abrā. **Ad dē m̄rādā oīuga**
l̄ vite castimōiā v̄it Isaac. **Ad i**
finuādā labois tolerātiā v̄it Iacō
Ad repēdēdā p̄ malo lone rebu
tiōis gnā v̄it Joseph. **Ad oñdēdā**
māfuetudie v̄it Moīf. **Ad i sinuā**
dā cōi adūsā fiduciā v̄it Josue
Ad oñdēdā iē flagella patiētiā v̄
nit Job. **S; ad oīm moꝝ r̄gulā of**
tendēdā v̄nit fili⁹ dei hō x̄ps i h̄
9. Gaudiū v̄tutis v̄lut fōs i dō ap̄

a nascēs Vñ Sēñ i q̄dā ep̄la Existi
 mas me detrahē ē mltas volupta
 tes q̄ fortuita s̄ moueo q̄ppe d̄l c̄s
 siā oblectāta trāseo deuitāda imo
 cōi. **Nolo v̄m q̄ ē deesse leticiā Vo**
lo illā tibi domi nasci. Eccl 30. Non
 est oblectamētū super cordis gau
 diam. **Vñ** virtus facit quasi du
 pl̄rem paradīsum. terrestrem viz
 a celestem i corde hominis. **Eccl 20**
Grā dei sic paradīsus i benedictōibz
Assimilat̄ ei mēs v̄tutosi paradīso in
tribz. **Ameitate: fecūditate a secūta**
te. duo p̄ma faciūt ibi q̄tuor virtu
 tes v̄lut q̄tuor flūia paradīsi mentē
 irrigātes. **Vñ glō** **Gre sup illd Sēñ**
2. Ihuū⁹ eg. de lo. vol. pa. ad irri
pa. q̄ flūia paradīsi irrigāt. s̄ dū hñs
q̄tuor v̄tutibz cor i fūdīē ab oīm car
naliū desiderioꝝ estu t̄patur. **Altū**
do f̄c̄it se cultatē. **Et ei** **Strab⁹ sup**
illd Sēñ. 2. Plātauēat aūt dō. de
pa. volup. q̄ paradīsi at̄igit ad lūa
rem circūlū. **Secundo nōndūz**
q̄ paradīso celesti mēs v̄tutosa i q̄tu
or assimilat̄. **Est ei celū loc⁹ d̄ine hi**
taciōis: loc⁹ gnāl ulūiaciōis: loc⁹ or
diare dilcōis a loc⁹ gaudiū a exulta
tiōis. sic mens v̄tutibz adōta ē dei
 hitatio. **Vñ Ihero nich d̄ q̄ecius: n̄l**
 puri⁹ ea m̄te d̄ esse q̄ i dei hitaci
 lū p̄panda ē q̄m nō tēpla fulgētī
 a nō gēmis altaria distīc̄ delectātes: s̄
 aia oīta v̄tutibz. **Per picturā i domo**
p̄e d̄isc̄m̄ dō officiū. **Aliē ei d̄spigē**
tabna: aliē capella. **In capella d̄pi**
gūē gesta scōꝝ. **In tabna gesta fā**
tuoz. **Ita moālīē q̄ n̄rē hois possit**
videre quādo est oīta v̄tutibz d̄i
ceret eam capellā vel tēplū filij dei
Coꝝ 3. **Nescitis q̄ templū dei sitis**
a sp̄itū sanctus habitat i vobis.

140

Ex quo arguit Ap[osto]lus sic. Si quis
autem templū dei violauerit: dis-
perdet illū de[us]. Templū autem di-
sanctum est quod estis vos. Quā
vero mēs humana spoliatur vic-
tutibus et vicis deturpatur: tunc
fit taberna demonioꝝ. **Co[ri]n[thios] 3. 16.** No-
lo vos esse socios demonioꝝ. In
hoc ergo loco mente scilicet hūa-
na libere inhabitat de[us]. **Be[atus] Ber[nardus].**
quia est celum suum quod non sicut
ceteris dixit tantū ut fieret s[ed] pug-
nauit ut acquireret: occubuit ut
redimeret. Solent enim homines mā-
neria ab eis edificata: et p[ro]bita: et
iteꝝ acquisita multū diligere. ¶
Secūdo mens virtuosa est locus
generalis illuminatōis. Vñ tota
lux cognitōis humane a mente s[er]-
uiatur. Vnde sicut terra sine celo
obscurā est et opacata corp[or]e sine
mente. Lux autem sapientie non
introibit in malivolam animā. s[ed]
tantū in virtuosam. ¶ **Tercio** est
locus ordinate dilectōis. Ita anima
virtuosa **Aug[ustinus] de ci. dei li. 3.** Vera
diffinitio virtutis est quod virtus ē
ordo amoris. ¶ **Quarto** celum est
locus gaudij et exultatōis et certe
nullibi est gaudij nisi ubi ē virtus
Matth[aeus] 13. Gaudete et exultate. Ec-
ce enim merces vestra multa est in
celis. Vnde **Señ. epla. 30.** Vnum
hominis bonū ipsa virtus est quā mē-
p[ro]peram fortunam et aduersā su-
p[er]bia incedit cum magnov[er]tinsq[ue]
cōtemptu. Virtus rectorem ducē
quod cōsiderat s[ed] sine mag[ist]ro vicia dis-
citur. Vnde idē de naturalib[us] q[uesti]-
onib[us] li. 1. Difficilis in vidu est
virtus ducēq[ue] rectoremq[ue] cōsiderat.
s[ed] sine mag[ist]ro vicia discunt. **Dee**

Señ. Et tamen ad vicia totius mū-
dus nos docet ad virtutes pauci et
certe magis veteres quā moderni. Vñ
si ad vitam antiquoꝝ respicim[us]
multos virtutum doctores habem[us].
Grego[rius] in mora. li. 1. c. 1. Ad ostē-
dendam innocētiā venit **Abel.** Ad
docendam mundiciā venit **Enoch.**
Ad insinuandā longanimitatem
spei et operis venit **Noe.** Ad mā-
festandam obediētiā venit **Abra-
ham.** Ad demonstrandam vite cō-
iugalis castimoniā venit **ysaac.**
Ad insinuandam laboris tolerāti-
am venit **Jacob.** Ad repēndam
p[ro] malo retributiōis gratiam venit
Joseph. Ad ostendendam mānue-
tudinem venit **Moyse.** Ad insi-
nuandam contra aduersā fiduciā
venit **Josue.** Ad ostendendam in flagel-
la patientiam venit **Job.** Sed ab
oim moꝝ regulam ostendendam ve-
nit filius dei h[oc] x[ristus] ih[esus]. **L. 68.**

Quia dixerunt in inferno
hij qui peccauerunt Quia spes
ip[s]i tamq[ue] lanugo est quā
a vento tollit et tamq[ue] spuma g[ra]u[is] quā
a p[ro]cella dissipatur et tamq[ue] fumus
quā a vento diffusus est et tamq[ue]
memoria hospitis vnius diei pre-
tereūtis. ¶ Postq[ue] sp[iritus] scis cōta-
luit reproboꝝ cōfessionem quā de se
metip[s]is cōfusiōne faciet t[ame]n iudici-
o generali quod t[ame]n in pena i-
fernali in p[er]petuū. Sic ponit eius-
dē sentētie cōfirmationem. Et cir-
ca hoc duo facit: quia primo p[ro]t
d[omi]noꝝ recapitulatiōe. **Secūdo** eō-
dē cōfirmatiōe. **Secūda** ps[almus] 1. Quia
spes imp[er]ij. Dicit ergo p[ri]mo sic. Ta-
lia dixerunt in inferno. Talia v[er]-
o expressiua humane fragilitatis
ostenduntur

in d[omi]no laborare tunc p[ro]cedet

cōtempnatiua pphane puerfita-
 tis exemplatiua mundane felici-
 tatis. dixerūt in inferno. a iō frus-
 tra quia in inferno nulla est redēp-
 tio. quia si talia cum penitentiā o-
 fessi fuissent in vita: fuisset eis cō-
 fessio fructuosa. **T**alia ergo dixē-
 rūt in inferno hī qui peccauerūt
 in peccato finaliter sine peniten-
 tia decesserūt. Et hec deā eorū sunt
 vera. **V**n̄ posita recapitulacōe po-
 nit cōsequenter dōz eorūdeꝝ confir-
 mationē a specialiter quātum ad
 vñū articuluꝝ viz de spe pñtis felici-
 tatis quā mali habent duꝝ viuūt
Duius autē spei vanitatem osten-
 dit spūs s̄cis p̄ quatuor exēpla. **C**ō-
 parat autem spem siue p̄speritateꝝ
 impioꝝ qui reputant se felices p̄
 voluptates a diuicias sine cultu
 dei a bonis moribꝝ quatuor rebus
 multū transitorijs a pui valoris
 videlicet flori desiccato sup̄ b̄bas.
 spume cōgregate sup̄ aq̄s. fumo
 ignis a memorie hospitis. **D**icit ḡ
 sic. **T**alia dixerūt in inferno: hī q̄
 peccauerūt a verū dixerūt. quomi-
 am spes impii. p̄speritas in qua
 sperauit: est tamq̄ lanugo que a
 vento tollitur. **L**anugo in p̄posito
 dicitur illud qd̄ stat super capita
 quacuꝝdaꝝ herbarū flore desiccato
 a habet similitudinē aliquo mō
 ad lanam. a ideo vocatur lanugo
Ista lanugo quādo est sicca statim
 a modico vento tollitur a relinq̄t
 extremitatem herbe quasi caput
 rasum. sicut patet sup̄ florē marci-
 dum a desiccatum herbe que voca-
 tur dens leonis sup̄ caput cardu-
 oꝝ. similiter inuenietur lanugo
 res vana a valde transitoria. **L**a-

nugo etiā fm̄ **D**apiā d̄ p̄ma ca-
 pillatio barbe. s̄ sic n̄ accipitur b̄.
Secūdo spes impii est tamq̄ spu-
 ma gracilis que a p̄cella dispergi-
 tur. **S**puma fm̄ **B**ritonē d̄ a spu-
 o is. quia spūitura. picitur. **E**st ei
 sordes v̄ndaz. **V**n̄ musta a ea q̄
 coquūtur spūma purgātur. **E**t si-
 milis ex collisione aq̄z adiuiceꝝ ge-
 neratur spuma stans in superficie
 aque. **P**rocella est repetitū ven-
 tus seu impetus vēti vel marinus
 fluctꝝ vel tempestas pluuie. **M**āi-
 festum est autem q̄ spuma cōgre-
 gata in superficie aque facillime dis-
 p̄gitur a p̄cella. **T**ercio spes impii
 similis est fumo qui statim a ven-
 to diffunditur **F**umꝝ: q̄nto altius
 ascendit tanto magis deficit. a q̄
 to magis diffunditur a dilatatur
 tanto citius dissipatur. **I**n p̄s. **D**e-
 ficientes tamq̄ fumꝝ deficient
Ruarto spes impii. p̄speritas se-
 culi in qua sperat impius: est tam-
 q̄ memoria hospitis v̄ni diei p̄re-
 tereūtis hospes qui tantū vna die
 manet in domo a statim recedit a-
 to traditur obliuioni apud illos
 qui illū receperūt a cōtinuo nouos
 recipiūt. **M**ūdus est hospitator q̄
 cōtinuo nouos homines receptat
 a receptos emittit a domo. **E**ccl̄. i.
Generatio p̄terit: generatio ad-
 uenit. terra autem in eternū stat
Talis hospitator multa facit. **P**ri-
 mo v̄sum domꝝ a v̄tensiliū suorū
 cōcedit hospitibus s̄ nō dominū;
Secūdo idē successiue redit diuer-
 sis. **M**ūdat enī camerā a denudat
 vt hospes emat paleas. a cū reces-
 serit cameram iterato denudat vt
 easdē paleas aliū de nouo emat
 P. 4.

Tercio non pmitit hospitium
meliora emere extra hospitium su-
um. Unde licet sit melius vnum
meliores habere a melioribus
in hospicio vicino quam ibi: non licet
hospitio illa comparare: sed post
quam hospitium suum acceperit quicquid
necessarium est ab hospite suo e-
mit. Quarto hospitor pulcherrimum
vultum facit. et obedienter per
omnia deservit. Sed in fine stric-
tissime computum exigit. Quinto
hospitem recedente perpetue tradit
oblivioni. Ita quicquid facit mun-
dus homini. Vnum enim reum mun-
danum concedit hominum do-
minium. Unde nichil secum pme-
tit asportare: sed cum illis cum qui-
bus intravit cum illis erit. **Eccl. 7.**
Sicut egressus est nudus de v-
tero matris sue: sic revertetur nichil
adfert secum de labore suo. Miser-
abilis proorsus infirmitas: quomo-
do venit sic revertetur. et Thimo. 6.
Nichil intulim in hunc mundum
habeo dubium: quia nec auferre pos-
sumus. Secundo idem successue ven-
dit diuersis. Sic mundus eandem
dignitatem idem officium: idem
officium successue vendit diuer-
sis. Tercio non pmitit hominem
gaudium celi emere: nec delicias
extra mundum existentes licet sine
meliores quam ipse habeat. Non enim
vult lex mundi quam homo largiatur
elemosinas: sed quam expendat poti-
us circa diuitias et populos. Unde
Greg. 10. Moral. ca. 13. Desiderium
caelestium nesciunt qui cor in terrenis
voluptatibus defigunt. Quarto
facit homini quem intendit decipe-
re operam vultum. Sicut pro se at

iudas quando eum prodidit. **Vn-**
Augustin. in epla ad dyostocum
et est epistola 68. MUNDUS iste pe-
riculosior est blandus quam mole-
stus. et magis cauendus est: cum
se allicit diligere quam cum se amonee
cogit quam contempni. Seruit ergo homi-
ad nuquam: dat sanitatem: diuitias
et amicitias. Sed in fine stric-
timus: computum exigit de expen-
sis. Vn August. in confessione. O a-
matores mundi. Cuius rei gratia mi-
litatis. Maior ne poterit esse spes
vestra in mundo quam ut amici mundi
ficiis. Et tibi quid nisi fragile ple-
num periculis. et per quos pericula
perueniunt ad maius periculum. p-
cant hec omnia. et dimittam hec
vana et inania et conferam nos ad
solam inquisitionem eorum quam sinez
non habere vita hec misera est mors in-
certa subito subripit. et post hec
negligentie supplicia lueda sunt. Quinto
hospitem recedente perpetue
oblivioni tradit. Eccl. 4. Malicia
hospiti oblivione faciet luxurie ma-
rie et in fine huius renudatio opum
illi. et Sapient. 2. Non enim obli-
uionem accipiet per tempus et non habet
memoria opum nostrorum. Dubitatio
lralis. Vt qui dampnati in inferno agunt
penitentiam de eo quam non peccauerunt. Quod non
quam secundum August. de sermone ad romanos. c. 26. Et al-
legat magister. et similia. di. 4. c. 1. Sic il-
li qui cum christo regnabunt nullas in se male
voluntatis reliquias habent: ita illi qui
erunt in supplicio ignis etiam cum dy-
abolo et angelis eius deputati nullam ha-
bent voluntatis reliquias. et bonam voluntatem
poterunt habere voluntatem. si penitentiam de
peccatis est voluntas. et non agere penitentiam
de peccatis. pro Beati. super Canon. f. 9. 88

In perpetuum. Nec enim. Dicit enim
Comentator super libro de vita a
morte: quod entia in quibus dominat
mixtio ignis et aque sunt longio-
ris existencie. In iusto autem est mix-
tio ignis caritatis et aque patien-
tie in tribulatione. Et ideo non est
miserum si sint magne permanencie. et
apud dominum est merces eorum
Qui seruit fidei domino certus est
de fidei mercede. Qui autem infidelem fre-
quenter decipit. Sed deus est iustis-
simus dominus. In ps. Iustus dominus in
omnibus operibus suis. Quia iustus
dominus et iusticias dilexit. Et ideo
unicuique iusto dicit deus illud Gen.
14. Ego protector tuus sum. et merces
tua mecum magna nimis. De hac
mercede dicit Augustinus de verbis domini
loquens deo. Domine inquit promisi-
sti michi omnia bona si amem te: da
te solum et sufficit michi. Per op-
positum mala domini defraudant ser-
uos suos seruientes de mercede con-
digna et hoc est graue peccatum.
Quatuor enim genera peccatorum in scrip-
tura inuenimus: quod dicitur dama-
re ad dominum per vindictam: viz op-
pressio pauperum: cladem: homici-
dium: flagitium: sodomiticum et
fraudatio operariorum a mercede.
De pauperum oppressione et precipue
pupilloz et viduarum quomodo
damant ad dominum declaratur
Exo di. 3. vbi dicitur: quod ascendit
clamor filioz israel ab operibus ad
dominum. Sed inter omnes oppres-
siones clamantes ad dominum vi-
dentur maxime clamare oppresi-
ones et extorite actiones facte contra
viduas et pupillos: qui sunt per-
sone indigentes auxilio. Vnde signa-

ter dicit Exo. 22. Vidue et pupillo
non noceris: si leseris eos vocifera-
buntur ad me et exaudiam clamores
eorum. Secundo clamat ad deum da-
destinum homicidium. Vnde Gen. 2. Cum
Cain occidisset fratrem suum Abel
dicit ad eum deus. Quid fecisti. Ecce
vox sanguinis fratris tui Abel da-
mat ad me de terra. Tercio da-
mat vicium contra naturam. Gen. 8.
Clamor sodomorum et gomorum
multiplicatus est et peccatum eorum
aggrauatum est nimis. De hoc Aug.
3. de ser. c. 8. Flagitia que sunt contra na-
turam vbi que et semper detestanda atque
punienda sunt: quia sodomitatum fue-
runt: que si omnes gentes facerent: eodem
crimis reatu divina lege tenerentur
que nec sic fecerit homines vel se illo vteret-
ur modo. Violat que prope ipsa societas
que cum deo nobis esse debet cum eadem na-
tura cuius ille auctor est: libidinis per-
uisione polluit. Quarto clamat ad
deum per vindictam defraudatio serui-
entium siue famulorum. Vnde Tobias
dicit filium suum Tobias. et Ruicque
aliquid tibi operatus fuerit statim
mercedem ei restitue et merces mer-
cenarii omnino apud te non maneat.
Quod multi iniusti faciunt dominum que mer-
cedem debitam cito tempore non persolunt
que famulos suos furari compellunt: quia
numquam erit famulus fidelis domino quem
infideles expectant in retribuendo.
De isto clamore dicit Ia. 4. Ecce mer-
ces operariorum vestrorum que messuerunt
segetes vestras que fraudata est a vo-
bis clamat et clamor eorum in aures
domini sabaoth introiit. Non
sic se habet deus ad hominem si-
bi seruientem: sed mercedem sem-
per paratam. Ecclesiastici vnde dicitur

Benedictio dei in mercedem iusti
 festinat a i honore veloci p[er]cessus
 illius fructificat. **Et Apocal. vltio**
Ecce venio cito a merces mea me
cum e[st] redde[re] vnicuiq[ue] s[ecundu]m opera
sua. Et g[ra]t[ia] merces sanctor[um] apud
dn[um] a cognitio eor[um] ap[ud] altissimu[m]
q[ui] diceret. Nichil peribit de labo[re]
iustoru[m]: no[n] factu[m]: no[n] verbu[m] in o
nec cogitatio q[ui] totu[m] erit p[er]fecte
redditu[m] Sap. 10. Reddit de iustis
mercede[m] labo[rum] suoru[m]. Ex quo sum[us]
suu[m] a operam[us] oduci p[er] mercede[m] reci
pienda[m] Iu[st] illud Math. 2. Simi
le est regnu[m] celo[rum] homini patrifam
ilias qui exit p[ri]mo mane oduce
re operarios in vineam suam. Et i
fra. Voca operarios a redde ill[is] m[er]
cedem. No[n] debem[us] esse ociosi. Vi
ta e[st] m[er]it[us] p[re]sens e[st] temp[us] operandi a
vita futura e[st] temp[us] festiuandi a
sabbatisandi a requiescedi. Vn[de] q[ui]
volu[n]t mo[n] habere sabbatu[m]: habe
bunt in futuro temp[us] laborandi.
In p[ri]s. Laborabit in eternu[m] a vni[us]
adhuc in finem. Notandum e[st]
fm medicos q[ui] Crisis sex die cu[m]
ge[n]t[ur] regularit[er] e[st] ad matu[m]: septia die
e[st] ad t[er]m[inu]m creticitatis. Vn[de] Galien[us]
li. suo de Creticis dieb[us] naturam
septime diei e[st] equipat: ferte ve
ro assimulat tirano. Moraliter p[er]
infirmitatem labo[rum] p[re]ntis vite itel
ligit in qua p[er] opa penitentie labo
rae tenemur Luc. 13. Sex dies fut
in quib[us] oportet laborare a opa
ri. de hac at infirmitate aliq[ui] cretica
re p[ro]ponit 6. die i vita p[re]nti. a fut d
li qui ocio a q[ui] se dant totalit[er] in
p[re]nti. S[ed] certe crisis ista regularit[er] e[st]
mala. Nam qui huiusmodi opa
penitentie renu[n]t[ur] in futuro opera

pene etne p[er]soluet **Leuit. 23. Ois**
 anima que afflicta no[n] fuerit i die
 hac peribit de populo suo. **Et per**
 oppositum qui b[er] tribulant[ur] i ope
 rib[us] penitentie a p[er] p[er]ctis suis vera
 tur q[ui] p[er] sex dies laborat a in sep
 tiovite sue requiescunt **Exo. 31. Di**
es septima sabbati e[st] a requies
scat[ur] d[omi]no. Et certe tuc e[st] p[er]fecta cri
sis q[ui] tuc cessabit omis infirmitas
tedij a t[em]ptaco[n]um mundi carnis
a dyaboli Joh. 2. Hora 4. reliquit
eu[m] febris. a q[ui] sic crecitant sami fi
unt. Et g[ra]t[ia] sexta dies moralit[er] i cre
ticado q[ui] tyrannus fm Galienu[m].
Quia illi qui delictis a q[ui] se dant
in hac vita carni se subiciunt. Cui[us]
fomite vocat Aug[ustinus] tyrannu[m] Sed
dies septim[us] e[st] verus rex sub quo
sp[iritus] libertatis donat. In cuius fi
gura d[icitur] Dan. 12. Rex venit die 4.
ad damielez a eripuit eu[m] de lacu
leomis. Nos g[ra]t[ia] qui mercede[m] spera[nt]
operib[us] merito ius in vita p[re]senti
studeam[us]. Et aut[em] qui operat[ur] mer
ces imputat: no[n] fm gra[ti]a s[ed] fm de
bitu[m]. Narrat sextus Julius li. 1. c.
u[bi] qliter Cyrus rex p[er] sa[er]dotes animos
populariu[m] in exercitu aimauerit
ad pugnam. Primo ei toto vno
die eos in quadam silua excidenda
imtabilit[er] fatigauit. Seque[n]te vero
die dedit liberalissimas epulas i
ter q[ui]s accessit ad eos a q[ui] huius ab
eis. quo de illis dieb[us] magis gau
derent vel die succisionis vel die e
pulaco[n]is. Illi responderu[n]t q[ui] die
secundo. Tunc sibi iunxit. Per hoc i
quit ad illa pueniedum est. sic
ecia[m] liberi a beati e[st] no[n] potestis mi
si medos viceritis. atq[ue] ita eos ad
cupiditate[m] p[er]lij cocitavit Isto mo
 p. 30

123

modo nobis semp̄ in defesse cogi-
tandū est: q̄ ad mercedē vite eter-
ne nō possum⁹ peruenire n̄ p̄ labo-
res p̄ntes. **Silua** em̄ peccatoꝝ & secu-
ritib⁹ linguaz n̄rāz oportet p̄ ofes-
sionē succidē die hui⁹ vite: si vob⁹
ad cenā vite eterne finaliter perue-
nire: q̄ **Iher. 31.** Quiescet vox tua
a ploratuꝝ oculi tui a lacrimis q̄
ē merces op̄i tuo. Et dñs s̄ q̄a hęc
merces n̄ iustis p̄mittit vidēdū
ē quis sit vice dicēd⁹ iust⁹. **Descri-**
bit em̄ Eze. 18. sic. Vir si fuerit ius-
tus & fecerit iudiciū & iusticiā in
montib⁹ nō comedet a oculos fu-
cos nō leuauerit ad ydola: dñm⁹ is-
rahel & vxorē p̄imi sui n̄ violaue-
rit & ad mulierē mēstruatam nō
accesserit & hōiem nō ostristauerit
pign⁹ debitori reddiderit: p̄ vim
nichil rapuerit: panē suū esuriēti
dederit & nudū operuerit vestimē-
to: ad vsurā nō omodauerit: & a
plus nō accepit: ab iniquitate au-
tē manū suā & iudiciū fecerit: &
inter virū & virū. & in p̄ceptis me-
is ambulauerit & iudicia mea cu-
stodierit: vt faciat veritatē: h̄ ius-
tus ē & vita viuet ait dñs. In ista
descriptione ponunt̄ 14. grad⁹ ius-
ticię. **Prim⁹** grad⁹ ē facere iudi-
ciū & iusticiā. Iudiciū p̄ plenariā
reatus sui ofessionē. Iusticiā p̄ cō-
dignā satisfactōē. **In ps. Feci iu-**
diciū & iusticiā. S; q̄a forte nō nul-
li p̄mā faciūt vt videant̄ ab hōi-
b⁹. **Secund⁹** grad⁹ ē: nō i mō-
tib⁹ comedere. In mōtib⁹ comedit
q̄ de multitudie bonoz op̄m iamē
delectādo gl̄at: q̄lis fuit ille pha-
rise⁹: de q̄ **Luce. 18.** q̄ dicit. Dñe ge-
n̄tias ago tibi: q̄a nō sū sicut ceteri

Quia sic iustitia

hōies. **In hui⁹ figurā** legimus
Gen. 31. q̄ **Laban** inuitauit **Ra-**
chel ad comedendū in montib⁹
Galaad sup̄ aceruiz lapidū. **Q̄s**
fit cū dyabol⁹ suggerit hōi: vt de
multitudine bonoz op̄m gl̄oret
S; quia nō sufficit de p̄teritis p̄i-
tētiam facere: nisi seq̄tur penitētia
iterū nō omittere. **Iō** tertius ḡ-
d⁹ iusticię ē: oculos nō leuare ad
ydola dñm⁹ israhel. ydola sūt p̄tā
q̄ a multis colunt̄: ad hęc nō o-
culos leuare debemus p̄ complacen-
tiam de peccato: sed potius dicere
cum **Psalmista.** Auerte oculos
meos: ne videant vanitatē. **Qu-**
tus grad⁹ est: vxorem p̄ximi
nō violare. **Proximus** noster est
xp̄us **Luce. 10.** Quis tibi videtur
proximus fuisse illi qui incidit in
latrones. Et dicit q̄ **Samaritan⁹**
qui tibi figurat xp̄m: vxor p̄ximi ē
anima humana. **Quicumq̄** ergo
mala doctrina vel malo exemplo
animā xp̄i corrumpit & allicat ad
peccatū h̄ moraliter vxorē p̄ximi
violat & iniustū se esse dēdat.
Corinth. 7. Quicumq̄ sc̄ptum dei
violauerit disperdet illū deus.
Quintus grad⁹ ad mulierem mē-
struatam nō accēdē: ad p̄sonas
vicis iereticaz societate nō habe-
re **Leuit. 14.** Qui tetigerit mēstru-
atam imund⁹ erit s̄m legē. & p̄.
17. Qui cum sapientib⁹ graditur
sapiens erit. **Amicus** stultozum
similis efficietur. Et ideo in **Psal-**
Cum sancto sanctus eris. **Mē-**
struata mulier inficit speculum &
maxime nouū. sicut dicit̄ i de sop-
no & vigilia. **Sic** mala p̄sona infe-
cta p̄tō hōiem quicumq̄ purū

p malaz societatem a maxime in
 uenem inficit. **Sextus gradus**
 est hoiem nō crīstari p irā a im
 patiētiā: qđ faciūt pacis ptur
 batores in republica **Exo. 22.** Ad
 uenā nō crīstabis neq; affliges.
Ro. 12. Si hie potest cū omnib⁹ ho
 mim⁹ pacē hūtes. **Septimus**
 grad⁹ ē pign⁹ debitori reddere. Il
 le pign⁹ debitori reddit q̄ iniuriā
 sibi factā ex animo omīno dimittit
Exo. 22. Si pign⁹ a primo accepe
 ris an̄ solis occasū reddē illi. hoc ē
 si q̄s te offenderit: statū q̄ntū; ad
 tantorē dimittas ei **Ep̄. 2.** Sol nō
 occidat sup iracūdiā vrām. **Octau⁹**
 grad⁹ ē p vim nichil rape
 re. Moralit nō solū; rapina corpo
 ralis iusto interdicit s̄ etiā spūa
 lis. Est em̄ rapina triplex: gle las
 ciue a pecunie. **Glam** rapiūt su
 perbi a do: q̄ **Thimo. 1.** Soli dō
 honor a gla. **Et ysa. 62.** Glaz meā
 alteri nō dabo. **Et ysa. 61.** Ego dñs
 oblo hñs ra in ho a vanā glam
 in bonis operib⁹. **Lasciuā** rapiūt
 libūci. In cuius figurā filij benia
 min q̄ interpretant a simini rapiūt
 sibi vxores de v̄ gimib⁹ choros du
 cētib⁹ in silo **Judic. 21.** Decimā
 rapiūt auari **ysa. 3.** Rapina pau
 pis in domo vrā. **Et ps̄. 11.** Alij di
 uidūt ppria a ditiores fiūt: alij ra
 piūt aliena a sp̄ in egestate sunt
Aues rapaces sūt sp̄ macilente. **1**
Corint. 6. 6. Neq; rapaces regnū
 dei possidebūt. **Non⁹ grad⁹** ē pa
 nē esuriēti dare. nō sufficit nō ra
 pe: imo oportet alteri indigentī
 erogare **ysa. 48.** Fūge esuriēti pa
 nez tuū. **Decim⁹ grad⁹** ē nuduz
 opere restimētū. **hū⁹** est qui sci

entia a vtutib⁹ caret. **Vnde** aīa in
 sua creatōe est sicut tabula nuda
 in q̄ nichil depingit̄. **3. de aīa ysa.**
48. Cum videris nudū operi eum
Vndecim⁹ grad⁹ ē: ad vsuram
 nō accōmodare. **Ad vsurā** comō
 dat q̄ pene etne se obligat ppter
 momētaneā delcātionem. **Sic** p̄t̄
 in **Glosa** sup illud ps̄. **Ex vsuris.**
Duodecim⁹ grad⁹ est. **Ab imq̄**
 tate auctere manū suā. hoc ē a mu
 nere a p̄mit effectū p causa: quia
 ubi curēt munera ibi cōiter fit in
 iquitas. **In ps̄** dextera eoz dextera
 imq̄tatis. **Et q̄re.** Certe q̄ dextera
 eoz ēpleta ē muneib⁹. **Decim⁹**
 terci⁹ ḡdus ē iudiciū verū facere i
 ter vix a vix. **Et** illud est nō solū
 cōtra malos iudices in publico.
 sed etiā cōtra iudicātes in occulto
 sicut faciunt suspiciosi: inuidi a
 tradores. **Isti** ei auctēt q̄si dyate
 ma de capite dei. **Sibi** em̄ conuēiā
 solūmodo officii; de oculis **Job**
19. Spoliavit me gloria mea: ab
 stulit coronam de capite meo. **Decimus**
 quartus gradus est. **In**
 p̄ceptis dei ambulare proficien
 do de virtute in virtutem. **Deci**
 mus quintus gradus est. **Judicia**
 dei custodire vt faciat veritatem
 hoc est pseuerātiā habere fide
 lem. **Et** qui ista 14. habuerit. **B** ius
 tus est. **Et** qui sic dixerint: iusti in
 uenient quid respondeant.

192

Lectio septuagesima.
De deo accipient regnum de coris a
 dyadema sp̄i de manu dñi: q̄mā
 dextera sua reget illos a brachio
 scō suo defēdet eos. **Dedāto** q̄ll
 ter iusti hñt in p̄nti vita securita
 tē. **B** declarat̄ q̄lē hēbunt i futuro
 P. 2.

famo

felicitatem Et dicitur de eis qua
 tuor in hodierna lectioe: viz qd do
 minabuntur in honore: coronabu
 int ai de core: cōseruabuntur sub
 bono tutore a defensabunt a di ti
 more. **Primo** g̃ spūs sanct⁹ dicit
 qd iusti in futuro iudicio generali
 dominabunt in honore: quia acci
 pient regnū de core. **Quādo** emz
 anima beata p̃fectum obtinebit
 regnū super corpus gloriosum
 clarum a subtile: agibile a impas
 sibile: tunc erit anime gloriosum
 regere corpus suum: quod tamē
 est modo valde tediosū: quia **Sa
 pie 9.** Corpus quod corrumpitur
 aggrauat animā. Et idō regnū
 anime super corpus erit tunc tem
 poris regnū decoris: quādo ani
 ma subiecta erit p̃fecte volunta
 ti dei. a corpus voluntati anime
Matth. 6. Adueniat regnū tuum:
 fiat voluntas tua etc. **¶** Vbi no
 tandum: qd regnū decoris est ce
 lum: regnū timoris mūdus: reg
 num hororis infernus. **Ceterū** nā
 qd est regnū decoris a glorie **In
 ps.** Gloriā regni tui dicent a po
 tuā lo **Ve no. fa. fi. ho. po. t.** a glo
 mag. reg. tui. Et **Matth. 11.** Regnū
 celoz vim patit a violētū rapiūt
 illud **Bernard⁹** in flor. li. 9. c. 16.
Quātoz sūt genera hominū reg
 nū celoz possidentū: alij violētū
 rapiūt: alij mercant: alij furātur
 alij cōpelluntur ad illud. **Rapiūt**
 qui relinquūt oīa a sequūtur xp̃z
Sūt alij inferioris grad⁹ a quib⁹
 metūt carnalia dum semināt spi
 ritualia. Et dicuntur mercatores.
Sūt alij qui nōnulla bona occulte
 faciūt. a hñ furari dicunt: qd lau

dem humanā vitam: solo di
 uino testimonio sūt ceteri. **¶** Qui aē
 qui cōpellunt sūt paupes necessa
 rio: qd h ignis paupertatis p̃bat:
 deo dispensāte. **De quib⁹ dicit.** Com
 pelle intrare. **Compellunt** em̃ va
 rijs oppressiomb⁹ a necessitatib⁹
 afflicti. **De Bernard⁹** **¶** Secūda
 mūd⁹ iste est regnū timoris **Luc.
 21.** Surget gēs extra gētem. a reg
 uum adūsus regnū a erūt pesti
 len. a fa. a t. p. lo. **Ist⁹** regnū xp̃s
 cōp̃sit qm fugit ab hoib⁹ qd eū egē
 fecisse volēb̃t. sic p̃ **Jo. 6.** a **Jo. 18**
dicit. Regnū meū nō est de hoc mū
 do. Et tē ist⁹ regnū timoris sic de
 dāt **Boeti⁹** 3. de so. p. 4. alludens
 historie de dyonisiō fido tirāno.
Exptus iquit sortis sue p̃cūti ti
 rān⁹ regni met⁹ pendētis sup̃ ver
 ticē gladij fere sit aut hāc histo
 riā plan⁹ narrat **Macrobi⁹** super
 sōpno **Scipiōis** li. 1. **Dyonisi⁹** māt
 aule fide indēmētissim⁹ i cubator
 familiari qndā suo b̃tām estimā
 ti vicā tirāni volēs qd p̃petuo me
 tu qd qd impendētia p̃cūloz p̃lēt
 eēt oīdere: gladiū vagina rapitū
 a a capillo de pilo equo pendēte
 mucrone dimisso iussit familiars
 illi⁹ capiri int̃ epulas i minere. Cū
 qd ille int̃ fidas a tirannicas copi
 as p̃ntis mortis grauatē pericu
 lo. **Talis** est inquit **Dyonisi⁹** vi
 ta quā tu beata: putabas. **Sic** mor
 tem nobis semp̃ immnētem p̃ui
 dem⁹. **Estima** quādo felix esse po
 terit qui timere nō desinit. **Istud**
 bene aduertit ille nobilis trium
 phator romanus **Cypus** de quo
 narrat **Quidius**. 14. **Merhamoz**
 phosios postmedium **Cypus** iste

veniens de bello in quo p romais
 puguerunt a triumphu habuerat
 subito a casu resperit in vnda; de
 p tendit facie esse comutam. **Esti**
 mas at se delusi p ymaginē in aq
 manū ad caput apposuit a in fio
 te cornua repperit. **Statimq;** sacri
 ficās dñs suis intestinis hostiarū
 insit pphetam requirere quid is
 tud pbigiū desigret ppheta vō no
 mie **Strages** cōsiderans a cōsu
 lens diligēter. **Responditq;** fata
 tum erat q si intraret muros ciui
 tatis romane rex fieret romanorū
 p se a suis successorib⁹ in eternū
Vñ de sibi sic. **Rex** ait o salue t. n
 recipe tuisq;. **Dic** locus a lacie pa
 rebūt comb⁹ artes. **Tu** mō cūpe
 moras portas intrate patētes **Ap**
 p̄ia sic fata vltē ham vrbē recep
 tus. **Rex** eius a sceptro tutus poti
 re p̄hē. **Retulit** ille pedem cornu
 tam a memb⁹ vrbis. **Auertēs** fa
 ciem paul ha paul omnia dixit **Ta**
 lia dñi pellāt multoq; ego iustius
 eū. **Exul** agā q̄ me videat capito
 lia regem. **Vult** dicere q̄ audito
 responso pphē q̄ futurus esset ex
 romanorū si vrbem intrasset. **Sta**
 tim aūt facie toruo vultu a ciui
 tate cepit rediē a fugē a ciuitate
 rogās deos q̄ talia fata aūterent
 paul a pellerent ab eo afferens se
 malle exulasse p̄sp̄er q̄ dyadema
 igni suscipē a ciuitate intrāe **Sta**
 tim ergo misit p p̄ibus a p sena
 tu romano vt ad eū extra ciuita
 tem venirent. **Et** factō monticulo
 de terra op̄tisq; comb⁹ suis coro
 na de lauro alloquebat romanos
 in hac lina. **Est** inquit p̄res o scrip
 ti vñ in hac multitudine quē vi

detis quē nisi ab vrbē vestra repu
 leritis erit rex vester. **Et** sicut dicit
 ppheta vobis dabit vobis iura fa
 miliaria a onera seruitutis. **Et** iaz
 dudū intrasse poterat vrbē n̄ ego
 eū impediuissē. **Quis** tamen sit
 nō dicam nomie s̄ signo. **Ille** est
 qui cornua in capite gerit. **Popu**
 lus motus succlamauit **Quis** est
 ille. **Et** quilibet resperit frontē al
 teri. **Tūc** Typus dicit ad p̄lm
Ecce inquit quē q̄ritis habetis. a
 statim populo respiciente dissol
 uit coronam de capite a cornua e
 ius oñdit. **Quo** viso omēs supra
 modū doluerūt a fecerūt eū itera
 to coronā imponē capiti. a quia
 muros ciuitatis intrare volebat
 tantum sibi de terra dederūt quātū
 vñ aratru; circumcigere potuit
 vno die. **Sic** igitur iste p̄ce; ma
 hūit ciuitatis q̄ gloriam suaz. **Vñ**
 de inter alia dicit sic. **Ille** quidem
 potuit portas irumpere apertas.
Sed nos obstitimus quūvis con
 iunctior illo **Nemo** in vos est vrbē
 vrbē prohibete q̄rites. **Aut** si dig
 nus erit grauib⁹ vincite eache
 nis. **Aut** hinc metum fatalis mor
 te tiram. **Est** ergo regnum mūdi
 regnum amoris. **Vñ** **Valerius**
 libro sexto ca. secūdo. **Rex** inquit
 sub p̄lis iudicij quem ferunt sibi
 traditum dyadema ante q̄ capiti
 imponeret diu retentum confide
 rasse a dixisse. **O** nobilem magis
 q̄ felicem pannum quem si quis
 penitus cognoscat q̄ multis solli
 cidimb⁹; periculis a miserijs
 sic refer tus: nec humi iacētem tol
 lere velit. **Tercio** infernus est reg
 num hororis siue doloris v̄ dñae
 P. 7

121

Nota

Ille tyrannus qui est rex sup omnes
 filios supbie **Job. xi** **Vbi** nullus or-
 do sed sempiternus horroz inhabi-
 tac: cuius horroz nichil sup terrā
 cōparari potest **Sapie. i.** Non est
 infernoz regnū in terra: suple in
 superficie terre sed circa cētrū. **Nō**
ē hoc terciū regnum nec secūduz
 sed primū accipiet sancti. **Et** idō
 dominabūtur in honore: quia ac-
 cipiet regnum de coris. **Secūdo**
 coronabūtur cum de core **Vñ** sub-
 iūgitur q accipiet dyadema speci-
 ei de manu domini. **Dyadema** est
 corona regia. **Et** dicit a dya quod
 est duo a demo is: quia demit pñ-
 cipiam a finem. **Et** ē pprie de auro
 a lapidib⁹ p̄ciosis **Vñ** **Grecism⁹**
Virginis est certū: cleriqz corona
 poete **Laurea**: rex gestat dyadēa
 vel indupator. **Et** est **Exentris** his
 ppter metū: a imperator. **Et** certe
 beatitudo iustoz bene vocatur dy-
 adema: duo em mala patimur fil-
 culpā a penā: que duo penitus ces-
 sabūt. **Peniqz** etiā anime ignota
 a in corpore corrupcōis potētiam
Vñ de quolibet iusto exponi p̄t il-
 lud ps. **Sm** aliā trāspōitionē. **Su**
 p ipsū autēz effloret dyadema
 meū. **Vbi** nostra trāslatio haret
Sāficatio mea. **Et** **psa. 62.** **Eris** co-
 rona glē in manu dñi a dyadēa
 regni in manu dei mi **Illud** dyade-
 ma accipiet nō de manu alicuius
 āgeli vel archāgeli s de manu do-
 minia de ipso xpo: q man⁹ domi-
 bi: q dñs p̄ oia p filū opat. **In**
ps. **Fiat** man⁹ tua vt saluet me:
 qm viā tuā elegi. **Vel** de māu do-
 minia de ptāte iudiciaria xpi. **T**
Tercio obfuebūt sub bono tuto

re. **Et** iō subdit. **Rm** dextera tua te-
 get illos: dextera ps in oi aiali est
 fortior sinistra a dignior. p̄mo de a-
 nimalib⁹ a. 2. de celo. **Dextera** ē
 dei s̄i p̄tegent: q sub ei⁹ oipotētia
 req̄sēt **Vñ** d̄t **Anselm⁹** **Pro** solo-
 gnoz. 14 de ptāte b̄tōz **Si** ptās q̄-
 ritur oipotētēs erūt volūtatē sue
 sicut de⁹ sue. **Nā** sic de⁹ poterit qd
 volet p seip̄m: ita poterit illi qd vo-
 lunt p illum: q̄a sicut illi nō aliud
 volent q̄ qd ille: ita ille volet que-
 quid illi volēt **In** **Psalmo.** **Et** em
 illic man⁹ tua deducet me a tene-
 bit me dextera tua. **Quarto** defen-
 sabūtur ab omni terrore. **Et** iō vl-
 timo subinfertur. **Et** brachio san-
 cto suo defendet illos. **Brachium**
 dei patris dicitur xps **psa. 43** **Do-**
 mine q̄s credit auditui nro a bra-
 chiū dñi cui euclatu est. **Nō** solū
 at brachiū patris d̄t xps: imo bra-
 chiū nrm si sim⁹ vñū corp⁹ aū dō
 patre p caritatem **psa. 33.** **Dom-**
 ne miserere nostri: te em expēda-
 es. bra. no. in ma. a sa. nē. in tēp-
 re tribulacōis **In** isto brachio ē
 nostra munitio: nostra tutio. a
 nostra fruitio **Scitis** em q in bra-
 chio sit minutio sāguinis p totū
 us corporis sāitate. ps em: sana-
 minuitur p curacōe ptis infirme
In toto at corpore gn̄is hūani nō
 fuit alia ps tō p̄fede sana: n̄ ist⁹
 brachiam nrm xps. **Et** iō in ipso
 facta ē munitio p totū ecclesie sāi-
 tate **In** ps. **Saluauit** sibi dextera
 ei⁹ a brachiū sanctū ei⁹ **Istud** bē-
 chiū fuit calefctm p motū a ignē
 p motū certū iūneris. 33 āno **In**
 quo spaco frequenter legim⁹ eū fa-
 tigatū p ignē vxo: quia imitēta

tempore passionis circumdeditur
 eum iudei facibus a lanternis. Fuit
 ligatus in eius flagellatione profu-
 de percussus. habuit tamen val-
 de malum potum in eius minutione.
 quia In Ps. Pederunt in escam me-
 am selam in siti mea potauerunt me
 aceto. Datur enim potus homini
 minuto ut sanguis fortius exeat
 Certe sanguis iste fuit nobis me-
 dicina salutis Aug. Purus sanguis
 medici factus est medicamentum
 egroti In ps. Redemisti in brachio
 tuo populum tuum filios Jacob a io.
Secundo in brachio isto est nostrum
 finitio in quo solo inimicos nostros
 prosternimus. Nullum enim opus no-
 strum meritorium est satisfactionis
 pro peccatis nostris. nisi in virtute
 istius brachii: contra quod nichil
 possunt adularii nostri. In ps.
In brachio virtutis tue. Et Sapi-
entia. Virtuti brachii tui quis re-
 sistet. Tercio in isto brachio est
 nostra finitio ps. 20. In brachio
 suo portabit agnos et in sinu suo
 leuabit fetas ipse portabit quasi di-
 ceret In die iudicii quando diuidet
 bonos a malis sicut pastor segre-
 gat oues ab hedis tunc agnos por-
 tabit id est innocentes acceptabit
 a hoc brachio: quia simpliciter in-
 nocentes non habentes usum liberi
 arbitrii pro sola minutione illius
 brachii saluabuntur. Et in sinu suo
 leuabit duces eos in colum et fetas
 similiter portabit acceptabit pro
 sonas fecundas meritis non solum in-
 nocentes imo etiam peccatores qui o-
 nes saluabuntur non virtute propria: sed
 in isto sancto brachio. Vnde in ps.
 Brachium eorum non saluabit eos. s

terera tua a brachium tuum a r-
 limatio vultus tui: qui oplacuiti
 in eis ac.
Lectio. 11.
E accipiet armaturam zelus
 illius a armabit creaturas
 ad ultionem inimicorum. In
duet pro thorace iusticiam a accipiet
pro galea iudicium rectum. Sumet scu-
tu impugnabile equitatem acu-
et diram iram in lanceam. Postquam
spiritus sanctus declarauit futuram bono-
rum retributionem. Sic dedit ad decla-
randum futuram malorum punitionem
Et circa hoc tria facit. Primum
describit christi iudicis aduentus
impugnabilem apparitionem.
Secundo creature christo consentien-
tis intolerabilem cooperationem.
ibi Et expugnabit eum eo. Ter-
cio sententie iudicis indispensa-
bilem executionem. ibi. Contra
illos stabit spiritus virtutis.
Circa primum duo facit. primo ta-
ngit quomodo armabit in generali. Se-
cundo exprimit in speciali. ibi. Indu-
et. Circa primum auctor tria facit
Primo quod armabit seipsum. Secundo
quod suum exercitum. Tercio ostendit ad
quem effectum. Secunda per se ibi. Et ar-
mabit. Tercia ibi. Ad ultionem
Circa primum est aduertendum quod
quod homines se volentes vindicare de i-
micis contra se solent armari. Iohannes christus in re-
miis ad iudicium describit hunc spiritus
sanctus tamquam armatus hominem ut ostendat
in eo seueritatem a sufficientem potestatem
Quia sic armatus potest ledere inermem a
non ledit: ita christus reprobus puniet nec
in aliquo poterit impediri. Et ergo quod acci-
piet armaturam zelus illius. ipse ze-
lans a ad modum zelantis a offen-
si se habens accipiet arma. In
 p. 6.

146

11

Aduentus christi in iudicium mundi
 et ad iudicium armatus

p̄m̄d̄ enim aduentū venit m̄t̄s
 a meritis **Math. 21.** Ecce rex tuus
 venit tibi māfuetus Et iō meritis
 quāa v̄iz in carne passibili a mō-
 li venicō potuit vulnerari ysaie
 43. **Vulnerat⁹ est p̄pter iniquitates**
 nostras. **Sed tūc veniet cum tali**
b⁹ armis: v̄iz cum carne impassi-
 bili a immortalī: quāa om̄ino vul-
 nerari n̄ poterit **Luc. 21.** Videbūt
 filiū hominis venietē in nubib⁹
 cum potestate magna ac. Et tūc
 nō p̄cet: q̄a **Proū. 6.** Zelus a fu-
 ro: viri nō p̄cet in die vindicte
Secūdo dicit q̄ nō soluz armabit
 seip̄s sed etiā exercitū suū **Vnde**
 subdit q̄ armabit creaturā dādo
 v̄iz tam angelis bonis q̄ hōib⁹
 v̄tutem a volūtatem acceptandi il-
 lud iudiciū a penam faciendam in
 reprobos. **Er̄it em̄ oīs creatura bo-**
na cōcors in sētentia auz xp̄o iudi-
ce illa die sine misericordia: sine cō-
passione aliq̄ua miseris exhiben-
da. Et id̄o t̄rcio subiūgit **Ad quē**
effeduz erit iudex cū exercitū suo
in armis v̄iz ad v̄lōnē inimicōz
Ille em̄ qui est modo pater m̄ia
erit tūc t̄pis deus v̄lōnū **In ps.**
Deus v̄lōnū dñs deus v̄lōnūz
libere egit a Deutro. 32. Mea ē v̄l-
 tio a ego retribuam eis in t̄pe
Consequēter describit ista arma-
tura in speciali: quātum ad duo.
Primo quātum ad arma defensi-
ua. **Secūdo quātum ad arma inua-**
sua. **Arma defensiva specificant**
hec tria: v̄iz lorica: galea a scutiz.
Quātum ad arma inuasua nō spe-
cificatur h̄ nisi vnū gen⁹ armōū
v̄iz lancea dicit ḡ sic **Induet pro-**
phragē iusticiā. **Thyraz sū Pa-**

piā est equōdūm ad p̄tē corp̄is
 q̄ est pectus a ad munimentū mi-
 litare qd̄ s̄i lorica. **Induet ḡ xp̄s**
p̄ lorica iusticiā ysa. 49. **Indutus**
est iusticia vt lorica. **Sc̄tis em̄ q̄**
lorica ex circulis ferreis sibi inuicē
cōnexis op̄onit: ita iusticia ex dei
 legib⁹ a p̄ceptis diuinis sibi inuicē
 tem sine cōtradictione cōcordan-
 tib⁹ cōstituitur. **Sequit.** **Et accipi-**
et p̄ galea iudiciū certum: quia si
ne quo aiq̄ errore iudicabit: **Pro-**
ū. 16. **Diuinacō in labijs regis nō**
errabit in iudicio os eius. **Sequit**
Sūmet scutum iexpugnabile eq̄-
tatē **In ps.** **Judicabit oīs terra-**
tū in iusticia a p̄o in eq̄tate. **It̄d̄**
iudiciū appetūt sancti. **In quocū-**
psona dicit ps. **Apprehēde arma**
a scutum a exurge i adiutorium
mei **Sequit** **Acuet dirā iram in**
lanceā hoc ē in v̄idicā pungendo
p̄ferendo s̄m̄am dāpnationis pu-
mētē cōtra malos **Job. 16. Circū-**
dehit me lanceis suis cōulneant
lumbos suos **Et dicit ira dei tūc tē-**
poris dira ad differenciā ire quā
et p̄cet modo: q̄ est m̄tis ira a s̄i-
aus **In ps.** **Iratus es a misertus**
es nobis **Et Abacuc. 3.** **Tūc cum**
iratus fueris misericordie t̄o: da-
beris **Quia i sētētia libere tacta-**
tum est: q̄ boni tam angeli q̄ hōi-
nes sine op̄assiōe ad miseros xp̄o
assistent i iudicio **Dubitacō po-**
test esse. **Vtū beati post diē iudi-**
cij gaudebūt de p̄is dāpnatorz
Et videt q̄ nō: q̄ qd̄ viciōsum est
i viatore nō debz poni i cōmplē-
sore. **Sed hoc ē maxime vitupera-**
bile in viatore: q̄ letet a gaudeat
de p̄is alioz: ḡ ac. **P̄terea cō-**

passio per se; et caritate. Ergo ubi
maior caritas ibi erit perfectior com-
passio. **S**ed in bonis est summa caritas
et perfectissima compassio. **Q**uod non gau-
debunt de eorum penis. **P**reterea be-
ati erunt deo summe confortes: sed de
non delectatur de nostris penis: im-
mo compatitur nobis et misericors
dicitur. **Q**uod similitur se habebunt sancti
ad damnatos. **P**reterea in bonis
nullum odium erit: sed ad odium pertinet
gaudere de malo alterius. **Q**uod non gau-
debunt de penis damnatorum. **A**d
oppositum est psalmus. **L**etabitur iustus
cum viderit vindictam. **A**d istam
dubitacionem erit magister sententiarum
vltimo libro allegans Gregorium. **Q**ui in
omelia quodam super Lucam. **E**t eo di-
dit sic. **A**pus beatorum animam non
fufcat beatitudinem aspecta pena re-
probatorum: quia ibi compassio miserie non
erit: immo leticia bonorum non va-
lebit. **E**t licet iustis sua gaudia suf-
ficiant: ad maiorem tamen gloriam vi-
debunt penas malorum quos per dei gratiam
am euaserit. **E**t hoc est quod dicit psalmus.
vltimo. **E**rit usque ad satietatem visus
omnis omni carni. **N**otant
tamen doctores quod aliquid potest esse
materia gaudij dupliciter. **V**no mo-
do per se. **A**lio modo per accidens ratio-
ne adiuncti. **I**n penis autem malorum est
duo considerare: videlicet ipsum nocimen-
tum malis illatum et ordinem diuine
iusticie secundum quem iustum est eos sic
puniri. **P**rimo modo non gaudebunt
boni de penis: sed secundo modo tantum.
Vbi per se loquendo diuina iusticia et
eorum liberatio seu euasio de penis
illis erit materia gaudij: sed pene il-
le per accidens tantum. **A**d primum
dicendum: quod laudabile est in viato

re quod delectat in penis malorum per ac-
cidenis in quantum iuste puniuntur.
Viciosum autem est: quod delectent per se de
penis loquendo. **A**d secundum di-
cendum: quod compassio est nolitio quod quis
desiderat malum ab aliquo repelli. **Q**ui
autem malus est in tali statu: quod sua pe-
na potest ab eo repelli et remoueri tunc
a caritate procedit compassio. **E**t ideo qui
tunc cum homo sit malus in pena: quia
tunc est in statu in quo potest corrigi et
fieri dignus carentia illius pene. **I**o
iuste potest a caritate beatorum pro-
cedere compassio ad eos. **S**ed qui
a dampnati sunt extra statum il-
lum in quo possunt fieri boni. **I**deo
ex caritate beatorum nulla ad eos
compassio oritur: quia talis com-
passio esse non posset sine preiudi-
cio diuine iusticie. **A**d tertium
dicendum quod deus loquendo per se
de penis nostris non delectat sed pro-
accidens. **S**icut delectat de operibus
suis iustis similitur compatitur et misere-
ricors est per statum isto in quo possunt
corrigi. homo autem per statum alterum in quo
damnati non poterunt emendari.
Ad quartum patet per dicta: quia
gaudere de malo alterius quia est
malum suum: est actus odij. **N**on autem
gaudere de malo alterius: quia ius-
te est sibi inflatum. **N**otandum
quia sicut christus iustus iudex arma-
bit moraliter: lorica: galea: scuto et
lancea: ita et nos in presenti. **V**nde
Aplos ad Eph. 6. **I**nduite vos ar-
maturam dei: ut possitis resistere
aduersus insidias dyaboli. **A**rma
autem ista sunt quatuor virtutes
cardinales. **A**d Corinthios de
cimo. **A**ntem enim milicie nostre non sunt carilia
sed spiritualia a deo ad destructionem

120

50

inimicorum. Est enim iusticia quasi lo-
 ricia a temperantia quasi galea: scu-
 tum patientia: lancea prudentia.
 Potest enim in presenti operari a
 pugnare simul a semel ut simus
 edificatores a pugnatores. Sicut
 fecerit iudei **Neemie** quarto de quibus
 media pars preparata erat ad bel-
 lum a lancee a scuta a arcus a lo-
 rice a cetera. Una manu faciebant
 opus a altera manu tenebant gla-
 dium. Refert sextus **Julius** de re mi-
 litari. li. 2. c. 8. de quodam consule ro-
 manorum qui ista cautela contra ip-
 sum exercitum usus est. Cum enim
 quendam exercitum duxisset de quo
 non multum confidebat elegit sibi v-
 num alium exercitum fortissimum a fide-
 lissimum a retinuit secum in castris
 a tentorijs. primum exercitum ius-
 sit pcedere a fecit apud eos pda-
 mare quod vel eligerent pugnare cum
 hostibus: vel cum civibus. Illi er-
 go considerantes quod necessario oport-
 uerat illos imere pugnam: vel con-
 tra bonos ciues: vel contra malos ho-
 stes: pcederent cum hostibus dimica-
 re a aggressi hostes victoria potiti
 sunt. Moraliter deus habet demo-
 nes hostes suos contra quos misit v-
 num magnum exercitum: totumque genus
 humanum. Unde ad **Epistolam** 6. Non
 est nobis colluctatio aduersus car-
 nem a sanguinem supple tantum. Sed
 aduersus principes a potestates: ad-
 uersus mundi rectores: contra spua-
 lia nequicie in celestibus. Et quia
 vult quod nos necessitemur ad pug-
 nam dum elegit sibi unum alium ex-
 ercitum forte a fidelem: exercitum
 videlicet beatorum angelorum a hunc exerci-
 tum secum retinuit in castris a in

exercitu nostro: in ecclesia milita-
 te iussit pclamari quod eligamur unum
 ex duobus: pugnare contra demones
 hostes nostros vel contra angelos
 ciues nostros. **Mozes** ergo tomio-
 rum preeligamur pugnare contra
 demones hostes nostros ad **Epistolam**
6. State ergo succincti lumbos ves-
 tros in veritate: induiti lorica ius-
 ticie a calciati pedes in prepara-
 tione euangelij pacis. calciati pedes
 est per exempla sanctorum qui mor-
 tui sunt affectioes nostras minu-
 ere. Secundo temperantia est quasi
 galea. Sicut enim ad litteram galea
 a ptegit caput in quo sunt omnes
 sensus: ita temperantia in cibo a
 potu facit hominem habere bonum
 caput a sensum vniuersum **Ysaia** qui
 quagesimo nono. Galea salutis in ca-
 pite eius. Tercio scutum est pati-
 entia siue fortitudo **Trenorum** 3. Da-
 bis eis scutum cordis laborem tuum
 id est paciam qua sustineat cor-
 de forti labores per te. Quarto lancea
 a est prudentia. homo enim per lance-
 am vulnerat hostem a paulo repel-
 lit a se. Ita homo per prudentiam
 illa que sunt paulo preuidet a occu-
 rit eis: quia rerum exitus prudent-
 a mentur. **Item** 66. State in gale-
 is: polite lanceas: induite vos lo-
 ricias a cetera.

Utrum ignis purgatorius inuo-
 luet reprobos. Et videtur quod non quod
Malachia 3. super illud. Purgabit
 filios leui dicit **Glossa**. Duos ignes
 legimus futuros: unum quo pur-
 gabit electos a preceat in dicitur.
Alterum qui reprobos cruciabit.
 sed hic est ignis inferni qui malos
 inuoluet. **Primus** autem est ignis

finalis defragationis. Ergo ignis finalis defragationis non erit ille ignis qui malos inuoluet. **P**reterea ignis ille deo obsequetur in purgatione mundi. Ergo debet remunerari alijs elementis remuneratis. Et precipue cum ignis sit nobilissimum elementum. Non ergo videtur quod in inferno debeat dici ad damnatorum penam. **P**reterea ignis qui malos inuoluet erit ignis inferni: sed ignis ab initio mundi preparatus est dampnatis. **V**nde **Matth. 24.** **I**te maledicti in ignem eternum qui preparatus est etc. **S**imiliter **ysa. 30.** **P**arata est ab heri topheet a rege preparata etc. **G**lo. **A**b heri ab initio topheet vallis iehene: sed ignis ille finalis defragationis non erit ab initio preparatus sed ex coarsu mundanorum ignium generabitur. Ergo ignis ille est alius ab igne inferni qui reprobos inuoluet. **I**n contrarium est quod in **Psalmo** de illo igne dicitur: quod inflammabit in circuitu inimicos eius. **P**reterea **Dan. 7.** dicitur. **F**luuius igneus rapidusque egrediebatur a facie eius **G**losa: ut peccatores traheret in gehennam. **L**oquitur autem auctoritas illa de illo igne de quo nunc est mentio ut patet per quendam glosam: que ibi dicit. **V**t bonos purget a malos puniat. Ergo ignis finalis defragationis in infernum cum reprobis demergetur. **D**icendum quod tota purgatio mundi a inuouatio ad purgationem a inuouationem huius ordinabitur. **E**t ideo oportet: ut mundi purgatio a inuouatio purgationis a inuouationis hu-

mani generis respondeat. **D**umna autem generis purgatio quedam erit quod mali segregabuntur a bonis. **V**nde dicitur **Luce** **tercio** **C**uius ventilabrum in manu sua a purgabit aram suam a congregabit triticum suum: id est electos in horreum suum. **P**aleas autem id est reprobos comburet igne in erigibilibus. **V**nde a ita erit de purgatione mundi quod quicquid erit turpe a sedum in infernum cum reprobis reuertetur. **Q**uicquid autem erit pulchrum a nobile in superioribus reseruabitur ad gloriam electorum. **E**t ita etiam erit de illo igne defragationis: sicut dicit **Basilius** super illud **Psalmiste**. **V**ox domini intercedentis flamma ignis: quo ad calidum: vltimum a quantum ad illud quod in igne grossum reperietur descendet ad inferos ad penam dampnatorum. **Q**uod vero est ibi subtile a lucidum remanebit superius ad gloriam electorum. **A**d primum ergo dicendum: quod ignis ille qui purgabit electos ante iudicium erit idem cum igne finalis defragationis mundi: quamuis quidam contrarium dicant. **C**onuenit enim: ut cum homo sit pars mundi: quod etiam eodem igne purgetur homo quo purgatur mundus. **D**icitur autem duo ignes: vnus qui purgabit bonos a alius qui cruciabit malos a quantum ad officium. a aliquo modo quantum ad substantiam: quia non tota substantia ignis purgantis in infernum reuertetur ad punitionem dampnatorum: ut dictum est

191

Ad secundum dicendum quod in hoc ignis ille remunerabitur: quia illud quod est grossum in eo separabitur ab ipso et retrudetur in infernum. **A**d tertium dicendum quod sicut gloria electorum post iudicium erit maior quam ante et pena reproborum. Et ideo sicut claritas superior creature addetur ad augmentandum gloriam electorum: ita etiam quicquid est turpe in creaturis retrudetur in infernum ad augmentandum miseriam dampnatorum. Et ita igni ab initio preparato in inferno non est inveniendus si alter ignis addatur.

Verum dampnati puniuntur per corporales tenebras. Et videtur quod non quia ut dicit Gregorius 9. Moralium exponens illud Job 10. Sed sepiternus horror inhabitat: quous illic ignis ad consolationem non luceat tamen ut magis torqueat ad aliquid licet. Nam sequens quas secum traxerunt de mundo reprobi: flamma illustranti visuri sunt. Ergo non erunt ibi tenebre corporales. **P**ro dampnati vident penam suam. hoc enim est eis ad augmentum pene sed nichil videtur nisi in lumine videtur. Ergo quod non fuit omnino in tenebris. **P**reterea dampnati habent potentiam visivam post corporum resurrectionem. sed frustra in eis esset visus nisi aliquid viderent. cum igitur nichil videatur nisi in lumine non essent ibi tenebre corporales. Sed contra est quod dicitur Matth. 22. Ligatis manibus et pedibus proicit eum in tenebras exteriores. Super quo dicit Gregorius. Si ille ignis lucem haberet: in tenebris exteri-

ores nequaquam mitti diceretur. **Basiliius dicit super illud psalmiste Vox domini intercedentis flamma ignis: quod virtute ignis dei separabitur ignis ab eius virtute ad ustiuas: ita quod claritas cadet in gaudium sanctorum et vestium ignis in tormentum dampnatorum. Ergo dampnati habebunt tenebras corporales. **R**e. dicendum quod dispositio inferni erit talis ut maxime miserie dampnatorum competat. **V**nde secundum hoc sunt ibi lux et tenebre prout maxime spectant ad miseriam dampnatorum. Ipsa autem visio secundum se delectabilis est. **V**t enim dicitur in principio Metaph. 8. Sensus visus est maxime diligibilis eo quod per ipsum plura cognoscimus. Sed per accidens contingit visionem esse afflictivam in quantum videmus aliqua nobis nociva et nostre voluntati repugnantia. Et ideo in inferno hoc modo debet esse locus dispositus ad videndum secundum lucem et tenebras quod nichil ibi perspicue videatur: sed solummodo sub quadam umbratitate videantur illa que afflictionem ingerere possunt. **V**nde simpliciter loquendo locus est tenebrosus. sed tamen ex divina dispositione est ibi aliquid luminis quantum sufficit ad videndum illa que animam torquere possunt. Et ad hoc sufficit naturalis situs loci: quia in terre medio ubi infernus ponitur non potest esse ignis nisi frigidus et turbidus et quasi fumosus. **R**uidam tamen tenebrarum harum causas assignant ex commassatione et compressione corporum dampnatorum que pro-**

multitudinem; ita replebunt locum
 inferni quod nichil ibi de aere rema-
 nebit. et sic non erit ibi aliquid de
 dyaphano quod posset esse subiectum
 lucis et tenebrarum nisi oculi damp-
 natorum qui essent obtenebrati. ¶
 Ad primum ergo dicendum quod utique
 ignis ad aliquid lucet; quia vide-
 bunt dampnati illos proprie quod ad
 malum traxerunt eos. Ita tamen vi-
 sio in nullo est delectabilis; cum vi-
 deant illos quos odio habent ex quo
 magis torquentur; cum odium tristitia
 est; ac de re displicenti semper oritur
 ¶ Ad secundum dicendum quod dupli-
 citer aliquid videtur. Vno modo pro-
 mediū dispositum ac visui propor-
 tionati. et talis visio semper delectabi-
 lis est. Alio modo aliquid videtur
 pro mediū fumosū et turbidū. et talis
 visio videtur plus tristatur. Vi-
 debunt enim dampnati suas penas
 ac aliorum quos odium pro mediū te-
 nebrosū. Vnde patet quod tenebre cor-
 porales non repugnant tali visioni
 Item enim corpus potest esse secundum quod
 illuminatum tamen absolute te-
 nebrosū ¶ Ad tertium dicendum
 quod sicut omnia beatis sunt ad glori-
 am; ita singula sunt dampnatis
 in penam. Visus ergo dampnatorum erit
 in actu; sed sibi penali. Cum ex visi-
 one; tum quantum ad mediū suo-
 rum; tum ex parte rei vise animū con-
 tristatis magis puniatur. Odium
 quidem rei vise magnam in ipsis pa-
 riet tristitiam. ¶ Ad rationes post
 oppositum. Ad primam dicendum
 quod ille ignis non potest denominari a lu-
 ce. Cum vnaqueque res a suo potius
 ori denominanda est. In igne autem
 inferni tenebre magis habundant

ipso lumine. Videtur igitur dampna-
 ti mitti in tenebras exteriores. In-
 teriores autem tenebras peccatorum
 pro culpa incedunt etiam in via; quod et
 manent post dampnationem; sicut
 dampnationis causa. ¶ Ad secun-
 dam; quod claritas ignis; quod est delec-
 tabilis visui a tali igne separabi-
 tur. Non autem fumosa perspicuitas pro
 visui tristitas quod perficitur a delectatione.
 Ita enim omnia beata sunt de visu corpo-
 rali. Visu autem intellectualem etiam sancti
 in pena penas dampnatorum vident;
 ac cum magna delectatione. Cuius ratio
 est; quia a beatis nichil subtrahi debet
 quod ad perfectionem beatitudinis con-
 tineat. Et ideo ut beatitudo sancto-
 rum sanctis magis placeat; ac de
 ea vberiores gratias agant datur
 eis ut visione intellectualem etiam per-
 fecte penam dampnatorum intue-
 antur.

Ledio. Az

128
Et pugnabit cum illo or-
 bis terrarum circa inferna-
 tos. Ibi sunt directe emissio-
 nes fulguris et tamquam habent cur-
 uato arcu nubium exterminabun-
 tur. Ad certum locum insipienter et a pe-
 tris plena gradientes mittentur
 et cadescent in illos aqua maris
 et flumina concurrent duriter. ¶
 Postquam spiritus sanctus descripsit christi
 iudicis aduentis ad iudicium
 inter pugnabilem preparationem. hic
 describit creaturam christi conscientis in-
 tollerabilem cooperationem. ¶ Vbi
 notandum quod sicut deus omnia res
 auit propter electos; ita omnia mo-
 uebit suo modo ad se vindicandum
 de reprobis. Vnde sicut elementa
 seruiunt homini; ut ipse deo de-
 seruiet; ita elementa seruiunt deo

ut de reprobis qui ei seruire nobis
 erunt uisionem accipiat. Et quia
 omnis creatura corporalis infra ce-
 lestes orbis continetur ideo pmo
 insinuat cōclusionem in generali
 Secūdo eaz explicat magis in spe-
 ciali. Ibi dicitur // Quātum
ad primū dicit sic. Et pugnabit
cum illo quasi diceret non solum
 xps iudex sic apparebit armatus
 lorica iusticie a galea iudicij certi.
 a sic de alijs de quibus in hester-
 na lectione dictum est: imo pug-
 nabit cum illo orbis terrarum u
 omnis motus orbis circa terram.
Luce. 21. Nam virtutes celoꝝ mo-
 uebuntur uel ipsemet orbis terraz
 id est sphaera terre. Et hoc cōtra infē-
 lictos. Reprobi uocantur insensati
 nō quia sensu sed quia disciplina
 a uolūtate deo seruire caruerunt
Sapient. 2. Tamq̃ pueris insensa-
 tis iudicium eis iudicium dediti
 De ista materia loquēs Crisosto-
mus super illud Math. 24. Virtu-
 tes celorum mouebuntur dicit sic.
 Exurgente rege celesti iudicare ui-
 uos a mortuos uirtutes angelice
 mouebuntur terribiles ministri ter-
 ribilem dominum precedentes. Et
 infra Patres familias moriente do-
 mus turbatur: familia plangit a
 nigris uelibus induitur. Sic hu-
 mano genere ppter quod frā sūt
 omnia circa finem constituto celi
 ministerio ligēt a candore depōsi-
 to tenebris induuntur. Hec Crisof-
tomus. Quī terribilis autem erit
 pugna corporalium creaturarum
 cōtra mundum imminēte iudicio
 generali: describit in speciali per q̃
 tuor exempla: Per chruscationē

fulguris. Per inundationes nu-
 bium. Per turbacōes grandinū
 a per eleuacōnes mariū. Quantum
ad primū dicit sic. Ibi dicitur
de immisiones fulgurū. Fulgur
 est vapor ignitus expressus a nu-
 be. sicut dicit Met. 2. Vñ p emissi-
 ones fulgurū intelligit spūs scūs i
 pposito gnālem mūdi cōflagracō-
 nē q̃ fiet per ignem. de qua habe-
 tur in psalmo. Ignis ante ipsum
 precedet a inflāmabit in circuitu
 inimicos eius de qua cōflagracōe
 q̃lis erit cito in dubitacōne uide-
 bitur. Quātum ad secūduz quo-
modo creatura pugnabit contra
reprobos dicit sic. Et tamq̃ a bñ
curuato arcu nubium extermina-
buntur id est sicut bene curuatus
 arcus nubium qui est iris in dilu-
 uio aq̃um tēpore Noē quādo om-
 nes mali fuerūt submersi p im-
 bacōem diluuij: ita fiet imminēte
 iudicio generali q̃ omnes repro-
 bi exterminabuntur a tamē iusti sal-
 uabuntur ilehi a reprobis ad certū
 locū infiliēt uiz ad infernū. Ter-
tio dicitur q̃ terribilē est illa pug-
creaturē corporalis p exemplū de f-
bacōe gndinū. Et q̃tuor ab hoc dē
sic q̃ uiz plene gradines mittent
a petrosa ira. plene gndines a pō-
derose icrepacōes q̃s faciet iudex
q̃n dicit. Esuriu a nō ac. Math.
24. Mittentur a petrosa ira a uim-
 dicta xpo debita ad Coim. 10. Pe-
 tra at erat xps. Quarto expmē
pugm creaturē cōn malos p elati-
onē mariū In ps. Mirabiles ela-
cōes maris mira. i altis dñs Et q̃n-
tū ad hoc dē. Et cadeset in illos a-
q̃ maris a flumina ac. Et uidetur

hic tangere primū; de illis signis
 14. q̄ dicit **Ihero.** se reperisse in a-
 naliis hebreoz q̄ sunt ista // **Pri-**
 mo die omnia maria exaltabun-
 tur quindecim cubitis ultra om-
 nes montes orbis terre: nō effluē-
 tia: sed sicut muri stabūt // **Secū-**
 do prosternētur in profundū; itan-
 tum: ut vir videri poterūt // **Ter-**
 cio redigētur in antiquū statum
Quarto omnes belue a anima-
 lia q̄ mouebūtur in aquis cōgre-
 gabūtur a eleuabūtur sup pela-
 gus inuicem mugientes more cō-
 tentionis // **Quinto** omnia vola-
 tilia celi cōgregabūtur in campis.
 omnes inuicē lamentantes nich-
 il gustātes: nichil comedentes // **Sexto**
 flumina ignea surgēt ab
 occasu solis contra faciem firma-
 menti vsq̄ ad ortum curretia // **Septimo**
 omnia sidera erratica a
 fixa surgent pferentia ex se igne-
 as comas sicut comete // **Octauo**
 erit terremotus: ita q̄ nullus ho-
 mo possit stare: sed omnia edifici-
 a prosternētur // **Nono:** omnes
 lapides tam parui q̄ magni in q̄-
 tuor pres se diuident: vna petra a-
 liam collidente // **Decimo** omnes
 plante sanguineum fluent rores
Vndecimo omnes colles a edi-
 ficia in puluerem redigētur // **Dū-**
 odecimo omnia animalia veniēt
 ad campos de siluis a montibus
 rugientia a nichil gustātia // **Dec-**
 imotercio: omnia sepulchra ab
 ortu solis vsq̄ ad occasum pate-
 bunt cadaueribus ad surgendū
Decimoquarto: omnes homi-
 nes eribunt de habitaculis suis nō
 intelligentes; neq̄ ad inuicem lo-

quēntes: sed more ferarū; discer-
 rentes. // **Die decimo quinto:** om-
 nes morientur. a resurgent cum
 mortuis longeante defunctis. // **Hec**
 tamen signa: quia de apocri-
 fis sunt. excepta certitudinem nō
 habent. In hoc tamen qd̄ dicitur
 in littera: q̄ candescet in malos:
 aqua maris a flumina cōcurrente
 duriter: videtur tangi primū sig-
 num de collisione aquarum a ea-
 rum in altum eleuatione // **Quia**
 superius tactum est: q̄ per emissi-
 ones fulguris intelligitur geneā-
 tio ignis diuisiō mīculosa p̄ quā
 totus mundus conflagrabitur
 ante diem iudicij: sicut ista dubita-
 tio. **Vtrūq̄** mundus purgabitur
 p̄ ignem. Et videtur q̄ non: quia
 vel ille ignis foret naturaliter pro-
 duct⁹ vel sup̄naturalis. Si sup̄na-
 turalis. q̄ nō habebit opationem
 nālem. Si nāliter. q̄ possibile eēt
 q̄ nāliter fieret diuiniū vniūsalis
 ignis. S; iste articul⁹ ē explicat⁹
 a dño **Stephāo Parisien.** ep̄o // **Ite**
 si sic nō generaret nisi ex certa cō-
 stellatione planetarū a calidarū
 stellarū: si hoc tē possit sari tps
 illud p̄ calculacōes astronōicas.
 cōs falsū // **pp̄** si mūd⁹ purgabilis
 p̄ ignē q̄ro an ille ignis p̄cedet in-
 diciū an sequat. Si dicat q̄ p̄cedz
Iur̄ illud ps̄ **Ignis** añ ip̄; p̄cedz
Cōn videt **Aug.** 2. de ci. di. c. 16. v̄
 dicit sic **Judicatis** h̄is qui scripti
 nō sunt in libro vite. sequit q̄ tē
 figura mundi mundanoz igniū
 cōflagratione peribit // **Item** in eo-
 dem libro capitulo vltimo in fine
Circa illud iudicium has res di-
 cit⁹ esse v̄turas **Delia** t̄esbifē

Fidei inter eos esse anticipatum p[ro]secu-
 turum: p[ro]m iudicaturum: mortuo-
 rum resurrectione: bonorum a malorum
 diuisionem: mundi conflagrationem
 eius demum renouationem. Existio
 eo quo a me commemorata sunt or-
 dine esse uerura. Ergo s[ecundum] beatu[m]
 Augustinu[m]: mundi purgatio p[er] ig-
 nem erit post iudicium. Si uero di-
 catur q[uo]d sequet[ur]. Contra sicut dicit
 Aug[ustinus] 2. de ciuitate dei ca. 18. Et al-
 legat magister e[ssententia]z di. 2.
 Hoc erit incedum mundi sanctis
 quod fuit camin[us] tribus pueris
 In quibus uero aliquid purgandu[m]
 fuerit: p[er] ignem illum purgabit[ur].
 Sed constat q[uo]d post iudicium nul-
 lus purgabitur p[er] illum ignem
 quia constat q[uo]d omnes sancti sta-
 tim in resurrectione habebunt cor-
 pora gloriosa a p[er] consequens im-
 passibilia. Ergo ille ignis p[re]cedet
 resurrectionem a iudicium. Ad
 oppositum e[st] Petri[us] ca[pitulum] sua c. 7. Ad-
 ueniet inquit dies d[omi]ni ut fur in
 quo celi magno impetu transiet
 elementa uero calore soluentur. Et
 terra autem a que in ipsa sunt exuren-
 tur. Et infra. Per quem celi ardē-
 tes soluentur a elementa ignis ar-
 dore tabescent. nouos uero celos a
 nouam terram a promissa ipsius
 expectam[us]. Iteru[m] p[ri]mo ad Corin-
 th. 8. Glosa sup[er] illud. Preterit figu-
 ra huius mundi dicit sic Pulchritu-
 do huius mundi mundanorum ignium
 conflagratione peribit. Ergo mun-
 dus purgabitur p[er] ignem. Et pre-
 terea 2. de ciuitate dei ca. 6. Illa co-
 nflagratione mundana elementorum
 corruptibilium qualitates que cor-
 poribus nostris corruptibilibus

congruebant ardēdo p[er]mittis inte-
 ribus atq[ue] ipsa substantia eas q[ua]-
 litates habebit que corporibus im-
 mortalibus mirabili mutatione co-
 ueniatur scilicet mundus in noua-
 tus in melius accommodetur homi-
 nib[us] etiam carne in melius inoua-
 tis. ¶ Ad questionem dicendum
 q[uo]d sic. Sed tamen p[ri]mo uidebitur
 per quid purgabitur mundus. Secun-
 do in quibus partibus purgabitur.
 Tercio uero causabitur ille ignis.
 ¶ Circa p[ri]mu[m] est aduertendum
 q[uo]d cum mundus factus sit p[er]ter ho-
 minem Unde 2. Phisicorum dicit[ur]
 q[uo]d omnium nos sum[us] quo dāmodo
 finis: conueniens est q[uo]d quādo homo
 glorificabitur mundus etiam suo mo-
 do inouetur. Ad hoc aut[em] q[uo]d homo
 glorificetur oportet duo remoueri
 ab homine scilicet corruptionem
 in corpore a infectioe culpe in aia
 Conformit[er] ad ista or mundu[m] i di-
 ob[is] purgari. h[ab]ent ei elementa i quibus
 uisamur sicut ignis: aer: aq[ua] a tra-
 sibi om[n]itas q[ua]sdā p[ar]tes nature ex-
 tranect q[uo]d aer e[st] admixt[us] aq[ua] a p[ar]-
 tibus t[er]renis a aq[ua] sic dicit 3. Metho.
 Similit[er] p[ar]tes t[er]ree a aq[ua]e s[un]t adiu-
 ctē admixte. sicut o[mn]iu[m] est a ueni-
 es hita[ti]o[is] ho[m]i[n]u[m] corruptibilium: ita
 q[uo]d nullū de istis tribus elementis e[st] in
 sua n[atu]rali puritate. a ista ipuritas
 corru[n]t corruptibilitati corporis i ho-
 mie. ¶ h[ab]ent ista elementa q[ua]sdā ipuri-
 tate corru[n]dentē infectio[is] culpe. hoc
 e[st] q[ua]ndā p[ro]p[ri]etate ad futurā ino-
 uatione[m] p[ro]p[ri]e p[er]t[inet] in h[is] locis om[n]is
 sa p[er] magnū t[em]p[us] tā a mal[is] ho[m]i[n]ib[us]
 q[uo]d ab āgelis mal[is]. sic dicit[ur] q[uo]d loca
 p[ro]phanata indiget reco[n]suetudine.
 purgabitur g[er] mundus ab utraq[ue]

imputate p hoc q omnes dispo
 siciones extranee elemētis omni
 te corūpūtur a restituentur ele
 mēta ad suā simplicē puritatem.
 Vñ nec manebūt postea anima
 lia: nec plantę s sola elemēta. **Se**
 cūdo patet ex istis in quib⁹ p tīb⁹
 mūdus purgabit: viz in quibus
 fuit habitatio demonum a trōim
 Vñ fm Aug. 2. de ciuitate dei c. 18
Ignis ille incipiet purgare aerē
 in superiori pte aeris vltra medi
 um intersticiū a descendet successi
 ue versus terram. **Est** autem ali
 tudo illi⁹ a terra: quātum ascende
 runt aque diluuij quindēz cubi
 tis sup montes quos operuerunt
Sicut dicitur Gen. 1. **¶** Quātum
 ad terciū dicitur: q erit pro
 ductus supnaturaliter: sicut fue
 runt aque diluuij. sicut tertus sa
 tis inuēt. pcedet tamen retemēs
 siccitas a calor: produciōnem illi
 us ignis: a desinet causari arcus
 nubiam a quecumq; humide im
 pressionē sicut sunt: pluuie: mig
 rando: ros a huiusmodi a gene
 rabitur a sub descendens in tanta
 multitudine. a apparebit aspiciē
 tibus: q sūt stelle de celo cadē
 tes. **Et** sic intelligitur illud **Matth**
24. **Stelle cadent de celo.** Quam lo
 cutiōnem credendum est eē tropi
 cam fm **Aug. 2. de ciuitate di c. 28**
¶ Ad primū a secūdū dicitur
 q ignis ille generabit supnatū
 liter sicut dictū est. a idō nō val
 de sequētia. q nō hēbit opationē
 naturalem. **¶** Ad terciū dicitur
 q ignis ille inqntum ad aliam o
 pationem pcedet a quātum ad
 aliquid cōmūtabitur a quātūz

ad aliquid sequitur **Actio** enim illi
 us ignis est successiua: quia ante
 iudicium fiet incineratio corporū
 hominū tūc viuētium p modū s
 tum q pfecti resoluētur sine pena
 sensus ab illo igne illata a impfe
 cti purgabunt. **R**uo factō statim
 erit resurrectio mortuorū. **P**ostea
 recedente iudicio inflāmabitur to
 tus mūdus p circuitū. **P**eractō
 vero iudicio diuidetur in purum a
 turbidum illius ignis. **A**pponet
 etiam illud cum omnibus sedita
 tibus relictis de purgatione mū
 di a inuoluūt reprobos. sicut dicit
Basilias super illud **Ps** **Vox** do
 mini intercedētis flammā. a depor
 tabit ad infernum **V**nde aliqua
 pars illius ignis addetur igni in
 fernali qui nunc est. a alia pars
 q est nobilis a pulchra addetur
 igni supiori ad gloriam electorū.
Et sic est q ille ignis purgās mū
 dum qntum ad suū op⁹ inziale
 pcedet qd est purgare a conuo
 mitabit. **S**z qntum ad eius confū
 mationē sequitur. a sic intelligit **Au**
g⁹. als a seipso discordaret. sicut
 patet p auctoritates supius alle
 gatas **Lectio. 13**
Quōntē illos stabit spirit⁹
 virtutis a turbo venti diu
 det eos. a ad hēremū de
 bucet omnē terrā iniquitas illorū
 a malignitas eūctet sedes potentū
¶ Postq; spūs sanctus descrip
 sit xpī aduentis ad iudicium
 in expugnabilem pparationē. a
 creaturā intolerabilem ptra re
 probos opationem. **H**ic describit
 sētentiē finalis indispensabilē ex
 ecutionē. **E**t ita hec duo facit. **Nā**

primo assignat modū quo om̄s ē
 prohi p̄ueniēte secundo assignat cāz
 quare iniusti nobiles subuertent
 ibi. **Et malignitas.** Circa primum
 dicit tria primo q̄ dampnabitur.
 finaliter sepe rabuntur potenciali
 ter a incarcerationibus localiter se
 cunda pars ibi. **Et turbo venti scia**
 ibi. **Et ad heremum.** Quantū ad pri
 mū dicit. **Cōtra illos stabit spiritus**
virtutis Spiritus in scriptura dicit
 aliquando vox prima cor 12. **Psalm**
 lam spiritu psallam et mente q̄
 vox cūsti iudicantis est vox virtu
 tis iuxta illud psalmiste **Dabit vo**
 ci sue vocem virtutis cui uirtuti nē
 lus possit obistere Ideo signanter
 dicitur contra illos stabit spiritus
 virtutis **psalm.** Spiritu oris sui i
 terficiet impium et secunda thess
 secūdo **Tuuc reuelabit ille iniquus**
 quē dominus ihesus interficiet spi
 ritu oris sui **Ruatum ad secundum**
 dicit. **Et turbo venti diuidet eos tur**
 bo secundum. **psi.** 13 **ethi.** vbi agit
 de ventis a ē volubilitas vento ruz
 a dicit **Ita a terra** quia quotiens
 ille ventus confurgit terrā i circui
 tu mittit. **Sicut ergo puluis siccus**
 statim sine resistentia eleuat a ter
 ra et defertur scdm motum vēti **Ita**
 reprobi prolata sententia sine qua
 tumq̄ resistentia inuoluentur illo
 turbo igne de quo dictum fuit i p̄
 cedente lectione a demergentur in
 infernum. **In psalmo** hōsic imp̄i
 non sic s̄ tamq̄ puluis quē proicit
 vētus a facie terre a **Job 21** **Erunt**
 sicut palee ante faciem vēti a sicut
 fauilla quā turbo disp̄git **Fauilla ē**
 cinis extinctus ē t siccus qui a vēto
 circulariter moto statim disp̄git a vē

tus est turbo **Naū.** primo d̄ns in t̄
 pestate et in turbine vie eius. **Et**
Ita. 27. **Ecce turbo d̄nce indignaci**
 om̄s egrediet a tempestas eum
 p̄us sup caput impiorū eueniet
Tercio dicit q̄ reprobi incarcera
 buntur a quantū ad h̄o dicit q̄ ad
 heremū deducet om̄es t̄ra iniqui
 tatis illoz. **Et hec ē antiqua litteā**
 quā exp̄mt **Rabanus** et sicut dicit
 tur ver̄ text̄ est **Et est sensus q̄**
 ad infernū deducet de om̄e t̄raz
 iniquitatis illoz hoc ē om̄ne t̄ra
 a carnalez affectionē eorū ad pu
 niendū imp̄petuū. **Si autē sit inq̄**
 tas eoz deducet eos cāsaliter et
 demeritorie ad infernum **Sed sen**
 tēti a nō mutatur. **Infernus i litteā**
 ista vocat herem̄ q̄ sicut h̄emus
 vocat locus vastus a incultus vbi
 nullū aiā rationale habitare po
 test ouementē **Ita infern̄ loc̄ est**
 nulli rationali creature apt̄ nisi
 malū pecc̄m esset quia malū t̄ne
 ordinatū a suo loco positūz em̄e
 tius em̄dat bonū **Sicut dicit Au**
g. enchi. c. 6. **Et est herem̄ scdm**
ḡmaticos feminini gn̄is **Vñ dedina**
 tur hec heremus. **In signum** cui
 q̄ p̄ femininū gen̄ ad heremūz il
 lam hōmō primo ducebatur. **In**
 de hic a hec heremita persona que
 solitudine a h̄emūz inhabitat.
Vñ de quicūq̄ ciuitates vel vrbes
 inhabitāt a cū hoc vocant h̄emi
 tes habēt nomē stratiū rei. **Sūt ei**
 vrb̄aite a vocat h̄emice **Vñ**
 assignat cām speciales q̄te iniusti
 nobiles subuertentur **Dicit q̄ ma**
 lignitas subuertet sedes potentū
Non dicit ignorātia q̄ illa i casu
 exultat **Rec** de ipotētia q̄ illa filii

punitat. Sed certe malignitas eos
 dampnabit: quia cum scirent a
 possent noluerunt. Vnde bonum
 fuit illud veritatis proverbium.
 sicut allegat **Aristoteles**. 4. **Ethi-**
corum. Principatus vicium osten-
 dit. Et bene metricè dicitur. **Cum**
poteris quod vis probat actio te
tua quid sis. Quando enim prin-
 ceps malefacit sciens a potens be-
 nefacere sicut semper debet homo
 de principe presumere: videlicet qd
 est sciens a potens: tunc manifestum
 est qd malignitas est in cau-
 sa. Et verum est qd malignari pos-
 sunt ad tempus: sed per malignita-
 tem finaliter subvertentur. Propter
 quod homo licet videat homines
 malignos florere ad tempus: non de-
 bet de hoc mirari: nec eos imitari.
 Vnde in **Psalmo** Nolite emulari
 in malignantibus: neq; zelaueris
 facientes iniquitatem. **Glosa.** Tu i-
 firme qui forte miraris qd mali flo-
 rent: noli emulari id est sequi ma-
 lignantes: neq; zelaueris id est ne-
 q; imiteris: neq; ames facientes
 iniquitates. Et infra assignat cau-
 sam. Noli inquit emulari vt ma-
 ligneris. Quoniam qui malignan-
 tur exterminabuntur. **Glosa.** Qui
 gloriantur a si modo florent: tamen
 in futuro exterminabuntur. extra
 terminos diuine dilectionis ponentur.

Dubitatio litteralis. Vtrum ps-
 ua dampnatorum debeat dici cor-
 poralis. Et videtur qd non: quia si
 ignis ille foret corporalis: corpora
 dampnatorum calefierent a altera-
 rentur ab illo igne. consequens e-
 st falsum: quia cessante motu celi nō

la alteratio nec aliquis motus po-
 terit esse in vniuerso. Vnde **Aris-**
totiles. 8. **Physicorum** probat qd mo-
 tus celi circularis est perpetuus a
 primus omnium motuum: quia illo
 subtracto nullus motus esse po-
 test. // Preterea si ignis ille foret
 corporalis a ageret continue in cor-
 pora corumperet illa corpora: quia
 passio magna facta abicit aliqd
 a substantia. 3. **Thopicorum**. a sic nō
 foret pena dampnatorum perpetua in
 igne quo ad corpus salte. // **¶** sic
 si erit ignis: ita si erit ibi
 fletus **Matth.** 8. Ibi erit fletus a
 strido: dentium: si fletus fieri nō pō-
 tuit nisi per resolutionem lacrimarum si nō
 est imaginandum qd ibi eēt perpe-
 tua resolutio aq ab oculis nō foret
 generatio noui humoris per restaura-
 tionem alicuius alimenti. Ergo nō
 erit ibi lacrima nec fletus. // **¶**
 sicut ponit ibi ignis: ita si erit
 ibi vermes: si hoc nō pōt intelligi corpa-
 litate: cū nullū corpus mixtū manebit
 post iudicium nisi corpus humanū. sicut
Aug. de 2. de ci. di. c. 22. In penis
 malorum inextinguibilis ignis a vi-
 uacissimus. ab alijs alijs a alijs
 ē expositus. Alij vtūq; ad corpus: a
 alijs vtūq; ad animam retulerit. Alij p-
 prie igne ad corpus tropice: ad ani-
 mā verumē qd credibilis eē vide-
 tur. // Preterea si sic tunc forent
 ibi tenebre corporales consequens
 est falsum: quia sicut patet 2. de a-
 nima nichil videt nisi in luce: sed
 dampnati vidēt mutuo p̄as suas
 qd alijs visus in eēt eis ociosus a
 superfluo. 8. ibi erit lumen // **¶** ibi
 nō erit verū sulphur ergo nec cre-
 tus ignis pari ratione: qd de vtroq;

apte dicit propheta. Ignis sulphur
 a spūs pcellaz ac. Confirmatur
 quia in purgatorio est sol⁹ ignis
 Igit⁹ a in inferno. ¶ Ad oppositū
 est bt̄s Aug⁹. 21. de ciui. dei c. 1. a
 10. Gehenna q̄ stagnū ignis a sul-
 phuris d̄cūm est: corpore⁹ ignis
 erit a cruciabit corpora dampna-
 toꝝ. Item Grego. c. dyal. parūz
 ante mediū. Ignem gehenne cor-
 poreum esse nō ambigo. ¶ Ad is-
 tam questionem dicēdum q̄ sic.
Ratio huius est quia pena qua
 corpus patitur est pena corpōea
Sed corpora dampnatoꝝ ibi pa-
 tientur post diem iudicij: quia si-
 tūt beati gaudebunt in aia a glo-
 riabūtur in corpore. Ita dāpnati
 tristabūtur in anima a puniētur
 in corpore. ¶ Ad primū argumē-
 tū: est opio bt̄i thōe. q̄ ignis nō a-
 get in corpora dampnatoꝝ mate-
 rialiter siue immutatione materi-
 ali. sed tantū spūali eo modo quo
 sensus immutatur. hoc em̄ om̄ue
 est om̄ni sensui q̄ sensus ē suscep-
 tiu⁹ specierum sine materia. Vnde
 sicut oculus patitur a colore a ta-
 men oculus nō colorat̄ nec alterā-
 tur p̄ receptionem materialem co-
 loris. Ita tactus in dampnatis im-
 mutabitur spūaliter a calore a ta-
 men nō recipiet calorem nec alterā-
 ratur p̄ calorem. Vnde tenet q̄
 calor imprimetur sensui tact⁹ s̄m
 esse spūale: nō materiale. Potissi-
 mū quod videt̄ ad istud mouere
 est de cessatiōe motus celi. de quo
 argutū fuit cruciabunt̄ p̄ formas
 receptas intentionaliter ab extri-
 seco: nō materialit̄. ¶ Sed cōtra
 illud arguit̄ quia impossibile est

rem existentez p̄fecte priuati p̄pri-
 a operatione. Sed ignis erit ibi ē
 aliter. q̄ poterit calefacere. Similit̄
 illa corpora non erit impassibilia
 si sint sufficiēter approximata. ¶
P ad preces Josue sol a luna ste-
 terūt Josue. 1. sed si alia corpōa ce-
 lestia nō steterūt: similit̄ totus
 ordo corpōꝝ celestiuū fuisset muta-
 tus. Et tamen tūc temporis Josue
 pugnauit a in mūdo vbiq̄ natūa
 les actiones fuerūt. ¶ **P** corpora
 celestia nō solū agūt in ista infe-
 riora p̄ motū sed p̄ formas suas
 sicut p̄ diuersos effectus natura-
 les. q̄ dato q̄ quiescerent: adhuc
 aliā dispositiōez causarent in istis
 inferioribus: licet nō talem alterā-
 tiuā generationez rerum a corrup-
 tio nē sicut modo. ¶ **P** iste articu-
 lus dampnatus est parisius. Si
 celum staret ignis in stupā nō a-
 geret. ¶ **P** esto q̄ nulla naturali-
 ter actio eē possz cessante motu ce-
 li. Non ideo cogimur dicere quā i-
 erit actio a passio sup̄naturalit̄
 corporibus dampnatoꝝ. Manifestū
 est enim q̄ quasi omnia que
 circa dampnatos ponim⁹ futura
 sūt sup̄naturalit̄ a diuinā virtute
 faciēda. nec enim ignis ille infra
 terram in p̄petuum possēt manere vi-
 olent̄ s̄m Aristotilez. Cum nullū
 violentum sit p̄petuum: nec itē
 corpora mixta cuiusmodi erūt cor-
 pora hominum possent eē s̄m na-
 turam p̄petua cum sint op̄posita ex-
 cōtrarijs. a multa talia facile est
 ducere ad p̄positum. Ido dicunt
 alij q̄ corpora dāpnatoꝝ nō solū
 spūalit̄ sed eciam materialit̄: alit̄
 immutabunt̄ a calefiēt. ¶ Et tūc
 patet ab

patet ad primū argumentū.
Ad secundū quod est directe
 contra illud: dicendum quod illud ar-
 gumentū est contra utramque viam
 quia excellens sensibile corūpit
 sensū. sicut agens naturaliter corū-
 pit passum. Vñ ad argumentū
 dicendum quod deus voluit igni coagere
 ad alterandum: nō ad corumpen-
 dum. quod aug⁹ 21. de ci. dei videt de-
 clarare per exempla. quō quedam
 animalia etiā corruptibilia viuūt
 in igne. Et c. de Salamādra. licet
 fm Aristotilem libro de proprietati-
 bus elementorum. nullū animal in ig-
 ne posset viuere diu. Certum tamē
 est p̄s eius ab igne nō posse co-
 sumi. Vñ: vtrūq; oportet dicere quod
 ignis cruciabit et tamen corp⁹ in
 perpetuum durabit. Sed qualiter
 est ignotum quā certum est quod illud
 oportet reducere ad miraculū sin-
 gulare. **A**d terciū de fletu dicit
 doctores quod in fletu duo considerantur
 resolutio lacrimarū et turbatio ca-
 pitis et oculorū fletus. Quātū ad
 primū nō erit ibi fletus s; tantū
 quantū ad secundū. sicut argumē-
 tum tene deduxit. **A**d quartū
 de verme similiter sentiūt quod erit spi-
 ritualis viz remorsus conscientie quod ori-
 enit ex putrefactione peccati: me-
 thaphysice loquendo et affliget.
Ad quintū de tenebris dicendum
 quod dispositio inferni erit talis quod
 esse poterit: maxime ad afflictōez
 dampnatorū. visio vero fm se est de-
 lectabilis. sic dicit p̄mo Methaph.
 Per accidēs vero est tristabile fm
 quod aliq; nociū visu apprehēditur
 Est ergo et erit dispositio inferni ta-
 lis quod nichil prospiciat ibi videbitur

s; sub quadā vmbrositate vt illa
 videatur quod anime possunt ingerere
 afflictionem. Vñ simpliciter loquē-
 do ē magis tenebrosus quod lucidus
 quod ibi nō poterit esse ignis nisi fetu-
 lentus et turbidus. **A**d sextū
 dicendum quod nō solum per ignez pu-
 nientur dampnati. sed sicut dicit Ba-
 silius sup illud. Vox dñi incidit.
 flā. vñ vltima purgationē mūdi
 fiet quedā sepatio in elementis pu-
 ri ab impuro. Et quicquid est pu-
 rum et nobile remanet superius ad
 gloriam electorū. quicquid est fetu-
 lentum et turbidū descendet ad in-
 fernū ad penā dampnatorū vt sic o-
 mis creatura dei erit electis materia
 gaudij. Ita dampnatis ex omnibus
 creaturis fiat tormentum. Et sic in-
 telligunt nonnulli principij prece-
 dentis lectionis. Pugnabit autē illo
 orbis terrarū contra infelatos. Et il-
 la varia mixtura multarū fecium:
 sulphur potest vocari. Quia vero
 pena purgatorij nō est principa-
 liter ad affligēdum s; ad purgan-
 dum. Ideo dicunt eā per solū ignez
 fieri. hō sic autem in inferno cui⁹
 pena est ad affligēdum. et nullo
 modo ad purgandū. **C**api-
 tulum sextū. **L. 12.**
Melior est sapia quam vires
 et vit prudēs magis quam
 fortis. **S**imis sapie ē
 hominē reddeere dignum ad alios
 gubernādum et regēdum. Et ideo
 p̄mo ostēdit quō hō possit et debe-
 at per donū sapiētie alios gubernare
 Secūdo quō homo possit sapiētiam
 impetrare. **I**n hoc igitur capitulo. 6
 spūs scūs intēdit informare gub-
 natores. reges. iudices et platos
 2.1.